



# *Revista de Științe Militare*

*Editată de Secția de Științe Militare  
a Academiei Oamenilor de Știință din România*



**Nr. 4 (49)  
Anul XVII, 2017**

**REVISTA DE ȘTIINȚE MILITARE ANUL XVII, 2017 NR.4 (49)**

**ONLINE ISSN 2457-9904**

# Revista de Științe Militare



**EDITOR**  
Secția de Științe Militare  
a Academiei Oamenilor de Știință  
din România

**CONSILIUL EDITORIAL**  
**PREȘEDINTE DE ONOARE**  
general (r) prof. univ. dr. H. C. Vasile CÂNDEA

**PREȘEDINTE**  
general (r) prof. univ. dr. Teodor FRUNZETI

**REFERENȚI ȘTIINȚIFICI**  
general (r) prof. univ. dr. Teodor FRUNZETI  
general (r) dr. Gheorghe VĂDUVA  
general de brigadă (r) prof. univ. dr. Viorel BUȚA  
colonel (r) prof. univ. dr. ing. Eugen SITEANU  
colonel (r) prof. univ. dr. Benoni ANDRONIC  
colonel prof. univ. dr. Florin GROSARU

**MEMBRI**  
general (r) prof. univ. dr. Anghel ANDREESCU  
general maior (r) prof. cons. dr. Constantin MINCU  
general de brigadă (r) prof. univ. dr. Viorel BUȚA  
locotenent-colonel dr. Cristophe MIDAN, Franța  
dr. Karina MARCZUK, Polonia  
prof. univ. dr. Adrian GHEORGHE, SUA  
Dr. Dana PERKINS, SUA  
general de brigadă Bohuslav PRIKRYL, Polonia  
general de brigadă Boris DŮRKECH, Slovacia  
general de brigadă (r) Rudolf URBAN, Republica Cehă  
colonel Gábor BOLDIZSÁR, Ungaria  
colonel (r) prof. univ. dr. ing. Eugen SITEANU  
colonel prof. univ. dr. Florin GROSARU

**COLEGIUL DE REDACȚIE**  
**Redactor șef**  
colonel (r) prof. univ. dr. ing. Eugen SITEANU  
e-mail: esiteanu@yahoo.com

**Redactori**  
colonel (r) prof. univ. dr. Benoni ANDRONIC  
e-mail: benoneandronic@yahoo.com  
lector univ. dr. Diana Elena ȚUȚUIANU  
e-mail: diana.tutuianu@yahoo.com  
Cristina-Mariana TĂLPAN,  
e-mail: talpan.cristina86@gmail.com

**Tehnoredactor**  
Cristina-Mariana TĂLPAN

**Tipar executat la**  
**Tipografia Editurii Academiei**  
**Oamenilor de Științe din România**

*Revista de Științe Militare apare trimestrial.*

COPYRIGHT: sunt autorizate orice reproduceri,  
fără perceperea taxelor aferente, cu condiția indicării  
precise a numărului și datei apariției revistei din care provin.

*Responsabilitatea privind conținutul revine în totalitate autorilor,  
respectând prevederile Legii nr. 206 din 27.05.2004 referitoare la buna*



**COPERTA I:**  
**90 DE ANI DE LA URCAREA PE TRON**  
**A MAJESTĂȚII SALE REGELUI MIHAI I**  
<http://www.istorie-pe-scurt.ro/regele-mihai-scurta-biografie/regele-mihai-i-2/>

**COPERTA II:**  
**COLUMNA LUI TRAIAN**

**COPERTA IV:**

*Pentru publicarea de materiale promoționale în cuprinsul revistei,  
rugăm agenții economici și pe toți cei interesați să se adreseze redacției  
pentru a conveni forma de colaborare.*

# *Revista de Științe Militare*

*Editată de Secția de Științe Militare  
a Academiei Oamenilor de Știință din România*

Revistă științifică trimestrială, cu acces liber și prestigiu recunoscut de  
CNATDCU, indexată în baza de date internațională (BDI) CEEOL

**ONLINE ISSN 2457-9904**

**Nr. 4 (49)  
Anul XVII, 2017**





## CUPRINS

IMPLICAREA LIDERILOR MILITARI ROMÂNI ÎN CONSOLIDAREA INSTITUȚIONALĂ ȘI APĂRAREA ȚĂRII ÎN ACTUALELE CONJUNCTURI GEOPOLITICE.....	5
<i>General - maior (r) prof. asoc. dr. Constantin MINCU</i>	
CONFLICTELE ASIMETRICE: CAUZĂ ȘI EFECTE.....	17
<i>CS I dr. ing. Liviu COȘEREANU</i>	
<i>CS II dr. ing. Tiberius TOMOIAGĂ</i>	
ASIMETRIA PROCESELOR. INFLUENȚA ASUPRA COLABORĂRII INSTITUȚIONALE.....	25
<i>General prof. univ. dr. Teodor FRUNZETI</i>	
<i>CS I dr. ing. Liviu COȘEREANU</i>	
<i>CS II dr. ing. Tiberius TOMOIAGĂ</i>	
TEORIA SECURITĂȚII ȘI INSECURITĂȚII (partea I-a) .....	33
<i>Colonel (r) prof. univ. dr. ing. Eugen SITEANU</i>	
ACȚIUNI HIBRIDE DE DESTRUCTURARE STATALĂ.....	62
<i>General de brigadă (r) prof. univ. dr. Mircea UDRESCU</i>	
<i>Colonel (r) prof. univ. dr. Benone ANDRONIC</i>	
RĂZBOIUL HIBRID, O ETAPĂ DE TRANZIȚIE SPRE CONFLICTUL VIITORULUI DIN SECOLULUL AL XXI-lea.....	77
<i>Colonel (r.) dr. Ionel HORNEA</i>	



ESCALADAREA TERORISMULUI ISLAMIC ÎN FAȚA UNUI  
OCCIDENT DERUTAT ȘI APROAPE MURIBUND ..... 94

*General (r) prof. univ. dr. Anghel ANDREESCU*

*Lect. univ. dr. Cătălin ENUȚĂ*

MEDICINA MILITARĂ ȘI PROTECȚIA MEDICALĂ ÎMPOTRIVA  
ARMELOR DE DISTRUGERE ÎN MASĂ..... 100

*Colonel (r) prof. univ. dr. Viorel ORDEANU*

*Colonel (r) prof. univ. dr. Benoni ANDRONIC*

POLITICI ȘI STRATEGII INTERNAȚIONALE DE COMBATERE A  
CRIMINALITĂȚII ORGANIZATE TRANSFRONTALIERE ..... 110

*Drd. Eduard Paul PETRESCUL*

MODELUL MATEMATIC AL PROBLEMELOR DE TRANSPORT  
MILITAR ..... 122

*Lect. dr. Florentina-Loredana DRAGOMIR*





## IMPLICAREA LIDERILOR MILITARI ROMÂNI ÎN CONSOLIDAREA INSTITUȚIONALĂ ȘI APĂRAREA ȚĂRII ÎN ACTUALELE CONJUNCTURI GEOPOLITICE

### ROMANIAN MILITARY LEADERS INVOLVEMENT IN THE INSTITUTIONAL STRENGTHENING AND IN THE COUNTRY DEFENCE IN RECENT GEOPOLITICAL CONJUNCTS

**General-maior (r) prof. asoc. dr. Constantin MINCU\***

**Rezumat:** Numeroși analiști politici și militari din țările membre NATO și nonNATO sunt, aproape unanim, de acord, că în ultimii 10 ani lumea a intrat într-o stare periculoasă de agitație. De la resurgența și agresivitatea extreme ale fundamentalismului islamic, la apariția unor noi deținători de arme nucleare în state-dictaturi și culminând cu agresivitatea de ordin politic, propagandistic, economic și militar a Federației Ruse (Georgia-2008, Ucraina 2014 – până în prezent) – toate aceste evoluții trebuie să-i îngrijoreze pe liderii mondiali responsabili.

În acest context geopolitic complicat, România ca țară europeană membră UE și NATO are obligația să rămână permanent vigilentă, cu garda sus, contribuind, cu bună credință, la apărarea colectivă, în același timp cu consolidarea democrației interne.

Un rol important revine și actualilor lideri militari români, care, trebuie să renunțe la timiditate și pasivitate, să prezinte cu curaj liderilor politici, desigur că în cadrul prevederilor Constituției și ale legilor țării, problemele grave cu care se confruntă Armata Română și, în consecință, Apărarea României.

**Cuvinte-cheie** lideri militari, NATO, UE, fundamentalismul islamic, Federația Rusă, Armata Română.

**Abstract:** Many political and military analysts from NATO and non-NATO countries agree, almost unanimously, that over the last 10 years the world has entered a dangerous state of turmoil. From the resurgence and extreme aggression of Islamic fundamentalism to the emergence of new nuclear weapon holders in state-dictatorships and culminating in the political, propaganda, economic and military aggression of the Russian Federation (Georgia-2008, Ukraine - 2014 - up to date) - all these developments must worry the responsible world leaders.

In this complicated geopolitical context, Romania as European country member of the European Union and of NATO has the obligation to remain vigilant on a permanent

---

\* Membru titular al Academiei Oamenilor de Știință din România, membru al Consiliului Onorific al Academiei Oamenilor de Știință din România, secretar științific al Secției de Științe Militare, Telefon: 0722.303.015, email: mincu\_constantin@yahoo.com.



*basis, contributing in good faith to the collective defence, while strengthening its internal democracy.*

*An important role also belongs to the current Romanian military leaders, who have to give up shyness and passivity, to present courageously to the political leaders, of course within the provisions of the Constitution and the laws of the country, the serious problems facing the Romanian Armed Forces and consequently, Romanian defence.*

**Keywords:** *military leaders, NATO, EU, Islamic fundamentalism, the Russian Federation, Romanian Armed Forces.*

## 1. Introducere

**C**red că este oportun să aruncăm o privire pe harta politică a lumii. Vom constata, fără prea mare surprindere, că pe toate continentele sunt probleme în litigiu între state, unele dintre acestea cu potențial de confruntare militară iminentă, iar altele sunt deja zone calde de război în toată regula. În aproape toate zonele de conflict sunt prezente marile puteri, având interese directe de ordin politic, economic, militar și de altă natură, fără a le păsa, în vreo minimă măsură de considerente umanitare și de soarta populațiilor – obiect de negociere și presiune.

Diversi analiști politici și militari, între care și români atrag atenția asupra principalelor pericole ce amenință pacea lumii, între care, la loc de frunte se află Federația Rusă, Coreea de Nord, Statul Islamic și unele mișcări resurgente și teroriste din Orientul Mijlociu, Africa și America de Sud.

La acestea se adaugă mai vechile și mai noile mișcări separatiste și autonomiste care bânuie Europa, cu efect distructiv asupra unității europene, a păcii și bunăstării populației de peste 500 de milioane de oameni. Se impune o întrebare legitimă – cine dorește și de ce distrugerea unității politice și militare ale UE și NATO. Răspunsul nu este prea greu de ghicit.

## 2. Europa, Asia, SUA și politicile Federației Ruse

### 2.1. Federația Rusă

Federația Rusă sub actuala conducere autoritară a președintelui Vladimir Putin (acompaniat de o echipă sudată de siloviki) revine rapid și cu hotărâre la refacerea statutului de mare putere, la paritate cu SUA, aspirând la refacerea, în trepte, a fostei URSS, întâi prin readucerea la ascultare a fostelor republici sovietice și apoi, la extinderea influenței politice, economice și militare asupra „străinătății apropiate” care la început poate fi până la Berlin și apoi până la Atlantic.

Numai naivii și necunoscătorii jocurilor geopolitice la scară mondială nu văd că toate acțiunile politice, propagandistice, cibernetice, economice și militare ale





Federației Ruse sunt îndreptate în mod continuu și agresiv, împotriva Occidentului, având ca obiectiv distrugerea coeziunii politice și militare ale UE și NATO.

Merită să fie studiate cărțile unor autori ruși cum sunt Mark Solonin<sup>1</sup> și Victor Suvorov<sup>2</sup> pentru a constata că politica Rusiei și a rușilor nu s-a schimbat în ultimii 300 de ani. Deși au cel mai mare teritoriu de pe glob, cu resurse imense, vor și mai mult.

Puterile occidentului în frunte cu Statele Unite ar trebui să conștientizeze, mai mult și mai rapid, cu cine au de lucru și să-și ia, la timp, măsuri de apărare.

Din articolul meu publicat în Revista de Științe Militare, a Secției de Științe Militare a Academiei Oamenilor de Știință din România, nr. 3/2017, cu titlul „*Federația Rusă și restul lumii*” am adus în atenție câteva coordonate principale ale politicii Imperiului Estic<sup>3</sup>, din care voi menționa doar unele idei.

Astfel, se poate lua act din informații publice, greu de contrazis, că Federația Rusă a avut, are și va avea un comportament agresiv, în primul rând față de vecini și nu numai (a se vedea și interviul acordat de Armand Goșu, publicat pe [www.Hotnews.ro](http://www.Hotnews.ro), în 06.11.2017)<sup>4</sup>:

- menținerea și amplificarea conflictelor dintre statele din Caucaz;
- agresiunile militare directe împotriva Georgiei;
- anexarea Crimeei în 2014 și ruperea, de facto, a Estului Ucrainei, prin metode ale războiului hibrid, dar și prin agresiuni directe;
- distrugerea Cecenei și a capitalei sale;
- implicarea totală în Siria în favoarea regimului dictatorial a lui Bashar al Assad și sprijinirea Coreei de Nord și a Iranului pentru a deține vectori de transport la ținte a armelor nucleare;
- proliferarea amenințărilor cu folosirea forței împotriva Țărilor Baltice, Poloniei și României;
- deschiderea unor noi baze militare în străinătate;
- intensificarea, fără precedent, după 1991 a activității aviației de bombardament și a submarinelor nucleare în vecinătatea granițelor SUA, Marii Britanii, Țărilor Nordice etc.
- desfășurarea unor aplicații de mare amploare în apropierea graniței de Vest a Federației Ruse, cu efective de peste 100.000 de militari și câteva mii de tancuri și transportoare blindate, deși oficialii ruși au declarat senini (în stilul cunoscut al

---

<sup>1</sup> Mark Solonin, *Butoiul și cercurile*, Editura Polirom, București, 2012.

<sup>2</sup> Victor Suvorov, *Spărgătorul de gheață*, Editura Polirom, București, 2010 și *Ziua M*, Editura Polirom, București, 2011.

<sup>3</sup> Gl. Mr. (r) prof. asoc. dr. Constantin Mincu, *Federația Rusă și restul lumii*, Revista de Științe Militare, Nr. 3/2017.

<sup>4</sup> Armand Goșu, Interviul, site-ul: [www.Hotnews.ro](http://www.Hotnews.ro), 06.11.2017.



maskirovka) că au fost cel mult 13.000 de militari. Este vorba de exercițiile militare combinate Vest – ZAPAD, 2017, care au avut loc în perioada 14-20 septembrie 2017.<sup>5</sup>

- expulzarea sau uciderea unor politicieni din opoziție, a unor ziarști și a unor defectori din serviciile secrete ruse. Cel mai cunoscut este cazul lui Alexander Litvinenko, asasinat la Londra, în noiembrie 2006.<sup>6</sup>

Merită să fie avute în vedere de către cei interesați analiza și aprecierile analistului politico-militar Iulian Chifu, făcute în materialul solid documentat „*Mozaicul amenințărilor de securitate pradă schimbărilor bruște a trendurilor de evoluție, pogorâte asupra Mării Negre*”<sup>7</sup>:

- Regiunea Mării Negre este direct afectată de amenințările de securitate globale – cele mai prezente fiind cele nucleară și cibernetică, cu impact major – dar mai ales de perspectivă, de evoluție a crizelor europene, cu precădere cele date de regândirea viitorului Europei care divide sau creează coeziune, creează falii sau membri de rang 2 și 3 în eșafodajul Uniunii Europene,

- În regiunea Extinsă a Mării Negre, ultimele evoluții ne arată **schimbări bruște în trendurile de evoluție a statelor**, cu precădere în spațiul conflictelor înghețate, acolo unde Ucraina în turbulențe și criză auto-create prin afacerea Sakasvili, speculată de opoziție, dar care creează vulnerabilități lesne de speculat de către vecinul estic rus, în timp ce Armenia semnalează la nivel public schimbări sensibile de simțăminte, opțiuni și orientări strategice la nivelul populației.

- Spațiul negocierilor și al dialogului privind perspectiva soluționării crizei determinate de cursa spre arma nucleară montată pe o rachetă purtătoare, capabilă să atingă orice loc în lume, s-a îngustat teribil după sfidările repetate ale liderului Nord Coreean.

- O asemenea sfidare iresponsabilă e cu atât mai periculoasă cu cât SUA nu poate lăsa Coreea de Nord să atingă punctul de operaționalizare a unei asemenea capabilități, fapt ce ar deschide calea precedentului unui regim de a șantaja comunitatea internațională prin încălcarea acordurilor de neproliferare.

**Un aspect deosebit de îngrijorător** este reprezentat de perfecționarea și utilizarea armelor digitale sau cibernetică de către mai multe state și în mod deja evident de către Federația Rusă. Astfel aceasta s-a implicat direct în influențarea proceselor electorale din SUA, Marea Britanie, Franța, Germania și alte state. Pentru Rusia statul vecin Ucraina a devenit deja un poligon de încercare prin blocarea unor procese industriale și prin preluarea sub control a unor sisteme de

---

<sup>5</sup> <http://adevărul.ro/international/rusia/zapad-2017>.

<sup>6</sup> Alan S. Cowell, *Moartea unui spion, povestea lui Alexandr Litvinenko*, Editura Litera International, București, 2009.

<sup>7</sup> Iulian Chifu, [blogs/iulian.chifu1/19septembrie2017](https://blogs.iulian.chifu.ro/19septembrie2017).



infrastructură critică majore. Astfel, **Dan Coats, directorul US National Intelligence**, a susținut, cu dovezi clare, că Rusia „Și-a asumat o postură cibernetică tot mai agresivă”.

Foarte multe dintre armele cu care se confruntă astăzi occidentul au fost rafinate, dezvoltate și testate de hackeri ținând de Rusia, în războiul purtat de Ucraina. Între principalele amenințări menționate în expunerea sa<sup>8</sup>, Coats a prezentat amenințări digitale posibile la adresa infrastructurii critice americane, inclusiv sau în primul rând rețelele electrice, utilitățile publice sau structura de comandă a unor poduri și porți de protecție a unor facilități de securitate ridicată, care astfel s-ar deschide și ar crea amenințări enorme populației, inclusiv prin pierderi de vieți omenești.

Prin atacurile cibernetice masive asupra sistemelor energetice ucrainiene din decembrie 2015 și din 2016, cu mii de persoane lăsate fără curent ore întregi, Rusia a trecut de o linie roșie, producând pagube materiale enorme și pierderi de vieți omenești (în spitale, creșe, grădinițe și în alte locuri). Este o clară demonstrație de război fără limite și fără scrupule).

Un alt expert recunoscut John McAfee, specialist de vârf în industria soluțiilor antivirus din SUA<sup>9</sup>, atrage atenția asupra unor pericole majore, adesea mortale:

- Cel puțin patru țări au arme cibernetice capabile să distrugă rețeaua de energie electrică a unui alt stat: China, SUA, Rusia și Israel.

- China este fără îndoială țara cu cele mai puternice arme cibernetice. Chinezii au înțeles încă de acum patru decenii că electronica și computerele sunt esențiale pentru viitorul armelor.

- Dacă o țară ar începe un război cibernetic pentru a distruge alt stat, urmările ar fi catastrofale pentru că riscăm distrugerea generală (n.a. – iată că Rusia nu se încurcă în procese morale și încearcă să distrugă cibernetic și militar Ucraina).

- Ce s-ar întâmpla dacă America ar rămâne fără energie electrică? Am muri cu toții, nu am mai avea mâncare, comunicații sau servicii de urgență, ne-am întoarce în Epoca de Piatră. Un studiu recent prezentat în Congres estima că în doi ani 90% dintre americani ar muri dacă am rămâne fără curent (n.a. – efectele dramatice prezentate vor fi și asupra populației oricărei țări atacate).

- Va fi un atac distrugător asupra altui stat? Este prea periculos și cred că lumea nu ar supraviețui nici dacă atacul ar fi asupra unei singure țări, fiindcă ar fi

---

<sup>8</sup> Dan Coats, Directorul US National Intelligence, prezentare la Summitul Cibernetic, Septembrie 2017, Washington D.S.

<sup>9</sup> HotNews.ro, Interviu Vlad Barza luat specialistului din Industria antivirus americană John McAfee, 23 Februarie 2017.



reprezalii. Diferența dintre armele clasice și cele cibernetice este că te costă enorm să construiești o bombă nucleară, dar când o țară a construit o armă cibernetică, poate face după ea un milion de copii cu costuri minime, fiindcă este vorba de date digitale.

- Împotriva știrilor false nu putem lupta cu un soft de inteligență artificială. Dacă noi oamenii nu suntem în stare să judecăm ce e fals și ce nu, cum putem construi un soft care să facă asta?

- Diversele aparate ce formează „*Internet of things*” sunt scoase pe piață fără pic de grijă pentru securitatea informativă și fără să se țină seama de cum gândesc hackerii.

**Interviul menționat** – instructiv și plin de învățăminte este unul mai amplu, iar cei interesați ar putea să îl studieze în întregime.

Trebuie să luăm totuși act că problematica complexă și de mare actualitate a atacurilor cibernetice și a războiului cibernetic nu poate fi clarificată într-un simplu articol de revistă.

Scopul este doar ridicarea, în fața celor interesați, a acestor probleme și descoperirea celor mai eficiente soluții de protecție.

## 2.2. Europa

Se pot elabora pe baza evenimentelor politice din ultimii 4-5 ani, diferite scenarii posibile ale evoluției Uniunii Europene în următorii zece ani.

Studierea unor lucrări, declarații și luări de poziții ale principalilor actori în construcția europeană merg de la scenariul optimist privind realizarea într-un termen relativ scurt a unei integrări politice depline în așa numitele „*Statele Unite ale Europei*”<sup>10</sup>, până la varianta unei disoluții din ce în ce mai accentuate, datorită unui complex de factori de ordin politic, economic, financiar, social și cultural. În acest moment este dificil de apreciat care curent are șanse de reușită.

**Totuși, cred că se impune o inventariere a unor cauze care au slăbit coeziunea UE:**

- Existența unei structuri nedemocratice și netransparente privind luarea deciziilor, precum și menținerea unui rol marginal pentru Parlamentul European;

- Se manifestă practic dictarea unor decizii care-i afectează pe toți de către Germania și Franța, la care se asociază uneori și alte state europene mai importante;

- Nerezolvarea dificultăților economico-financiare apărute odată cu criza din 2008-2012;

---

<sup>10</sup> Constantin Mincu, *Uniunea Europeană – Evoluții posibile în următorii zece ani*, Revista de Științe Militare a Academiei Oamenilor de Știință din România, Nr. 3/2016.



- Impunerea de facto a unei Europe cu două viteze, prin adâncirea faliei dintre țările vest-europene și cele din Europa Centrală și de Est;
- Excesul de birocrăție și reglementări care au speriat mediul de afaceri, dar și pe cetățenii obișnuiți;
- Slăbirea solidarității între statele europene și afirmarea unor interese naționale, în detrimentul prevederilor tratatelor și principiilor fondatoare ale UE (cazul Marii Britanii – procesul Brexit, Ungaria, Cehia, Slovacia, Polonia, dar și alte țări membre);
- Punerea sub semnul întrebării a existenței și extinderii spațiului Schengen datorat crizei migranților și reluării controalelor la frontierele interne ale UE;
- Existența unor relații politice, economice și financiare cu țări nemembre ale Uniunii Europene (în special cu Federația Rusă) cu afectarea intereselor legitime ale celorlalte state membre, neglijând interesul comun (exemple: Germania, Franța, Italia, Grecia, Ungaria);
- Abordarea complexului dosar al energiei din perspectivă pur națională, după principiul „*fiecare pentru el*” (a se vedea cazul „*Nord-Stream*”);
- Abandonarea în ultima vreme a țărilor din vecinătatea UE – Republica Moldova, Ucraina și Georgia (probabil pentru a menaja Rusia);
- Apărarea în exces a intereselor marilor corporații multinaționale în detrimentul companiilor mai mici și al cetățenilor;
- Ieșirea Marii Britanii din UE adâncește criza și creează condiții pentru alte defecțiuni;
- Resuscitarea, adesea violentă, a tendințelor autonomiste și secesioniste în unele țări europene (Catalonia în Spania, Piemont și Veneto în Italia și altele);
- **Dezinteres generalizat** privind politicile comune de apărare și manifestarea unei slăbiciuni evidente ale forțelor militare din țările membre (bugete efective, sisteme de arme, politici coerente etc.).

**Sunt unele semne de optimism reținut** prezente în discursul lui Jean-Claude Juncker, din 17 septembrie 2017 în expunerea privind „*Starea Uniunii Europene*”, din care reținem:

- Solidaritate, egalitate, statul de drept ca referențial absolut și înlocuirea forței brute cu forța dreptului și a dreptății – o mare realizare a Europei istorice în prima jumătate de secol european comun și pașnic.
- Președintele Juncker afirmă că a înțeles criticile succesive față de evoluțiile din ultimii ani ai UE;
- **Fără un parlament al zonei euro, care divide, nu reunește solidar pe toți din Europa cu o singură viteză;**



- Necesitatea unei reforme instituționale profunde, care să dea personalitate și forță UE;

- Va trebui să dăm înapoi statelor acele competențe care se impun, în urma unor analize temeinice.

**Modul cum Uniunea Europeană** va răspunde la cauzele care au slăbit-o ca organizație va da sensul evoluției – integrare mai strânsă sau disoluție.

Ce „Uniune” va fi în semestrul I/2019, când România va prelua Președinția semestrială a organizației rămâne de văzut. Oricum, din experiența anterioară rezultă că președinția statelor mai mici nu a putut influența, în nici un fel, evenimentele importante, acestea fiind apanajul autoasumat al puterilor principale – Germania și Franța.

### 2.3. Asia

Întregul continent asiatic din Japonia și până la Munții Ural și din Oceanul Înghețat de Nord și până în sudul Indiei, se confruntă cu numeroase probleme de ordin economic, politic, militar și demografic.

Există percepția că opinia publică mondială nu conștientizează încă pericolele majore, de ordin global, care pot fi generate din imensul continent. Astfel, putem să facem un inventar, fie el și sumar:

- **Dosarul Nord-Coreean.** Regimul dictatorial din Coreea de Nord continuă să sfideze comunitatea internațională prin dezvoltarea capacităților sale nucleare și a vectorilor de transport la țintă. Sunt proferate amenințări directe asupra SUA, Japoniei, Coreei de Sud și Australiei. De reținut, că dovezi recente arată că această țară a fost puternic sprijinită pentru dezvoltarea programelor sale militare de către Rusia și China.

- **China** – profitând de enorma sa putere economică, de potențialul demografic și de resursele sale, se afirmă tot mai puternic ca o forță militară globală, punând în operă sisteme sofisticate de arme și extinzându-și prezența, prin baze militare, în țări străine. În cazul Chinei rămâne de deslușit până unde va merge „alianța” cu Rusia (Coordonarea politicilor la ONU și în alte foruri internaționale, schimb de informații militare, manevre militare comune etc.).

- **Orientul Mijlociu** se caracterizează prin instabilitate, focare de război și potențial major de extindere a conflictelor, în principal în Siria, Irak, Afganistan, Iran și recent în Liban și Arabia Saudită. Deși a suferit înfrângeri și pierderi importante autonomitul „Stat Islamic” continuă să producă victime în zonă, dar și în alte țări din Europa și pe teritoriul Statelor Unite.

- **Ca o concluzie** – aproape toate statele Asiei au probleme cu vecinii, de la dispute de frontieră, până la controlul resurselor economice tot mai limitate.



#### **2.4. Statele Unite ale Americii**

Principala putere mondială, în acest moment, are și ea numeroase probleme, în primul rând, de credibilitate în rândul țărilor lumii, după instalarea Administrației Trump. S-a creat impresia că SUA acționează emoțional și imprevizibil, putând duce la conflicte majore în orice moment. Această problematică de importanță globală trebuie urmărită cu atenție, de către toate țările lumii, inclusiv de către liderii politici și militari români.

#### **3. Posibila și necesara implicare a liderilor militari români în consolidarea instituțională și apărarea țării**

Scurta prezentare de mai sus a unor pericole potențiale, inclusiv de ordin militar, are ca scop să aducă în atenție necesitatea vigilenței permanente, din partea liderilor politici și militari români, care, ar trebui să conștientizeze că nu au nici o clipă de răgaz și că în caz de bagatelizare sau nepăsare, România poate avea probleme majore de securitate și apărare.

În acest punct putem să facem un inventar cât de corect putem și cu argumente, despre disfuncțiile de ordin legislativ, economic, financiar, de resurse umane și echipamente pentru apărare, din ultimii treizeci de ani, astfel:

• **Factorul politic** (Președinte, Parlament, Guvern, Ministerul Apărării) a tratat cu dezinteres și cu mare superficialitate problemele Apărării. Au fost perioade lungi în care nimeni nu a vorbit despre Apărare și nu s-au făcut nici un fel de eforturi rezonabile și necesare pentru pregătire și echipamente.

**Bugetele Apărării** au fost pe hârtie între 0,4% din PIB (Guvernul Văcăroiu) și 2% din PIB în anul 2017. În realitate bugetul alocat concret nu a depășit 0,9% - 1,1% din PIB, fără ca cineva să se sesizeze și să ia măsuri de remediere (CSAT, Parlament, Guvern, Ministrul Apărării etc.).

• **Baza industrială autohtonă** pentru apărare a fost distrusă, cu bună știință, rămânând mici insule și entități de producție marginale (la nevoie pot fi oferite detalii concrete).

• **Starea reală a Armatei** se situează la nivelul de avarie, cu mici șanse de revenire, putând enumera câteva argumente:

- Așa-zisa reformă a Armatei s-a rezumat la o singură dimensiune – distrugerea multor unități militare și reducerea masivă a efectivelor;
- Aceste reduceri iresponsabile și antinaționale nu au fost compensate așa cum s-a promis, cu echipamente și sisteme de arme moderne;
- Bugetele de apărare au fost încropite fără o bază de calcul, cât de cât rațională;



- Militarii activi și în rezervă sunt atacați și insultați zilnic, începând din 2010, tonul fiind dat (culmea?!) de politicieni cu funcții de vârf în stat (este o premieră mondială);
- În funcțiile militare de vârf din Armată (dar și din alte instituții) se promovează, din ce în ce mai agresiv, persoane obediente și cu sprijin politic, în locul profesioniștilor și a celor care mai cred în patriotism și valori morale;
- Se repetă obsesiv încă din 2002, că nu mai avem nevoie de cine știe ce armată, că ne apără NATO. Este o mare prostie, NATO ne poate apăra dacă suntem capabili să ne apărăm și singuri. De fapt mulți analiști străini ne spun asta de la obraz (a se vedea declarațiile fondatorului STRATFOR – George Friedman);
- Sistemele de arme și echipamente mai vechi sau mai noi sunt lipsite de lucrările normale de mentenanță și reparații (un exemplu – Rețeaua Militară de Comunicații RTP/RMNC este abandonată din anul 2008 și până astăzi, ajungându-se la peste 3000 de repere și subansamble cu nevoi de reparații și apropiindu-se rapid de colapsul total, sub privirile blând-contemplative ale celor „responsabili”);
- Prevederile principale din „*Strategia Națională de Apărare a Țării*”<sup>11</sup> nu sunt urmărite sistematic, cu pixul în mână, pentru a se vedea ce s-a realizat și ce nu (și cine sunt responsabilii politici și militari care consideră documentul o simplă hârtie);
- „*Ghidul Strategiei de Apărare a Țării*” pentru perioada 2015-2019”<sup>12</sup> a rămas un document teoretic, fără nici o relevanță practică;
- Planurile de înzestrare multianuale sunt un mit, o legendă și nu au funcționat niciodată. Fiecare Guvern și fiecare ministru al apărării schimbă tot și o i-a de la zero. Ori se știe că un sistem complex de arme sau echipamente nu se poate realiza într-un singur an. Pentru unele sunt necesari 10-15 ani, cu alocări bugetare ritmice, la nivelul solicitat de planuri și proiecte. Dar cine poate înțelege fenomenul?! Până acum nu a înțeles sau nu a vrut să înțeleagă nici un guvernânt;
- Armata Română stă cât se poate de prost la capitole importante pentru capacitatea de descurajare și de ripostă, de exemplu: avioane de luptă multirol, elicoptere de atac, mijloace antitanc, tancuri și transportoare blindate cu capacități sporite de lovire și supraviețuire în luptă;

---

<sup>11</sup> Strategia Națională de Apărare a Țării (09 iunie 2015).

<sup>12</sup> Ghidul Strategiei Naționale de Apărare a Țării pentru perioada 2015-2019, Aprobant prin Hotărârea CSAT, din 10.12.2015.





- Echiparea luptătorului este încă învechită și departe de standardele moderne;
- Efectivele la pace (pe hârtie 70000 de militari, în realitate mai puțini) reprezintă numai 0,33% din populația țării, unul din cele mai mici procente din Emisfera Nordică. Cui îi pasă?!

• **Rolul liderilor militari români actuali:**

- scurta prezentare de mai sus aduce în atenție doar o mică parte din problemele cu care se confruntă armata;
- pentru liderii militari actuali nu oferim sfaturi, ci îi îndemnăm să-și revadă fișa postului pentru a înțelege mai bine ce responsabilități au;
- este deja cazul să fie lăsată deoparte timiditatea în fața liderilor politici actuali și să se renunțe total la nepăsare în problemele vitale ale apărării țării. O cale de acțiune ar putea fi o prezentare detaliată și cinstită a **Șefului Statului Major al Apărării** în fața Parlamentului privind „**Starea reală a Armatei**”. Dacă liderii celor două camere refuză (așa cum este de așteptat) raportul poate fi prezentat public, cu asumarea răspunderii privind consecințele instituționale și personale.

În concluzie, constatăm pe date și informații din surse publice că Apărarea Țării a fost lăsată cu bună știință și cu rea credință de izbeliște în cei 28 de ani. Din păcate nu sunt semne că situația s-ar putea îmbunătăți, pe termen scurt și mediu, în pofida elaborării unor documente de planificare și a unor legi. Atunci când Primul-Ministru în funcție declară, cu seninătate, în 12 septembrie 2017, că M.Ap.N. nu a realizat până la acea dată decât 8,5% din Planul de Înregistrare pe 2017, nu mai rămâne nimic de comentat.



**BIBLIOGRAFIE**

- \*\*\* *Strategia Națională de Apărare a Țării* (09 iunie 2015); Hotărârea nr. 33 a Parlamentului, din 23 iunie 2015, Monitorul Oficial, partea I, nr. 450, 23.06.2015;
- \*\*\* *Ghidul Strategiei Naționale de Apărare a Țării pentru perioada 2015-2019*, Hotărârea CSAT, nr. 128, din 10.12.2015.
- \*\*\* Documente din surse publice de pe site-urile Președinției, Guvernului, Parlamentului, Ministerului Apărării Naționale și a altor instituții din țară și din străinătate;



- \*\*\* Revista de Științe Militare a Academiei Oamenilor de Știință din România, din anii 2015-2017;  
CHIFU I., [blogs/iulian.chifu1/19septembrie2017/](https://blogs/iulian.chifu1/19septembrie2017/);  
COATS D., Directorul US National Intelligence, prezentare la Summitul Cibernetic, Septembrie 2017;  
COWELL S.A., *Moartea unui spion, povestea lui Alexandr Litvinenko*, Editura Litera International, București, 2009;  
GOȘU A., Interviu, site-ul: [www.Hotnews.ro](http://www.Hotnews.ro), 06.11.2017;  
HotNews.ro, Interviu Vlad Barza luat specialistului din Industria antivirus americană John McAfee, 23 Februarie 2017.  
<http://adevărul.ro/international/rusia/zapad-2017/>;  
MINCU C., *Federația Rusă și restul lumii*, Revista de Științe Militare, Nr. 3/2017;  
MINCU C., *Uniunea Europeană – Evoluții posibile în următorii zece ani*, Revista de Științe Militare a Academiei Oamenilor de Știință din România, Nr. 3/2016;  
SOLONIN M., *Butoiul și cercurile*, Editura Polirom, București, 2012;  
SUVOROV V., *Spărgătorul de gheață*, Editura Polirom, București, 2010 și *Ziua M*, Editura Polirom, București, 2011.





## CONFLICTELE ASIMETRICE. CAUZĂ ȘI EFECTE

### ASYMMETRIC CONFLICTS. CAUSE AND EFFECTS

*CS I dr. ing. Liviu COȘEREANU\**  
*CS II dr. ing. Tiberius TOMOIAGĂ\*\**

**Rezumat:** Studiile contemporane privind problematica relațiilor internaționale menționează frecvent transformările considerabile ce au avut loc în mediul securității internaționale pe parcursul ultimilor decenii. Căderea Uniunii Sovietice, accelerarea proceselor de integrare economică internațională, influența tot mai mare a actorilor non-statali, precum și schimbările din cadrul mediului militar și tehnologic al informației au contribuit la apariția noilor provocări la adresa statelor, forțelor sale armate și populației civile. Printre aceste noi provocări, descoperim ceea ce analiștii numesc „amenințări asimetrice”. Analiza conflictelor asimetrice, înțelegerea cauzelor și efectelor sale pot permite generarea unor măsuri care să permită limitarea daunelor și creșterea șanselor de a fi în tabăra învingătorilor.

**Cuvinte-cheie:** conflict asimetric; asimetrie strategică; cauzalități și efecte asimetrice.

**Abstract:** Contemporary studies regarding international relations often mention the considerable transformations taking place in the international security environment during the last decades. The fall of the Soviet Union, the acceleration of processes of international economic integration, the ever higher influence of non-state actors as well as the changes in the military and information technology environment contributed to the emergence of the new challenges to states, their armed forces and civilian population. Among these new challenges, we can find what the analysts call „asymmetric threats”. The analysis of asymmetric conflicts, understanding their causes and effects may allow generating measures that might allow limiting damages and increasing the chances of being on the winners' side.

**Keywords:** asymmetric conflict; strategic asymmetry; asymmetric causes and effects.

---

\* Cercetător științific gradul I, Director științific la Institutul Național de Cercetări Aerospațiale „Elie Carefoli, E-mail: lv.cosereanu@ gmail.com

\*\* Cercetător științific gradul II, Loctiitor științific al Agenției de Cercetare pentru Tehnică și Tehnologii Militare



## Conflictele asimetrice

Termenul de conflict asimetric inițial sugera o situație în care un adversar își domina complet oponentul. Totuși, semnificația actuală este ceva mai subtilă de atât. Un mod de a defini asimetria strategică este acela ca fiind orice mijloc prin care un adversar obține avantaje asupra oponentului său, fără a fi limitat exclusiv la tehnologie.

O altă definiție, mult mai complexă a fost formulată de un teoretician militar: „Asimetria în domeniul problemelor militare și al securității naționale reprezintă acțiunea, organizarea și gândirea (concepția) diferită de cea a adversarului, în scopul maximizării propriilor avantaje, al exploatării slăbiciunilor adversarilor, al obținerii inițiativei sau câștigării libertății de acțiune. Ea poate fi: politico-strategică, militaro-strategică, operațională sau o combinație a acestora”<sup>13</sup>.

De asemenea, asimetria poate să implice diferite metode, tehnologii, valori, organizații, perspective în timp, sau poate combina unele din aceste elemente. Ea poate fi utilizată pe termen scurt sau lung, într-un mod intenționat sau implicit. Aceasta poate fi efectuată izolat sau în asociere cu abordările simetrice. În cele din urmă, asimetria poate să se manifeste într-o dimensiune psihologică precum și fizică.

Puține sunt situațiile când se creează o stare de conflict, iar părțile adverse să se afle într-o relație de simetrie. Mai devreme sau mai târziu se produce o transformare într-o relație de asimetrie.

În cazul conflictelor militare, asimetria a constituit factorul decisiv în stabilirea victoriei uneia dintre părți. Dimpotrivă, simetria între două părți adverse, care presupune, printre altele, concordanța conceptelor și planurilor de acțiune, proporționalitate în forțe și mijloace, capacități logistice asemănătoare, timpi de reacție asemănători sau compatibili etc., nu este dorită și nu poate, în nici un caz, să asigure victoria în luptă, să conducă spre realizarea scopurilor propuse în războiul asimetric al zilelor noastre.

„Victoria poate fi creată” – spunea Sun Tzî, cu o jumătate de mileniu î.e.n., în lucrarea „Arta războiului”. Pentru aceasta nu sunt de-ajuns numărul sau forța, motiv pentru care în lucrare se insistă permanent pe investiția în inteligență, în pricepere, în crearea de abilități, în dezvoltarea capacității de analiză și sinteză, în dezvoltarea și promovarea inițiativei creatoare, în găsirea unor soluții de contracarare a superiorității adversarului, în găsirea sau crearea situațiilor de asimetrie, de conflict asimetric, cum se spune astăzi. „Întreaga artă a războiului se bazează pe înșelătorie. De aceea, dacă ești capabil, simulează incapacitatea; dacă

<sup>13</sup> Gl. bg. dr. Paul Vasile, *Asimetria strategică*, în Observatorul militar, nr.18 (8 – 14 mai 2001).



*ești activ, simulează pasivitatea. Dacă ești aproape, fă să se creadă că ești departe și dacă ești departe, fă să se creadă că ești aproape. Momește inamicul pentru a-l prinde în capcană; simulează neorânduiala și lovește-l; evită-l acolo unde este puternic. Fă să i se pară că ești în situație de inferioritate și încurajează-l la înfumurare. Nu-l slăbi nici o clipă, hărțuiește-l. Atacă-l când și acolo unde nu este pregătit; acționează când el nu se așteaptă la așa ceva”<sup>14</sup>.*

Conflictele asimetrice pot fi clasificate după numeroase criterii, așa cum sunt de altfel definite și în<sup>15</sup>. Ele pot fi:

- Militare: Războiul non-contact; Războiul disproporționat; Războiul popular (total); Guerila; Revoluția armată; Războiul civil; Terorismul.

Violente și non-violente: Conflictul de joasă intensitate și de intensitate medie; Războiul psihologic; Războiul informațional și mediatic; Ciber conflictul.

- Non-militare: Îndiguirea; Embargo-ul și blocada economică; Separatismul etnic; Boicotul.

Elementele care au o influență considerabilă asupra conflictelor asimetrice contemporane sunt: globalizarea, rețelele media și accesul sporit la informații; proliferarea tehnologiilor și dezvoltarea rețelilor; transfer tehnologic; dezvoltarea organizațiilor teroriste; terorismul nuclear; atacurile cibernetice; amenințarea terorismului economic; alte forme de terorism.

### **Cauza conflictelor asimetrice**

Înainte de a se face o analiză a cauzelor conflictelor asimetrice este absolut necesară o analiză privind cauzele conflictelor în general. Așa cum s-a menționat anterior, toate conflictele vor deveni în mod inevitabil la un moment dat asimetrice.

Adevărata problemă a conflictelor este pericolul permanent ca acestea să escaladeze: pe parcursul acestora se pune din ce în ce mai mult preț pe strategii de dobândire a puterii și pe uzul violenței. Conflictul devine astfel din ce în ce mai greu de controlat, până când scapă de sub control, trece pragul violenței, cauzând distrugere și suferință. Conviețuirea este astfel îngreunată, dacă nu chiar imposibilă pe termen lung.

Conflictele violente sunt determinate de cauze multiple și interconectate, care pot fi clasificate ca fiind indirecte sau de structură (provocate de sistem) și directe (provocate de evenimentele în curs). De asemenea, factorii care generează conflictele violente pot avea caracter intern sau extern în raport cu arealul aflat în conflict.

<sup>14</sup> SUN TZÎ, *Arta războiului*, Editura Militară, București, 1976.

<sup>15</sup> *Conflicte asimetrice. Cerințe operaționale privind structura armatei României*; [http://cssas.unap.ro/ro/pdf\\_studii/confliasimetrice.pdf](http://cssas.unap.ro/ro/pdf_studii/confliasimetrice.pdf).



Cauzele indirecte sunt determinate de deteriorarea mediului, creșterea numărului populației, competiția pentru resurse, moștenirea lăsată de războiul rece, sărăcia, apartenența etnică. Acestea sunt unele exemple de cauze de sistem ce pot produce conflicte violente. Cauzele de sistem ale conflictelor sunt omniprezente și afectează comunități largi de oameni. Ele afectează în timp evoluția conflictului și pot fi combătute prin programe internaționale sau politici guvernamentale îndreptate în această direcție. Rezultatele însă apar pe termen lung.

Cauzele directe sunt provocate de problemele din sistemul social și politic, problemele din procesul de comunicare instituțională, activitatea instituțiilor angrenate în ameliorarea efectelor indirecte asupra populației. Politicile guvernamentale, organizațiile sociale, programele de reforme economice, problemele generate de liberalizarea politică, militarizarea și ajutorul militar extern pot fi surse directe ale conflictelor violente.

Cauzele interne și externe reprezintă o altă dimensiune majoră ce influențează poziția unei țări în spectrul pace – conflict. Factorii interni și cei regionali pot încuraja sau ajuta adoptarea acelor măsuri ce reduc tensiunile și elimină posibilitatea unui conflict violent (spre exemplu, prin implicarea celei de-a treia părți). Aceste cauze pot fi, la rândul lor, directe sau indirecte.

Unele conflicte pot avea cauze imediate, fiind produse direct de acțiuni sau evenimente cu o evoluție imprevizibilă și care devin rapid violente (de exemplu, prăbușirea unui guvern, urmată de o rebeliune a unui grup care vrea să preia puterea prin forță).

Cauzele conflictelor asimetrice mai pot fi împărțite și în următoarele categorii:

- structurale: natura actorului regim (autoritar contra democrat);
- tehnologice: răspândirea tehnologiei militare, răspândirea armelor mici relativ avansate în țările în curs de dezvoltare;
- culturale: creșterea naționalismului militar, asimetriei ideologice;
- psihologice: vulnerabilitatea față de putere și interese;
- interacțiuni strategice: o strategie politico - militară greșită contra actorilor slabi poate rezulta în eșec;
- religioase: deși aparent sunt câteva paliere importante din punct de vedere religios, care în timp s-au consolidat și stabilit doctrinele, totuși dată fiind evoluția omului generată de cunoaștere mai mult sau mai puțin în exprimarea realității, se produc schimbări de paradigme. Consecința este că apar noi curente, noi orientări, noi strategii atât în interiorul palierului cât și în exteriorul acestuia, generând în felul acesta noi orientări.
- etnice: sunt poate cele mai sensibile și mai greu de controlat ca proces, cu rezultate nu totdeauna în conformitate cu prognozele. Experiențele de până acum



ne demonstrează că succesul strategiei în contracararea unei acțiuni asimetrice sau chiar simetrice a constat în cunoașterea cu responsabilitate și profunzime a personalității etniei cu care se produce confruntarea.

•energetice: descoperirea focului credem că pe lângă multiplele avantaje a produs multiple transformări de atitudine în natura umană. Se constată că nu totdeauna deținătorii de resurse energetice au și evoluția pe măsură. Acest lucru se întâmplă din cauza dezechilibrelor de dezvoltare tehnologică. Deținătorii de tehnologie, sunt cei care în principiu pot impune regula jocului. În felul acesta șansa producerii unei asimetrii conflictuale este extrem de mare. În acest caz ca și în multe alte dezechilibre care conduc către conflicte asimetria este negativă.

Existența unui consens în ceea ce privește faptul că amenințările asimetrice au un impact semnificativ asupra securității și apărării naționale conduce inevitabil la o nevoie clară de a înțelege acest fenomen și a cauzelor care îl pot favoriza în scopul evaluării consecințelor ce decurg din riscurile și amenințările asimetrice.

#### **Efectele conflictelor asimetrice**

Amenințările asimetrice au un impact semnificativ asupra securității și apărării naționale. Este vorba atât de maniera de concepere, organizare și conducere a securității și apărării naționale, cât și de adaptarea flexibilă a acestora la noile amenințări de securitate. De aici, necesitatea evaluării situației în materie de securitate și apărare naționale pentru a sesiza consecințele ce decurg din riscurile și amenințările asimetrice. Aceste consecințe pot cuprinde:

- capacitatea de a recunoaște din timp evoluțiile mediului de securitate regional și național, pentru a putea demara oportun adaptările necesare armatei;
- adaptarea organizațiilor cu atribuții în spectrul apărării și securității, cum ar fi NATO, ONU, Agenția Europeană de Apărare etc.;
- proliferarea crescândă a armelor de distrugere în masă ca și riscul relevat de teroarea amenințărilor CBRN necesită introducerea unor noi măsuri de protecție atât a forțelor armate, cât și a populației civile;
- efectul globalizării și interacțiunile existente între diverse state favorizează trecerea crizelor și conflictelor de la o țară la alta, căci frontierele și distanțele în raport cu focarele de criză nu mai oferă o protecție substanțială;
- diversitatea pericolelor și riscurilor anulează limitele existente între securitatea internă și externă sau cele între domeniile civil și militar.

Amenințările asimetrice au o influență directă asupra operațiunilor militare la nivel strategic, operațional și tactic. Nivelul critic se estimează a fi cel operațional. Factorii de decizie aflați la nivel strategic trebuie să continue să fie preocupați de întregul spectru de probleme de securitate interne și externe, indiferent de cauze și să opereze în mediul politic în scopul identificării de soluții și



dezvoltării de strategii care să contracareze aceste amenințări. De asemenea, ei trebuie să conceapă politici și linii directe în scopul creării unui cadru în interiorul căruia comandanții aflați la nivel operațional și omologii lor din mediul civil, angajați ai instituțiilor guvernamentale și neguvernamentale să poată opera și gestiona acest tip de amenințări. Deși comandanții la nivel tactic vor trebui să dobândească noi deprinderi și abilități pe măsură ce teatrele de operațiuni se modifică considerabil, rolul lor ca și conducători nu se va schimba semnificativ. Comandanții la nivel operațional vor fi cei care vor avea responsabilitatea de a apăra forțele militare implicate în operațiunile militare, de a coordona acțiunile împreună cu alte structuri ale forțelor de ordine publică, structurilor de informații sau a celor de intervenție la dezastre.

### Concluzii

Asimetric sau simetric sunt două concepte a căror percepție este relativă și depinde de conjunctură și de momentul în care acestea apar. Desigur totul în acțiunile civile sau militare și de securitate este procedurat, standardizat. Acest lucru conduce la o ordine a acțiunilor. Totuși predictibilitatea deciziei este sau poate fi influențată tocmai de acestea (proceduri, standarde etc.).

Asimetria nu trebuie să fie gândită doar ca un echivalent al „strategiei celui slab împotriva celui puternic”, chiar dacă această strategie a fost cu succes aplicată în trecut. În prezent este cert faptul că asimetria apare mai des ca o modalitate firească, împrumutată de acei actori care nu pot răspunde la o escaladare disimetrică și au tot interesul în a modifica contextul moral și natura mijloacelor utilizate. Acest gen de schimbări, precum folosirea luptătorilor kamikaze de armata japoneză sau chiar aplicarea armei nucleare de către armata americană, într-o anumită perioadă, poate inversa raporturile de forță, fapt ce obligă adversarul de a se adapta, mai mult sau mai puțin ușor, în limita mijloacelor și valorilor sale morale. Aceste cazuri de utilizare a asimetriei creează o ruptură de ritm privind elaborarea și fundamentarea strategiilor de securitate națională. Statele Unite ale Americii au asociat asimetria progresului lor tehnologic, înfățișând astfel valoarea pozitivă a acesteia. Atentatele din 11 septembrie 2001 amintesc despre faptul că nimeni nu are monopolul asupra asimetriei, ceea ce a condus Pentagonul la necesitatea de a diferenția asimetria pozitivă, rezultatul unui efort tehnologic inovator, de asimetria negativă, care transformă un avion într-o armă în mâinile unui terorist înarmat numai cu un cuțit.

În acest context, cadrul de gândire a asimetriei este de a menține puterea prin controlul instrumentelor agile și proactive, dacă nu este vorba de acțiuni preventive, care presupun în măsură egală atât mobilizarea eforturilor, cât și contrastrategii față de o gamă de scenarii asimetrici aplicate de adversari puternici.





În acest caz, putem menționa atacurile terorismului transfrontalier combinat cu terorismul politic, mafia și servicii de informare, strategiile indirecte ale puterilor regionale prin sprijinirea terorismului transnațional, a mișcărilor revoluționare sau sprijinirea programelor nucleare și a transferului de tehnologie. Strategiile indirecte și influența marilor puteri, precum și difuzarea comercială a tehnologiilor sofisticate (accesul la informații în timp real, armele miniaturizate și precise, vehiculele aeriene fără pilot, camuflaje, înșelătorii, etc.) au modificat considerabil conflictul de tip „*cel slab împotriva celui puternic*”. Astfel, reieșind din contradicțiile în gândirea asupra asimetriei, actualmente, este important de a înțelege perspectivele asimetriei, pentru a încerca de a anticipa efectele pe care ea le va avea asupra dezbaterii strategice.

În felul acesta s-au configurat pentru procesul decizional trei componente majore care conduc la un act decizional de succes;

- componenta operațională ale cărei proceduri și regulamente sunt bine stabilite;
- componenta de intelligence care la fel are stabilite, proceduri și standarde de aplicare;
- componenta de știință și tehnologie care acoperă tocmai partea de neconformitate procedurală și de atitudine, fiind capabilă să ofere soluții prin care asimetria negativă (generată de adversar) să fie folosită în avantajul celui atacat.

După 11 septembrie această triadă este folosită cu succes de către decidenți, în SUA în special.

O consecință extrem de importantă a triadei a fost spargerea conceptului de protecție a forței în două mari și importante componente:

- protecție directă: definită în special de doctrinele și procedurile operaționale și de intelligence clasice;
- protecție indirectă: în care componenta de știință și tehnologie generează, utilizând componenta de intelligence, informații către operațional, în vederea definirii strategiei de acțiune.

• Cunoașterea de către decidenți a unor aspecte minimale conduce la o cultură decizională care să permită acestora să „jongleze” cu noțiunea de simetric sau asimetric. Rezultatul nu poate fi altul decât o decizie care să conducă la succes, indiferent de ce natură. Cel mai bun exemplu în acest sens sunt jocurile de orice natură: șah, go etc.



## BIBLIOGRAFIE

*Conflicte asimetrice. Cerințe operaționale privind structura armatei României.*

[On-line]: [http://cssas.unap.ro/ro/pdf\\_studii/confl\\_asimetrice.pdf](http://cssas.unap.ro/ro/pdf_studii/confl_asimetrice.pdf);

PAUL V., *Asimetria strategică*, în *Observatorul militar*, nr.18 (8 – 14 mai 2001);

SUN TZÎ, *Arta războiului*, Editura Militară, București, 1976.





**ASIMETRIA PROCESELOR.  
INFLUENȚA ASUPRA COLABORĂRII INSTITUȚIONALE**

**PROCESS ASYMMETRY.  
ITS INFLUENCE UPON INSTITUTIONAL COOPERATION**

**General prof. univ. dr. Teodor FRUNZETI\***

**CS I dr. ing. Liviu COȘEREANU\*\***

**CS II dr. ing. Tiberius TOMOIAGĂ\*\*\***

**Rezumat:** Subiectul aflat în discuție este unul extrem de generos, subiect pe marginea căruia se pot face numeroase analize și comentarii. Procesele pot fi de diverse tipuri, plecând de la procesele de producție și până la procesele decizionale, paleta fiind extrem de largă. Această lucrare se va limita la procesele decizionale, cu precădere la cele care au loc în domeniul apărării și securității. De asemenea, analiza efectelor asimetriei proceselor se va limita la colaborările între instituțiile cu responsabilități în domeniile apărării și securității.

**Cuvinte-cheie:** securitate și apărare; colaborare instituțională; asimetria proceselor decizionale.

**Abstract:** The topic of the present article is an extremely generous one, generating numerous analyses and comments. Processes can take different shapes, starting from production processes and reaching the decision-making processes, covering an extremely wide range of issues. The article will refer to the latter, the decision-making processes, especially those pertaining to the defense and security domain. Furthermore, the analysis of process asymmetry effects will cover the cooperation among institutions with responsibilities in the fields of defense and security.

**Keywords:** security and defense; institutional cooperation; decision-making process asymmetry

---

\* Universitatea „Titu Maiorescu”, București, Membru titular al Academiei Oamenilor de Știință din România și Președintele Secției de Științe Militare din Academia Oamenilor de Știință din România, E-mail: tfrunzeti@gmail.com

\*\* Cercetător științific gradul I, Director științific la Institutul Național de Cercetări Aeronautice „Elie Carefoli”, E-mail: lv.cosereanu@gmail.com

\*\*\* Cercetător științific gradul II, Locțiitor științific al Agenției de Cercetare pentru Tehnică și Tehnologii Militare



## **P**rocesele decizionale în domeniul apărării și securității

Decizia poate fi definită ca un act rațional de alegere a unei linii de acțiune prin care se urmărește realizarea obiectivelor având în vedere resursele disponibile. A lua o decizie înseamnă a alege dintr-o mulțime de variante posibile de acțiune, pe baza anumitor criterii, cea variantă care este considerată cea mai avantajoasă pentru atingerea unor obiective.

Sistemul decizional reprezintă ansamblul elementelor interdependente care determină elaborarea și fundamentarea deciziilor.

Scopul principal al deciziei este optimizarea dinamică a corelației dintre posibilitățile reale de execuție și cererile/sarcinile primite. O decizie este calitativă (efectivă) dacă îndeplinește următoarelor cerințe:

- este fundamentată științific;
- este luată de către persoane care dețin dreptul legal, împuternicirea și autoritatea necesară;
- este clară, concisă, logică și nu se contrazice cu ea însăși sau cu alte decizii luate anterior cu privire la aceeași problemă;
- este adoptată la momentul oportun și în timp util;
- este completă.

Elementele procesului decizional sunt: decidentul; alternativele; criteriile de decizie; stări ale naturii; obiectivele.

Procesul de luare a deciziilor caută să identifice etapele necesare luării acestora într-o manieră logică, ușor de urmat. Cele mai uzuale etape ale procesului de luare a deciziilor sunt:

- Identificarea scopului/analizarea problemelor;
- Culegerea datelor/luarea în considerare a factorilor care pot influența procesul;
- Crearea alternativelor/a cursului de acțiune;
- Analizarea elementelor pro și contra pentru fiecare alternativă;
- Luarea deciziilor;
- Implementarea deciziilor/luarea măsurilor;
- Înșușirea lecțiilor învățate din acest proces.

Procesul decizional a fost dintotdeauna un proces perfectibil, pentru care deseori omul a utilizat diverse "ajutoare", plecând de la "datul cu banul", vrăjitoare și până la sisteme complexe care implementează elemente de inteligență artificială. Dată fiind importanța acestui proces, unele instituții, precum cele militare sau medicale și-au dotat decidenții cu diverse instrumente care să îi ajute să ia cele mai bune decizii în timp util, deseori foarte scurt. Poate și din cauză că în



cazul acestor instituții, deciziile au implicații majore asupra vieții persoanelor și deseori sunt luate în situații de criză, sub presiunea timpului, în condiții de stres deosebit.

În cazul decidenților militari există disponibile o serie de procese robuste și instrumente dedicate sprijinirii luării deciziilor. Modul de gândire specific militarilor a condus la dezvoltarea unor modele și procese pentru a sprijini luarea deciziilor precum bucla OODA (observe, orient, decide, and act), dezvoltată de către Forțele Aeriene ale SUA, Military Decision Making Process al Armatei SUA, Estimate Process and the Seven Questions dezvoltat de armata Marii Britanii. Toate aceste procese au în comun cele șapte etape prezentate anterior.

Deși nu toți decidenții au de luat decizii de viață și de moarte, majoritatea acestora au început să se orienteze către utilizarea acestui tip de modele în luarea deciziilor în mediul de afaceri, pentru a îmbunătăți acest proces.

De asemenea, analize gen SWOT, PERT etc. sunt din ce în ce mai des utilizate ca suport în luarea unor decizii avizate.

### **Colaborarea instituțională în domeniul apărării și securității**

Mediul extern și dinamica acestuia impun structurilor cu responsabilități în domeniul apărării și securității să se adapteze continuu, să identifice și să folosească oportunitățile oferite în scopul atingerii obiectivelor.

Planificarea procesului de schimbare se realizează pe baza analizelor făcute asupra influenței factorilor interni și externi favorabili și nefavorabili schimbării, cât și a factorilor interesați (instituții publice și private, organizații, persoane, grupuri etc.).

Adaptarea strategiilor de securitate nu se poate realiza în mod eficient decât dacă există o permanentă cooperare între instituțiile cu atribuții în acest domeniu, atât interne cât și externe.

La nivel național, în categoria acestor instituții intră, de exemplu: Consiliul Suprem de Apărare al Țării, Guvernul, Parlamentul, Ministerul Apărării Naționale, Statul Major al Apărării, structurile centrale, syndicatele, structurile Sistemului Național de Apărare (MAI, SPP, SRI, SIE), mass media. La nivel global avem structurile NATO, Consiliul Europei și Uniunea Europeană, OSCE, ONU etc.



Figura nr. 1: Relaționarea instituțională în domeniul securității la nivel global

Cooperare instituțională în domeniul apărării și securității este în prezent un element cheie aflat în atenția guvernelor, prin prisma noilor provocări de securitate. Ea este statuată, de obicei în documente programatice cu caracter strategic, cum ar fi, de exemplu Strategia națională de apărare a țării pentru perioada 2015-2019, Carta albă a apărării, NATO Strategic Concept, NATO Readiness Action Plan, Politica Externă și de Securitate Comună (PESC), Strategia Globală pentru Politică Externă și Securitate etc.

Strategia Națională de Apărare și Carta albă a apărării prevăd o serie de măsuri, inclusiv aspectele legate de colaborarea inter-instituțională, cu privire la:

- Contribuția la securitatea României pe timp de pace;
- Apărării suveranității și integrității teritoriale a României;
- Participarea la apărarea aliaților și partenerilor săi, în cadrul NATO și UE;
- Promovarea stabilității regionale și globale, inclusiv prin utilizarea diplomației apărării;
- Asigurarea sprijinului autorităților administrației publice, centrale și locale, în situații de urgență, pentru acordarea de asistență populației și pentru managementul consecințelor dezastrelor și accidentelor tehnologice.

La nivelul NATO există o serie de documente care reglementează direcțiile de acțiune și modul de cooperare cu alte instituții și categorii de forțe din statele membre. Un astfel de document este, de exemplu, NATO Strategic Concept, care



evidențiază scopul NATO și principalele sarcini cu privire la asigurarea securității. De asemenea, sunt reliefate aspectele legate de noul mediu de securitate, elementele specifice ale Alianței și oferă îndrumări cu privire la transformarea forțelor militare din compunere. Acest document este revăzut periodic în vederea adaptării lui la noile provocări adresate securității mondiale și este un fel de ghid pentru a sprijini dezvoltarea militară și politică a Alianței. Documentul a fost adoptat în 2010 la Lisabona și în prezent are în vedere trei acțiuni majore: apărarea colectivă, managementul crizelor și securitatea cooperativă. Un alt document extrem de important în cadrul Alianței, cu implicații majore asupra cooperării inter-instituționale, este NATO Readiness Action Plan. Acest document, inițiat la Summitul NATO din Țara Galilor în 2014 și actualizat cu ocazia Summitului NATO de la Varșovia în 2016, reprezintă cel mai mare sprijin dat Alianței de la finalizarea Războiului Rece. Acest plan are o importanță deosebită în special pentru țara noastră deoarece prevede o serie de măsuri privind contracararea amenințărilor la Marea Neagră și în estul Europei și a facilitat înființarea de comandamente și forțe multinaționale în România.

La nivelul UE, Politica Externă și de Securitate Comună (PESC) a apărut și s-a dezvoltat ca o consecință firească a procesului de construcție europeană, în condițiile în care au devenit evidente beneficiile acțiunii comune derulate sub egida Uniunii pe plan internațional. În esență, PESC este constituită din ansamblul deciziilor la care statele membre, inclusiv România, ajung în comun, privind relaționarea lor prin intermediul Uniunii cu ceilalți actori din sistemul internațional.

Politica de Securitate și Apărare Comună (PSAC) constituie brațul operațional al PESC. PSAC este un instrument al palierului interguvernamental al UE, aflat în evoluție conceptuală din 1998 și operaționalizat din 2003, când a fost adoptată Strategia Europeană de Securitate (SES) și au fost lansate primele misiuni.

Concluziile Consiliului European din decembrie 2013 au identificat, 3 domenii prioritare în care acțiunea UE trebuie să se concentreze în perspectivă: creșterea eficacității, vizibilității și impactului PSAC; dezvoltarea capacităților prin aprofundarea cooperării în procesul de dezvoltare a capacităților militare și întărirea industriei europene de apărare, urmărindu-se ca aceasta să fie integrată, sustenabilă, inovativă și competitivă. Aceste linii de acțiune în domeniul PSAC au fost reamintite și continuate prin concluziile Consiliului Afaceri Externe și Consiliului European din mai, respectiv iunie 2015, cu un accent deosebit pe: elaborarea unei noi Strategii Globale pentru Politică Externă și Securitate până în vara anului 2016, continuarea implementării Abordării Cuprinzătoare în materie de conflicte și crize externe, dezvoltarea capacităților civile, consolidarea parteneriatelor cu ONU, NATO, OSCE și Uniunea Africană, adoptarea unui Cadru Politic privind cooperarea sistematică și pe termen lung în domeniul apărării și a



unui Cadru Politic privind apărarea cibernetică, combaterea amenințărilor hibride, adâncirea dialogului de securitate între NATO și UE, continuarea sprijinirii domeniului apărării (elaborarea și implementarea Acțiunii Pregătitoare în domeniul PSAC - sectorul cercetare, stabilirea unui regim mai larg privind securitatea lanțului de aprovizionare, susținerea IMM-urilor și a acțiunilor în domeniul spațial).

### **Asimetria proceselor decizionale și influența acesteia asupra colaborării interinstituționale**

Așa cum am menționat anterior, procesul decizional este un proces deosebit de complex, în special când vorbim de decizii în sfera securității și apărării naționale. Deși există o serie de instrumente care să sprijine acest proces, acestea nu sunt toate standardizate sau utilizate pe scară largă. De exemplu, deși armata SUA utilizează diverse instrumente și procese pentru fundamentarea deciziilor, armata română utilizează cel mult analize de tip SWOT.

Pe de altă parte, așa cum s-a menționat și în secțiunea destinată colaborării între instituții, cooperarea inter-instituțională în domeniul apărării și securității include în general un număr mare de actori, nu tocmai omogeni din punct de vedere financiar, organizațional, militar, procedural etc.

Acest lucru creează deja o asimetrie la nivelul alianțelor militare, procesele de luare a deciziilor fiind diferite. Pentru a se compensa acest fenomen s-au elaborat standarde, s-au dezvoltat și implementat diverse proceduri, metode, scheme, analize care să aducă la un numitor comun aceste procese. Totuși, deși se compensează această asimetrie în direcția asigurării unei omogenități a procesului decizional, se creează o alta prin promovarea în masă a acestor instrumente. Există în prezent numeroase surse publice, unele utilizate și de către autorii acestei lucrări, care prezintă foarte clar etapele și modul de funcționare a acestora, lucru care permite diverșilor inamici să aibă o idee destul de clară asupra modului în care se va reacționa în diverse situații și să aibă o anumită predictibilitate a reacțiilor. Acest lucru creează un alt fel de asimetrie, în special în comparație cu organizațiile teroriste sau facțiunile paramilitare, care acționează rareori după un model prestabilit și documentat.

Mai mult decât atât, chiar și relațiile inter-instituționale sunt publice, fiind numeroase surse publice care descriu cu destule amănunte instituțiile partenere, rolul fiecăreia în cadrul parteneriatului, modul de organizare și subordonare, modelul de management adoptat, derularea procesului decizional etc., ceea ce mărește și mai mult predictibilitatea reacțiilor în diverse situații. Având la dispoziție aceste informații este uneori destul de facil să întrerupi colaborarea interinstituțională, începând de la distrugerea fizică a unor sedii, eliminarea unor





persoane cheie, deteriorarea rețelelor de comunicații și continuând cu elemente ceva mai "abstracte", cum ar fi războiul informațional (fenomenul de "fake news" în special), atacurile cibernetice, denigrarea unor persoane foarte importante din instituțiile cheie din cadrul parteneriatului etc.

Este adevărat că în cele mai multe cazuri predictibilitatea nu ajută, de exemplu, degeaba se poate ști modul de răspuns al NATO și forțele care vor reacționa, dacă nu există la îndemână și un răspuns pe măsură.

### **Concluzii**

Așa cum s-a prezentat anterior, se poate vedea că procesul decizional, chiar dacă îl limităm la zona militară și de securitate, este un fenomen deosebit de complex. Complexitatea acestuia a condus la elaborarea unor instrumente de "ajutor" în luarea deciziilor, mai ales că acest gen de decizii au deseori implicații majore asupra vieții însăși.

Pe de altă parte, cooperarea inter-instituțională în domeniul apărării și securității este un alt fenomen de o complexitate deosebită. Așa cum s-a prezentat, există numeroase organizații la nivel regional sau global cu atribuții în acest sens, organizații care cuprind la rândul lor alte structuri din națiunile membre, fiecare cu propria structură organizatorică și sistem de luare a deciziilor.

Această varietate specifică fiecărei națiuni, pe de o parte, precum și eforturile, deseori publice, de a elimina aceste specificități, conduc deseori la crearea unor asimetrii care pot afecta atât colaborarea în sine cât și eficiența parteneriatului în sine.

Asistăm în prezent la o oarecare contradicție de termeni: pe de o parte se dorește o anumită transparență în luarea deciziilor și a acțiunilor efectuate de diverse organizații, pe de altă parte, este nevoie de o mai mare securizare a fluxului de informații, pentru eliminarea potențialelor vulnerabilități care pot să incumbe tocmai din această transparență. Se pare că tocmai această revoluție tehnologică și informațională, care poate aduce informația în cele mai îndepărtate colțuri ale lumii, cu evidente beneficii, poate aduce în același timp, dacă este deturnată, numeroase prejudicii, fiind extrem de facilă în prezent manipularea informațională, fenomenul de "fake news" înregistrând o creștere îngrijorătoare..



## BIBLIOGRAFIE

- \*\*\* *Carta albă a apărării*, [www.mapn.gov.ro](http://www.mapn.gov.ro);  
\*\*\* *Strategia de Securitate Națională a României*, [www.mapn.gov.ro](http://www.mapn.gov.ro);  
\*\*\* *Strategia Națională de Apărare a Țării*, [www.mapn.gov.ro](http://www.mapn.gov.ro);  
MARTIN C. L., GREGORY F. T., STUART E J., *New Challenges, New Tools for Defense Decisionmaking*, RAND, 2003;  
WILLIAM J., C., *Adaptive Leadership in the Military Decision Making Process*, Military Review, 2011.





## TEORIA SECURITĂȚII ȘI INSECURITĂȚII (PARTEA I-a)

### THE THEORY OF SECURITY AND INSECURITY (PART I)

**Colonel (r) prof. univ. dr. ing. Eugen SITEANU\***

**Rezumat:** Autorul acestor rânduri prezintă opiniile sale cu privire la științele securității/insecurității și teoria securității/insecurității, care reprezintă o trecere/continuare a articolului „Metasecuritatea – un concept cu geometrie intempestivă”, publicat în Revista *Annals Series on Military Sciences*, vol. 9, nr. 1/2017, spre o nouă teorie. Nu se poate prezenta o teorie a securității separată de teoria insecurității (nonsecurității) deoarece este vorba de un singur fenomen antinomic, cunoscut încă din antichitate sub denumirea de aporie. Cele două tendințe (securitate și insecuritate) opuse ale lumii și lupta dintre ele, respectiv excluderea reciprocă permanentă reprezintă, în esență, cauza mișcării și dezvoltării lumii, căci procesualitatea dezvoltării ei este mereu conflictuală. Această teorie reprezintă un paradox deoarece conține o contradicție între securitate și insecuritate.

Enunțul este contradictoriu, dar este demonstrabil. În cadrul sistemului securitate/insecuritate se poate demonstra și primul enunț (securitate), cât și cel de-al doilea (nonsecuritate), ceea ce se va face în rândurile care urmează

**Cuvinte-cheie:** securitate / insecuritate, teorie, știință, adevăr.

**Abstract:** The author of this paper shows his opinions on the security/insecurity sciences and security/insecurity theory as a follow-up of the ideas presented in the article „Metasecurity – a concept of intempestive geometry” published in *Annals Series on Military Sciences*, Vol. 9, Issue 1/2017, moving on to a new theory. It is impossible to speak about a theory of security separated from a theory of insecurity (or non-security) as the issue here is a single antinomic phenomenon, known ever since antiquity as an aporia. The two opposing tendencies of the world (security and insecurity) and the fight between them resulting in their permanent reciprocal exclusion essentially represents the cause and engine of movement and development in the world, as the processual aspect of its development is always a conflicting one. This theory is actually a paradox, as it contains a contradiction between security and insecurity.

The statement may be regarded as a contradiction, but it is still prone to demonstration. The security/insecurity system allows for demonstrating both the first

---

\* Prof. univ. dr., membru corespondent al Academiei Oamenilor de Știință din România, E-mail: esiteanu@yahoo.com



statement (security) and the second statement (non-security), as it will be shown in the lines below.

**Keywords:** security / insecurity, theory, science, truths.

**C**âmpul de acțiune al securității este imens: de la securitatea umană/individului la securitatea globală/internațională. Vom începe demersul nostru cu studiul securității umane, adică de la simplu la complex.

Contradicția, care pare insolubilă, între securitate și insecuritate reprezintă o antinomie, pentru că ambele teze (securitate/insecuritate) pot fi demonstrate fiecare în parte. Această antinomie era cunoscută încă din Antichitate sub denumirea de aporie. Însuși celebrul Kant a elaborat patru antinomii ale rațiunii pure. Prima dintre ele sublinia că lumea este finită și infinită. În acest sens, afirmăm că lumea are securitate și insecuritate, ceea ce reprezintă un adevăr evident. O antinomie a securității este aceea că cel care luptă împotriva oricăror forțe care li se opun, pentru a câștiga securitatea absolută, obține, la limită, insecuritatea și moartea. Aceasta este însă o antinomie care trebuie demonstrată. Începem cu câteva exemple: Hitler, Caesar, Darius, Alexandru cel Mare, Ceaușescu, Saddam Husein, Anwar Saddat etc. Fiecare dintre aceștia a creat securitate și a generat insecuritate. Alt gen de exemplu ar fi statele: Germania (în Primul Război Mondial și în al Doilea Război Mondial), Imperiul Roman, Persia etc.

Unitatea și lupta contrariilor constituie esența dialecticii, ca teorie a dezvoltării. Cele două tendințe opuse ale lumii, securitatea și insecuritatea, și lupta dintre ele, permanentă, reprezintă, în esență, cauza mișcării și dezvoltării lumii. De aici nu rezultă că lumea trebuie să fie nesigură, la limită, periculoasă și tragică, ci doar că procesualitatea dezvoltării ei este, totdeauna, conflictuală.

Teoria securității/insecurității este, deci, un paradox, deoarece conține o contradicție între securitate și contradictoriul securității (enunțul non-securitate/insecuritate). Așadar, teoria este paradoxală (stranie sau ciudată), deoarece enunțul e contradictoriu, dar e demonstrabil. În cadrul sistemului securitate/insecuritate este demonstrabil atât primul enunț (securitate), cât și cel de-al doilea (insecuritate).

În Drept se zice: „*să ascultăm și cealaltă parte*”. În știința securității, ceea ce este securitatea pentru o parte, este insecuritatea pentru cealaltă parte și viceversa. Deci nu se poate vorbi de știința securității pentru că ar însemna să nu respectăm un principiu de drept menționat aici, ci despre știința securității și insecurității sau știința securității și non-securității.

O altă antinomie o reprezintă și binomul terorism/antiterorism. Astfel, unele țări dezavuează definiția teroristului (terorismului) dată de SUA care îi consideră pe jihadiștii islamici teroriști, în timp ce Iranul îi consideră eroi. În mod similar,



Vietnamul apreciază intervenția SUA ca pe o acțiune teroristă în contradicție cu părerea oficială a Statelor Unite: „Applied to the world stage, the Standard would allow individual countries to establish individual definitions of the term “terrorist”. The problem lies where countries disagree with the definition of terrorist. The United States may deem as Islamic jihadist as a terrorist, while Iran deems the same individual as a hero. Similarly, Vietnam considers the Vietnam Conflict as a terrorist action by the United States. Under the terms of the ISACS, Vietnam could potentially name all U.S. military veterans of the Vietnam conflict as “terrorists”.”<sup>16</sup>

Se consideră o mulțime E de cazuri posibile ale evenimentelor-elementare  $\{e_i\}$  ce reprezintă numărul de victime pentru fiecare atac terorist, adică toate cele N rezultate posibile ale unei experiențe ce au proprietatea de a fi două câte două incompatibile și egal posibile. Evident, fiecare eveniment elementar are probabilitatea  $1/n$  și  $n=N$  pentru că la un număr foarte mare de probe, evenimentul elementar egal posibil apare de fiecare dată cu o frecvență relativă  $1/N$ . Dacă evenimentul A este o parte a mulțimii  $\{e_i\}$  care este reuniunea unui număr „m” de evenimente elementare:  $A = e_1 \cup e_2 \cup e_3 \cup \dots \cup e_m$  și  $e_i \cap e_j = \emptyset (i \neq j)$ .

Probabilitatea evenimentului A, notată cu P sau p, este raportul dintre numărul „m” de cazuri favorabile producerii lui A și numărul total „n” de cazuri posibile ale acelei „experiențe” cu condiția ca absolut toate cazurile să fie egal posibile.

Așadar, definiția securității oamenilor într-o situație de atac terorist este probabilitatea  $p=m/n$ , în care: „m” este numărul cazurilor favorabile și „n” este numărul total de cazuri.

Evenimentul care face obiectul aprecierii securității oamenilor este evenimentul insecuritar (vătămarea acestora). Mai precis, există evenimente insecuritare, naturale și cele provocate de om, aceste evenimente fiind: morți, răniți, îmbolnăviri, sinistrați etc. și sunt notate astfel: A-morți, B-răniți, C-îmbolnăviri, D-sinistrați etc. Deci, este vorba de evenimentul insecuritar A sau B sau C sau D incompatibile (nu se realizează simultan). Astfel rezultă o reuniune de evenimente (A, B, C, D) pentru care securitatea este:

$$S(t) = P(\overline{A} \cup \overline{B} \cup \overline{C} \cup \overline{D}) = P(\overline{A}) + P(\overline{B}) + P(\overline{C}) + P(\overline{D}).$$

Funcția  $F(t) = P(A \cup B \cup C \cup D) = P(A) + P(B) + P(C) + P(D)$ .

Evident  $F(t)+S(t)=1$ .

Securitatea și insecuritatea fac parte din contradicțiile lumii noastre.

<sup>16</sup> Jason Wong, *International legal affairs*, in Small Arms Defense Journal, Spring 2010, p. 18.



Astăzi ne-am obișnuit să afirmăm că, în acest an, sau în acest semestru ori trimestru a crescut/scăzut frecvența atacurilor teroriste într-o anumită țară sau zonă.

Să lămurim în continuare ce înseamnă acest indicator (frecvența) utilizat în practică. În primul rând frecvența (absolută sau relativă) este frecvența unui eveniment de insecuritate și din punct de vedere statistic trebuie să se precizeze dacă este vorba despre frecvența absolută sau despre frecvența relativă. În orice experiment aleatoriu (inclusiv în cele legate de securitate/insecuritate) frecvența evenimentului insecuritar se poate exprima fie printr-un număr natural (0, 1, 2, 3, ..., k), ceea ce înseamnă că este frecvență absolută, sau printr-un număr subunitar (sau procent) în cazul frecvenței relative. Teroriștii fac „experiențe” de ucidere a oamenilor, indiferent că sunt copii sau femei. Să analizăm o „experiență” și un „eveniment” A care rezultă din acea „experiență”. Dacă teroriștii o repetă de mai multe ori într-o serie de n probe, în condiții asemănătoare se notează cu „k” numărul de apariție a evenimentului A și cu (n-k) număr de neapariție a lui A.

Rezultă că frecvența relativă a evenimentului A este  $f_n = k/n; 0 < k < n$  și  $0 < f_n < 1; \forall n$ . Frecvența relativă a evenimentului A se poate nota și  $f_n(A)$  sau  $f(A)$ .

Pentru majoritatea fenomenelor de masă, cum sunt și fenomenele de securitate/insecuritate, frecvența  $f_n$ , în cazul unui număr „n” foarte mare, tinde spre o constantă, ceea ce se numește un fenomen de regularitate statistică.

Prin urmare, frecvențele relative  $f_n(A)$  oscilează în jurul unei valori și se apropie cu atât mai mult de acea valoare, cu cât numărul n este mai mare. Acea valoare se numește probabilitatea evenimentului A.

Pentru  $f_n(\emptyset)=0$  avem evenimentul imposibil, iar pentru  $f_n(E)=1$  avem evenimentul sigur, care se realizează în fiecare experiență.

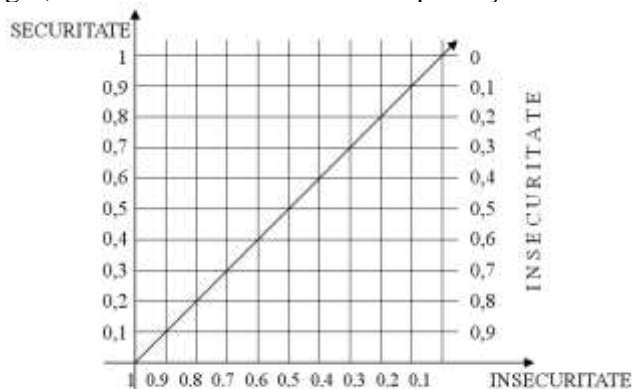


Figura nr. 1. Diagrama securitate/insecuritate



Fenomenul securității și insecurității este unic, adică este un singur fenomen în care întotdeauna suma securității și insecurității este egală cu 1 (100%). Utilizând reprezentarea grafică a unui pătrat și a diagonalei acestuia, se formează două triunghiuri dreptunghice isoscele, iar în cel din partea dreaptă / jos se poate reprezenta și „citi” insecuritatea pe ambele catete (atât pe cea din dreapta, cât și pe cea de jos). De exemplu când securitatea este 1, insecuritatea este 0 și invers când insecuritatea este 100% securitatea este egală cu 0 (figura nr. 1). Se poate vorbi de securitate în relație cu insecuritatea și invers despre insecuritate în relație cu securitatea, așa cum chinezii vorbesc despre entitatea Yin și Yang.

Pentru două evenimente insecuritare incompatibile (care nu se pot realiza împreună)  $A \cap B = \emptyset$  și rezultă:

$$f_n(A \cup B) = f_n(A) + f_n(B); f_n(A) = p; f_n(B) = q; f_n(A \cup B) = p + q ;$$

Dacă două evenimente insecuritare (A și B) sunt compatibile (au cel puțin un caz/rezultat comun în cadrul aceluiași experiment/aceleiași probe), atunci dacă A se realizează de  $n_A$  ori și B de  $n_B$  ori, din suma ( $n_A + n_B$ ) se va scade ( $n_{A \cap B}$ ) deoarece acest număr a fost numărat de două ori (o dată pentru A și încă o dată pentru B) și rezultă:

$$f_n(A \cup B) = f_n(A) + f_n(B) - f_n(A \cap B).$$

Având  $\Omega$  un spațiu al evenimentelor insecuritare elementare și asociat unui experiment insecuritar compus din  $n$  evenimente elementare și  $A \subset \Omega$  conținând

„ $m$ ” evenimente elementare, atunci funcția  $P : P(\Omega) \rightarrow R, P(A) = \frac{m}{n}$  este

denumită probabilitatea clasică, care nu are sens dacă numărul cazurilor posibile tinde către  $\infty$ . Din această cauză pentru definirea probabilității de securitate/insecuritate (P) se pornește de la noțiunea experimentală (practică) a frecvenței unui eveniment insecuritar.

În teoria securității/insecurității, este necesară analiza noțiunii de eveniment insecuritar (eveniment care produce insecuritate) deoarece conceptul de securitate/insecuritate se definește în funcție de evenimentele de insecuritate produse de RAVP (riscuri, amenințări, vulnerabilități și pericole). De asemenea, se impune și o clasificare a evenimentelor de insecuritate în evenimente de insecuritate naturale și evenimente de insecuritate produse de om. Pentru măsurarea nivelului de securitate al unei organizații, sistem, stat etc. se determină mai întâi frecvența de producere a evenimentului de insecuritate în scopul aprecierii aptitudinii organizației/statului de a preveni sau contracara evenimentele de insecuritate. Se poate asocia la fiecare eveniment insecuritar A pentru o anumită „experiență” teroristă, numărul  $P(A)$  care se numește probabilitatea evenimentului A și care îndeplinește toate proprietățile avute de frecvența relativă. Așadar, pentru



două evenimente insecuritare A și B, rezultă probabilitatea  $P(A \cup B) = P(A) + P(B)$  cu condiția ca  $A \cap B = \emptyset$ . Atunci când se știe probabilitatea evenimentelor insecuritare elementare se poate cunoaște probabilitatea fiecărui eveniment insecuritar deoarece  $E = \{e_i\}$  și

$$P(E) = \sum_{i=1}^n P(e_i) = 1. \text{ Dacă } \{e_i\} \text{ au aceeași probabilitate (echiprobabile) atunci}$$

$P(e_i) = 1/n (i=1, \dots, n)$ . Funcția de securitate (S) este probabilitatea ca un stat/o organizație/un sistem etc. să funcționeze fără evenimente de insecuritate într-o perioadă de timp și în anumite condiții istorice.

O altă definiție: funcția de securitate este un parametru care măsoară probabilitatea ca organizația/statul/sistemul să-și îndeplinească funcția/misiunea într-un interval de timp, fără evenimente de insecuritate (care reprezintă acțiuni de destabilizare a organizației/statului/sistemului pe care îl scot din starea normală de funcționare astfel încât să nu-și mai poată îndeplini (la performanțele cerute) una sau mai multe funcțiuni. Acestea sunt definiții cantitative ale funcției de securitate.

Menținerea securității unui sistem/stat prin existența unor rezerve sau a unor elemente/subsisteme de rezervă se numește redundanță.

Probabilitatea de securitate reprezintă un procent ce indică de câte ori funcționează fără evenimente de insecuritate un stat/o organizație sau un sistem, într-un interval anumit de timp, în cadrul unui număr de încercări. Funcția de securitate poate avea și o definiție calitativă și anume: aptitudinea (calitatea) unui stat/sistem/unei organizații etc. de a-și îndeplini misiunea/funcția fără evenimente de insecuritate, de-a lungul unei perioade de timp și în anumite condiții istorice.

Din definițiile menționate tragem câteva concluzii și anume că securitatea este caracterizată de:

- modificarea ei în timp în funcție de perioadele istorice (etapele de dezvoltare a societății), prin creșterea complexității societății și securității în funcție de progresul științific și tehnologic (tehnologiei);

- probabilitatea de funcționare fără evenimente de insecuritate care se exprimă printr-un procent sau un număr subunitar, de pildă 50% sau 0,5 pentru o durată de 200 de zile, ceea ce va însemna că statul/sistemul/organizația va funcționa fără evenimente de insecuritate timp de 100 de zile;

- realizarea performanțelor normale (conservarea calității de funcționare a sistemului/statului);

- restabilirea oportună a funcțiunilor afectate/deteriorate de evenimentele de insecuritate Funcția de securitate reprezintă o probabilitate (p) în funcție de timp, cu valori cuprinse între 0 și 1 (0 și 100%) adică  $0 \leq p(t) \leq 1$  și în conformitate cu definiția cantitativă a funcției de securitate se poate scrie relația:





$$p(t)=p(t>T),$$

în care T este o limită a timpului de funcționare fără evenimente de insecuritate. Această relație este funcția de securitate:

$$S(t)=p(t>T) \quad (1)$$

Teoria securității analizează atât arhitectura (structura), cât și cauzele producerii evenimentelor de insecuritate, adică dinamica acestuia, caută modele pentru prevenirea acestora și cele de readaptare funcțională (Ra) a sistemelor/statelor/organizațiilor precum și de conservare/ remodelare (Cv) a lor (acestea două împreună cu siguranța în funcționare (sig.) sunt cele 3 componente ale securității). „Manifestarea în securitate este dependentă de nivelul de siguranță în funcționare, de posibilitățile de modelare a parametrilor, precum și de capacitatea sistemului (organizației) de a nu deveni periculos prin funcționare sau consecințe. Aceasta presupune facilități de fiabilitate și viabilitate, de transparență sau atenuare a influențelor acțiunilor factorilor distructivi (infracțiuni) precum și de remodelare sau blocare funcțională în cazul pericolelor iminente.”<sup>17</sup>

Rezultă că securitatea

$$S=Cv+Ra+Sig. \quad (2)$$

Relația (2) se numește securitatea sistemului/statului/organizației etc., care mai poate fi exprimată cu o altă expresie<sup>18</sup>:

$$S = \sum_{i=1}^{k-n} m_i S_i + S'_c ; n \leq k \quad (3)$$

În relația (3):

$k-n$  - reprezintă numărul subsistemelor care contribuie la securitate;

$S_i$  – securitatea subsistemului  $i$ ;

$m_i$  - ponderea subsistemului  $i$ ;

$S'_c$  – componenta datorată caracteristicilor sistemului.<sup>19</sup>

Așadar, securitatea unui sistem (unei organizații, comunități etc.) poate fi considerată capacitatea sistemului „de a-și conserva caracteristicile funcționale sub acțiunea unor factori distructivi sau care pot să-i producă astfel de mutații încât să devină periculos pentru mediul înconjurător, sănătatea sau viața oamenilor ce îl deservească ori pe care-i deservește (inclusiv a celor care conviețuiesc într-o zonă numită de risc) ori să provoace pagube materiale, informaționale sau morale”<sup>20</sup>.

<sup>17</sup> Ilie Gheorghe, *Risc și securitate*, Vol. I, Editura UTI Press, București, 2015, p. 23, A se vedea și Siteanu Eugen, Bedros Naianu, Ilie Gheorghe, *Fiabilitatea produselor tehnice*, Editura AISTEDA, București, 2000, p. 134.

<sup>18</sup> Idem.

<sup>19</sup> Idem.

<sup>20</sup> Idem.



Știința securității s-a dezvoltat și s-a diversificat o dată cu societatea umană datorită dezvoltării științei și tehnicii (tehnologiei), astfel încât mereu au apărut domenii noi: securitatea aeronavelor, securitatea căilor ferate, securitatea aeroporturilor, securitatea centralelor nucleare, securitatea CBRN, securitatea-alimentară, securitatea informatică, securitatea cibernetică etc. Deci se poate vorbi de istoria securității sau despre securitatea istorică în sensul că în fiecare etapă istorică a existat un anumit fel de securitate specifică epocii la care ne referim. Ca urmare, pe viitor se va vorbi, probabil, foarte mult despre securitatea cognitivă/securitatea cunoașterii pentru că intrăm deja în era cunoașterii (societatea cognitivă).

De curând au apărut abordări moderne în managementul riscurilor noi și emergente, noi probleme de optimizare stocastică a riscurilor care s-au diversificat și au proliferat (de exemplu: seceta extremă, lipsa apei potabile, deșertificările, creșterea dramatică a cantității de deșeuri industriale, scăderea producției agricole, dispariția unor specii, poluarea excesivă, despăduririle etc.). Ca urmare, în teoria securității se utilizează noi discipline: teoria haosului, teoria sistemelor disipative, teoria geometriei fractale, teoria bifurcațiilor etc., apar noi și noi teorii care le înlocuiesc pe cele vechi. De exemplu: în vechea teorie cauză-efect acum se face diferența dintre o relație cauzală și un factor declanșator și teoria nouă este abordată în perspectiva abordării structural-fenomenologice, interdisciplinară și transdisciplinară, având la bază triada: informație-energie-materie.

Unitatea fenomenului securitate-insecuritate are o diversitate de abordări datorate teoriei securității umane, a indivizilor, obiectului său de studiu care e comun mai multor discipline ale securității.

Pentru analiza mediului de securitate se impune studierea comportamentelor generale ale indivizilor și comunităților lor, care pot să fie: închise, deschise și cooperante. De asemenea, trebuie studiată implicarea securității în dezvoltarea durabilă a societății.

Tehnologia securității ar trebui să studieze și precizeze metodele (procedeele) de realizare a nivelului de securitate dorit, de cercetare, culegere, evidență și analiză a informațiilor statistice de securitate, să analizeze valorile indicatorilor de securitate, să studieze legăturile dintre aceștia și eficacitatea sistemelor de securitate, precum și procedeele de menținere a securității prin conservarea (remodelarea) a sistemelor/organizațiilor etc. și readaptarea funcțională a acestora.<sup>21</sup>

---

<sup>21</sup> Eugen Siteanu, Bedros Naianu, Gheorghe Ilie, *Fiabilitatea produselor tehnice*, Editura AISTEDA, 2000, p. 15.



Conceptul de securitate nu este numai probabilistic, ci și statistic pentru că determinarea caracteristicilor de securitate se calculează în funcție de datele culese despre evenimentele de insecuritate de la o populație statistică. Repartiția sau distribuția evenimentelor de insecuritate este oferită de o variabilă aleatoare discretă ce ia o valoare oarecare dintr-o serie determinată de valori la care se asociază o repartiție de probabilitate. Această variabilă aleatoare discretă asociată producerii/apariției evenimentelor de insecuritate se poate nota astfel<sup>22</sup>:

$$X(p_i = f(x_i)); \quad i = 1, 2, \dots, n \begin{cases} 1^\circ f(x_i) \geq 0 \\ 2^\circ \sum_{i=1}^n f(x_i) = 1 \end{cases} \quad (4)$$

În care  $p_i = f(x_i)$  reprezintă funcția de probabilitate care definește distribuția evenimentelor de insecuritate (variabilei aleatoare). Funcția de repartiție a variabilei aleatoare (în acest caz producerea evenimentelor de insecuritate) este:

$$F(x) = \int_{-\infty}^x df(x) \quad (5)$$

Toate evenimentele insecuritate  $x=x_i$  sunt incompatibile pentru că acestea nu se produc simultan, ci succesiv.

În teoria evenimentelor de insecuritate se fac unele comparații între capacitatea de penetrare (pătrundere în obiectivul apărării de forțele de securitate) „ $p_1$ ” a grupărilor teroriste în urmă cu două decenii, capacitatea de penetrare „ $p_2$ ” actuală și capacitatea de respingere „ $r$ ” a atacurilor teroriste. Din figura nr. 2 se observă cum capacitatea  $p_2$  este mult mai mare decât  $p_1$  și domeniul de variație a puterii de  $p_2$ , reprezentat cu linia întreruptă, intersectează în partea de jos domeniul de variație a capacității de respingere „ $r$ ” (zona hașurată), ceea ce înseamnă că pe acea (în) porțiune(a) hașurată capacitatea  $p_2 > \text{cap. } r$ . Aceasta înseamnă că în acea zonă atacurile teroriste au succes sau că încercarea de respingere a atacurilor teroriste de către forțele de securitate a eșuat.<sup>23</sup> În figură,  $V_{mp_1}$  și  $V_{mp_2}$  sunt valorile medii ale puterii pe penetrare (de pătrundere în obiectiv sau de lovire a obiectivului ales) a teroriștilor sau ale densităților de probabilitate  $p_1$  și  $p_2$  (la timpul  $t_1$  și la timpul  $t_2$ ), iar  $V_{mr}$  reprezintă valoarea medie a capacității de respingere a atacurilor teroriste (figura nr. 2).

<sup>22</sup> Idem.

<sup>23</sup> Ibidem, pp. 26-27.

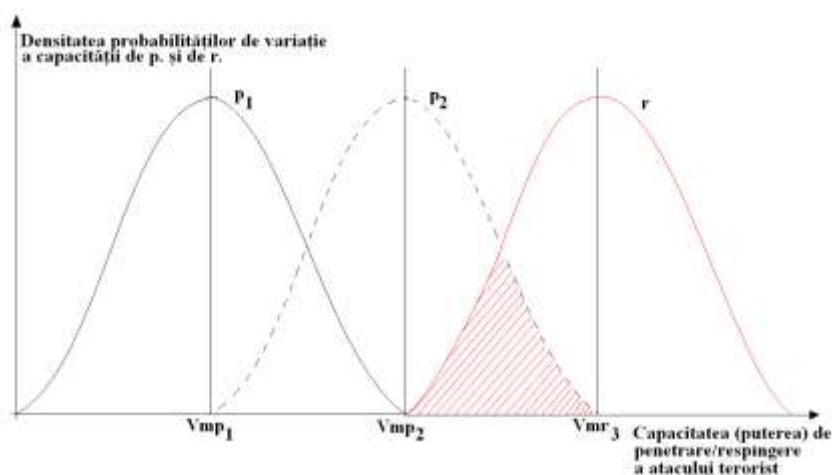


Figura nr. 2. Densitatea probabilităților de variație a puterii de penetrare a teroriștilor la țintă (obiectiv) și a celei de respingere a atacului în funcție de capacitatea (puterea) de penetrare/respingere a atacului terorist

**Legendă:** Cap=capacitate; p=penetrare; r= respingere a atacului terorist;  $p_1$ =la timpul  $t_1$  (în urmă cu două decenii);  $p_2$ =la timpul  $t_2$  (astăzi).

Oamenii au fost „terorizați” (amenințați) din cele mai îndepărtate timpuri și până astăzi, și fără îndoială vor fi și în continuare, de fenomene naturale sau antropice, complexe și repetabile și de aceea încă din Antichitate au căutat modele matematice care să-i ajute să înțeleagă mai bine acele fenomene. Un asemenea model matematic este teoria probabilităților, care modelează fenomenele aleatoare de masă ce au proprietatea de stabilitate (a fenomenului). Aceste fenomene sunt complexe pentru că depind de o mulțime de factori variabili care influențează semnificativ rezultatele. Atacurile imprevizibile ale teroriștilor depind de numeroși factori, cum ar fi: psihicul, sănătatea, starea psihică, grad de instruire etc., arma utilizată, factori meteo, factori referitori la țintă(e), dimensiuni, formă, distanța de tragere etc. Fenomenele naturale, uragane, tornade, cutremure etc. se desfășoară în fiecare țară, regiune, zonă, loc, în condiții aproximativ asemănătoare, uneori în aceleași condiții. De exemplu: tornadele în Texas (SUA) au loc cam în aceleași condiții de foarte mult timp. Multe fenomene de acest tip au o stabilitate a frecvențelor de apariție a lor.

Pentru studiul unor fenomene insecuritare se ia ca model teoria mulțimilor, se folosesc mai multe modele: deducția și inducția matematică, calculul matematic (algebric, integral sau cel diferențial). De asemenea, se utilizează legea numerelor mari care face legătura/conexiunea între probabilitate și frecvența evenimentelor insecuritare.



Începând cu sec. al XVII-lea s-a dezvoltat teoria probabilităților care are legătură cu viața practică (economică, socială, militară) inclusiv cu asigurarea securității oamenilor.

Activitățile de securitate se pot organiza pe baze științifice/matematicice pentru interpretarea justă a unor date și fenomene legate de evenimentele de insecuritate și pentru realizarea de modele statistice ale evenimentelor de insecuritate, realizarea unor prognoze exacte și pentru acțiunile de asigurare a securității prin luarea unor decizii rapide și corecte.

Așadar, în analiza de securitate se pot folosi modele probabilistice și studii statistice. Teoria probabilităților reprezintă un model riguros de studiu a fenomenelor aleatoare de masă, care se repetă în condiții relativ identice și care au o stabilitate a frecvențelor. Metodele de cercetare ale teoriei de securitate/nonsecuritate asigură satisfacerea cerințelor tehnicii moderne. Teoria probabilităților stă la baza teoriei fiabilității, viabilității și securității, teoriei sistemelor etc. Experiența (experimentul) poate fi aplicată (aplicat), în mod repetat, prin probe (proba nr. 1, proba nr. 2 etc.) la studierea tornadelor, uraganelor, cutremurelor de pământ și a altor fenomene insecuritare.

De asemenea, teoria se utilizează de teroriști (cum ar fi în tragerile cu rachete AA sau terestre, cu mijloace de artilerie etc.) și de forțele de securitate care se antrenează în poligoane speciale.

Repetarea fiecărei experiențe menționate se numește probă. Exemple de probe: repetarea tragerilor asupra țintelor cu armamentele de diferite categorii și calibre. Fiecare rezultat obținut la orice experiență sau probă reprezintă un eveniment aleator (în cazul studiilor de securitate/insecuritate ne interesează evenimentele de insecuritate). De exemplu obținerea unei găuri în țintă (lovirea țintei în urma tragerii cu o armă de foc). Oricare dintre evenimentele menționate anterior reprezintă un eveniment elementar deoarece are doar un singur caz favorabil de realizare în cadrul fiecărei experiențe luate de exemplu. Forțele de securitate ar putea face uz de evenimentele egal posibile (echiprobabile) pentru inducerea în eroare a teroriștilor. De exemplu dacă în urma filajului sau a unor informații se știe de unde se aprovizionează teroriștii cu arme, muniții etc. se pot plasa la sursa de aprovizionare armamente sau muniții defecte. Astfel, dacă de exemplu un terorist care vrea să cumpere proiectile dintr-o ladă în care sunt patru proiectile dintre care două bune și două defecte, teroristul poate să scoată un proiectil bun sau unul defect. Acesta este un exemplu de eveniment în cadrul unei experiențe cu aceleași șanse de realizare, adică  $P=50\%$ . Alegerea unei arme/muniții bune sau defecte dintr-un lot de arme reprezintă evenimentul sigur (E) al experienței menționate conform teoriei probabilităților. Evenimentul sigur (E) este acel eveniment care apare cu certitudine la fiecare experiență. Dacă într-o ladă, în



mod intenționat se pun numai muniții/arme defecte, teroristul nu poate alege o armă bună deoarece aceasta ar fi un eveniment imposibil ( $\Phi$ ), adică un eveniment care nu se produce la nici o experiență (dacă în ladă sunt numai arme defecte nu se poate scoate o armă bună), deoarece nu poate fi nici un caz care să se poată realiza.<sup>24</sup> Să luăm un exemplu de problemă: Dacă trei teroriști trag cu pistolul câte un singur foc asupra unui om și unul dintre ei poate să nimerească cu  $P=75\%$ , al doilea cu  $P=4/5$  și cel de-al treilea cu  $P=5/6$ , se poate calcula care va fi probabilitatea ca omul să fie lovit.

Dacă analizăm atacurile teroriste din 11 septembrie 2001, din SUA, ajungem la concluzia că avioanele transformate de teroriști în rachete de croazieră și-au lovit obiectivul cu excepția unuia care a căzut pe câmp.

Trei evenimente au constat în lovirea obiectivului (cele două turnuri gemene și clădirea Pentagonului), iar al patrulea eveniment a fost ratarea obiectivului. Este vorba de două feluri de evenimente contrare (opuse) care sunt complementare în raport de mulțimea tuturor cazurilor posibile ale experienței respective. Dacă evenimentul este  $A$  (lovirea obiectivului), evenimentul contrar lui  $A$  (notat cu  $\bar{A}$ , adică „nonA” sau „CA”) reprezintă evenimentul obținut atunci când nu se realizează  $A$ .

Rezultă următoarele relații evidente:

$$\bar{\bar{A}} = A \quad (6)$$

$$\bar{E} = \Phi \quad (7)$$

$$\bar{\Phi} = E \quad (8)$$

Relația (6) înseamnă: evenimentul contrar evenimentului contrar lui  $A$  este însuși evenimentul  $A$ .

Relația (7) înseamnă: evenimentul contrar evenimentului sigur ( $E$ ) este evenimentul imposibil ( $\Phi$ ).

Relația (8) înseamnă: evenimentul contrar evenimentului imposibil este evenimentul sigur.

Evenimentele compatibile sunt acelea care se pot întâmpla simultan în cadrul unei experiențe, adică se pot întâmpla/produce ambele în același timp (aparitia unuia nu împiedică producerea celuilalt). De exemplu: experiența a patra cu avionul deturnat de teroriști a produs două evenimente compatibile: nelovirea obiectivului și moartea tuturor pasagerilor care se aflau în avion. Deci, explozia aeronavei și nelovirea obiectivului sunt două evenimente compatibile. Din exemplele menționate rezultă că producerea evenimentului de lovire a obiectivului

<sup>24</sup> Daniela Răchițan, *Elemente de teoria probabilităților și statistică. Aplicații în domeniul militar*, Editura Academiei Trupelor de Uscat, Sibiu, 1998, pp. 8-9.



de către avionul pilotat de teroriști exclude apariția celui alt eveniment de ratare deoarece acestea sunt două evenimente incompatibile (adică nu pot avea loc simultan). De fapt, în ultimul exemplu cele două evenimente sunt în același timp și incompatibile, dar și contrare.

Dacă se produc două evenimente de insecuritate a căror apariție nu a influențat probabilitatea de apariție a celui alt eveniment atunci cele două evenimente sunt independente. Două evenimente sunt dependente dacă realizarea sau nerealizarea primului influențează apariția celui alt eveniment din cadrul exemplului. De exemplu: evenimentul intervenției forțelor de securitate este influențat de evenimentul producerii unui atac terorist.

Totalitatea evenimentelor de insecuritate elementare asociate unei experiențe (unui experiment) reprezintă un sistem complet de evenimente de insecuritate ( $\Omega$ ). De exemplu: când un terorist trage asupra unei persoane  $\Omega = \{m, r, s\}$ , unde „m” înseamnă lovirea mortală, „r” este rănită, iar „s” înseamnă că persoana a scăpat nevătămată.

Evenimentele de insecuritate pot fi reprezentate și ca mulțimi, când un eveniment poate fi interpretat ca o submulțime a mulțimii tuturor cazurilor posibile ale experienței. De exemplu, dacă un terorist are un pistol cu 5 cartușe și trage asupra unui grup de cinci persoane lovind persoanele nr. 1, nr. 3 și nr. 4, evenimentul A se poate scrie  $A = \{1, 3, 4\}$ , acesta fiind o submulțime a mulțimii cazurilor posibile ale experienței  $\{1, 2, 3, 4, 5, 0\}$ , unde „0” înseamnă că teroristul nu a lovit nici o persoană. „A” = orice rezultat al unei trageri cu o armă asupra unei persoane este un eveniment „Am” dacă persoana a murit, „Ar” dacă este rănită. Rezultă:

$A_m \subset A$ , adică „ $A_m$  este inclus în A”, iar  $A_r \subset A$  înseamnă „ $A_r$  este inclus în A” sau „A include Ar”.

Dacă  $B \subset A$  rezultă  $B \cup A = A$  și  $B \cap A = B$ .

Pentru a explica reuniunea a două evenimente (A sau B) considerăm că la tragerea a 3 gloanțe executate de un terorist asupra a 4 persoane (numerotate de la 1 la 4), evenimentul  $A = \{2, 3\}$  și evenimentul  $B = \{1, 3, 4\}$ . În primul caz lovirea persoanelor 2 și 3, în celălalt caz lovirea persoanelor nr. 1, nr. 3 și nr. 4, apariția evenimentului A sau B este exprimată matematic astfel  $A \cup B = \{1, 2, 3, 4\}$ .

Bineînțeles că  $A \cup \bar{A} = \Omega$ , iar apariția evenimentelor A și B este:  $A \cap B = \{3\}$ .

Securitatea unui individ, sau securitatea umană poate fi exprimată printr-o funcție care arată probabilitatea ca timpul de viață (fără să fie rănit într-un eveniment de insecuritate) să depășească un timp prescris T. În primul rând stabilim că



vătămarea sănătății unui individ reprezintă evenimentul care este obiectul aprecierii securității persoanei. Această vătămare (corporală, psihică etc.) este de fapt modificarea stării normale de sănătate a omului care dăunează funcțiilor de bază ale organismului său. Având în vedere numărul mare ( $n$ ) al organelor (elementelor) din care este compus omul, dacă  $e_j$  reprezintă numărul de elemente care sunt vătămate într-un interval de timp  $t_j$ , iar  $v_j$  este frecvența vătămarilor,  $v_j = \frac{e_j}{n \cdot \Delta t_j}$ .

Probabilitatea de a trăi fără vătămări reprezintă indicatorul ce rezultă din definiția securității. Acest indicator este calculat în mod diferit cu ajutorul funcției de frecvență  $f(t)$  a legii de evoluție în timp a omului.

$$S(t) = \int_T^{\infty} f(t) dt \quad (9)$$

Probabilitatea de vătămare este:

$$V(t) = 1 - S(t) = \int_0^T f(t) dt = \lambda(t)S(t) \quad (10)$$

Intensitatea vătămării este un raport între numărul elementelor care sunt vătămate după momentul  $t$ , într-un interval  $\Delta t$  și numărul elementelor care au rămas în stare bună la acel moment  $t$ :

$$\lambda(t) = \frac{nf(t)}{nS(t)} \rightarrow \lambda(t) = \frac{f(t)}{S(t)} \rightarrow f(t) = \lambda(t)S(t) \quad (11)$$

Frecvența îmbolnăvirilor (figura nr. 3) este reprezentată în funcție de timpul de viață al omului și în aceeași figură sunt reprezentate și vârsta la care au fost asasinați oamenii într-un „experiment” (într-o „probă”):  $t_1, t_2, t_3, \dots, t_{n-1}, t_n$ .

Curba „a” reprezintă frecvența (intensitatea) îmbolnăvirilor unui om pe toată durata vieții. Segmentele verticale notate cu 1, 2, 3, 4, 5, 6, ... marchează timpii (momentele) când viețile unor oameni, care ar trebui să trăiască conform curbei „a” de la copilărie până la bătrânețe, sunt curmate de atacurile mortale ale unor teroriști. Aceste momente tragice sunt notate cu:  $t_1, t_2, t_3, \dots, t_{n-2}, t_{n-1}, t_n$ . Teroriștii suprimă viața oamenilor la orice vârstă, adică în orice moment ( $t_1 \dots t_n$ ).



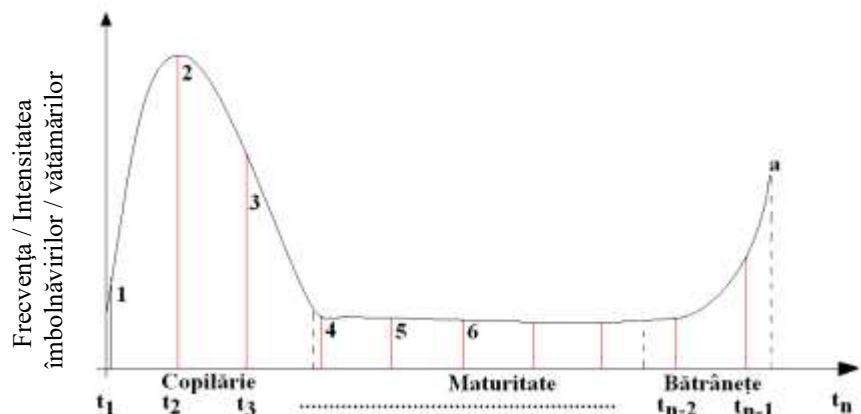


Figura nr. 3. Reprezentarea grafică a momentelor uciderii oamenilor corespunzător vârstei fiecărei persoane asasinate de teroriști

Dacă securitatea (funcția de securitate) a unui individ „i” este  $S_i(t)$  și probabilitatea de mortalitate a unui individ este  $M_i(t) = 1 - S_i(t)$ , atunci nivelul de securitate al întregii populații (figura nr. 4) formată din „n” indivizi va fi:

$$S_{pop}(t) = 1 - \prod_{i=1}^n (1 - S_i(t)) \quad (12)$$

Media timpului între două vătămări:

$$m = \int_0^{\infty} t \cdot f(t) dt = \int_0^{\infty} S(t) dt \quad (13)$$

Vom alege un exemplu semnificativ: dacă securitatea fiecărui individ dintr-un(o) colectiv(itate) este  $S_i(t)=0,9$ , adică  $S_i$  este constantă  $S_i=90\%$ , atunci relația (12) devine  $S_{pop}=1-(1-0,9)^n$  sau  $S_{pop}=1-(0,1)^n$ .

Dacă  $n=10$  indivizi,  $S_{pop}=1-(0,1)^{10} \Rightarrow S_{10}=1-(0,0000000001) \Rightarrow S_{10}=0,9999999999$

$S_{100}=0,(9)_{de\ 100\ de\ ori\ 9}$

$S_{1000}=0,(9)_{de\ 1000\ de\ ori\ 9}$

$S_{10000}=0,(9)_{de\ 10000\ de\ ori\ 9}$ .

În concluzie, securitatea unei populații este mai mare decât securitatea fiecărui individ, iar pentru cazul din exemplul nostru Securitatea populației este cu atât mai mare, (adică crește) cu cât numărul indivizilor este mai mare.

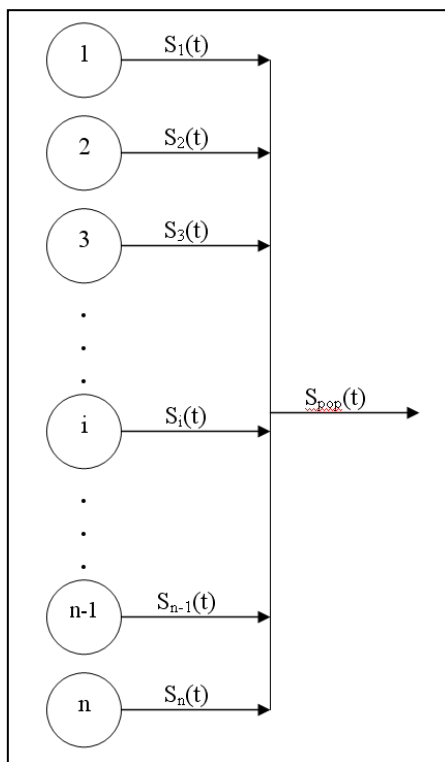


Figura nr. 4. Reprezentarea grafică a securității indivizilor ( $S_i$ ) și a securității întregii populații (comunități) formate din  $n$  indivizi.

#### Optimizarea securității sistemelor:

Dacă oamenii sunt într-un sistem tehnic (navă, aeronavă, tren, centrale nucleare, electrice, instalații industriale, chimice etc.) atunci securitatea lor depinde de securitatea acelu sistem tehnic, ca în figura 5, în care „ $C$ ” reprezintă costurile, „ $S(t)$ ” – securitatea, „ $2$ ” – Curba cheltuielilor de achiziționare a sistemului, „ $1$ ” – Curba cheltuielilor de exploatare și mentenanță și „ $3$ ” – Curba cheltuielilor totale. Securitatea optimă se obține unde „ $C$ ” e minim ( $C_{min}$ ).

În această figură s-a înlocuit funcția de fiabilitate  $R(t)$  cu  $S(t)$  deoarece în loc să se ia în considerare toate defecțiunile din definiția fiabilității s-au avut în vedere numai defecțiunile, dar și erorile umane care produc accidente și dezastre/catastrofe care definesc insecuritatea sistemelor respective.

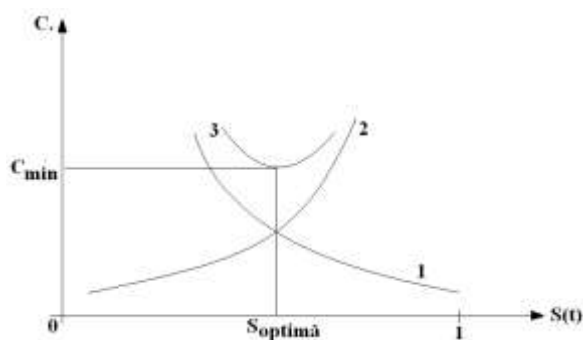


Figura nr. 5. Variația cheltuielilor de asigurare a securității  $S(t)$  și alegerea securității optime în funcție de  $C_{min}$ .

Dacă  $S(t)$  este funcția de securitate, iar  $M(t)$  este funcția de mortalitate, atunci:

$$S(t) = (t > T) \quad M(t) = P(t < T) \rightarrow S(t) + M(t) = 1 \quad (14)$$

Funcția de frecvență a vătămarilor  $f(t)$  este un raport dintre frecvența absolută  $f$  și numărul de zile, luni (sau ani) luate (luați) în considerare ( $T$ ) în intervalul  $(0, t)$ :

$$f(t) = \frac{f}{T} \quad M(t) = \int_0^t f(t)dt \quad (15)$$

Rata de vătămare:

$$z(t) = f(t) / S(t) \quad (16)$$

Media timpului de funcționare fără vătămări:

$$m = \int_0^t t f(t) dt = \int_0^t S(t) dt \quad (17)$$

Dispersia:

$$D = \int_0^t (t - m)^2 f(t) dt \quad (18)$$

Securitatea reală este exprimată prin indicatorii  $\hat{z}(t)$ ,  $\hat{m}$  și  $\hat{S}(t)$ , unde semnul/accentul  $\hat{\phantom{x}}$  exprimă caracteristicile rezultate din istoria mai puțin sau mai mult îndepărtată. Aceste valori se numesc estimatori de securitate.

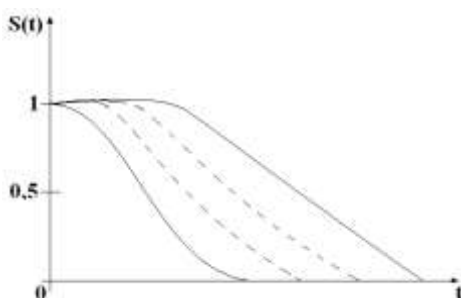


Figura nr. 6. Variația funcțiilor de securitate a unor sisteme în funcție de timp

Reprezentarea grafică a funcției de mortalitate (22) se folosește la determinarea numărului de morți într-un anumit interval de timp „t”, deoarece curba cumulativă arată cum crește numărul morților în timp. Această funcție se numește funcția de repartiție. Distribuția timpului de viață al oamenilor este arătat de indicatorul: „densitatea repartiției timpului de viață” sau „densitatea de probabilitate a timpului de viață” (funcția densității mortalității, figura nr. 7). Acest indicator reprezintă limita raportului dintre probabilitatea mortalității în intervalele de timp  $(t, t + \Delta t)$  și  $\Delta t$ , când acest interval de timp  $\Delta t$  tinde către

zero. Expresia acestui indicator este:  $f(t) = \lim_{\Delta t \rightarrow 0} \frac{P(t \leq T \leq t + \Delta t)}{\Delta t}$ .

Acest indicator statistic este raportul între numărul de morți înregistrat în unitatea de timp (o lună, un an etc.) și numărul oamenilor ( $N_0$ ) la momentul inițial.

$$f(t) = \frac{n(\Delta t)}{N_0 \Delta t}.$$

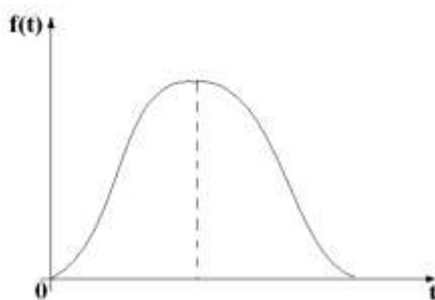


Figura nr. 7. Funcția densității mortalității (vătămărilor)

Din relația (20) se pot deduce numărul oamenilor care vor fi în viață la timpul „t”:  $N(t) = N_0 S(t)$ . Numărul de oameni care vor trăi la momentul  $t + \Delta t$



va fi:  $N(t + \Delta t) = N_0 S(t + \Delta t)$ . Diferența dintre cele două cifre (numere) arată numărul de oameni morți în intervalul  $\Delta t$ :  $n(\Delta t) = N(t) - N(t + \Delta t) = N_0[S(t) - S(t + \Delta t)]$ .

Rezultă:

$$f(t) = \frac{n(\Delta t)}{N_0 \Delta t} = \frac{N_0[S(t) - S(t + \Delta t)]}{N_0 \Delta t} = \frac{S(t) - S(t + \Delta t)}{\Delta t} \quad (23)$$

Când  $\Delta t$  tinde spre zero rezultă:

$$f(t) = \lim_{\Delta t \rightarrow 0} \frac{S(t) - S(t + \Delta t)}{\Delta t} = \lim_{\Delta t \rightarrow 0} \frac{S(t + \Delta t) - S(t)}{-\Delta t} \quad (24)$$

Deci:  $f(t) = -\frac{dS(t)}{dt}$ , care este derivata funcției de securitate cu semnul minus.

Cunoscând expresia  $M(t) = 1 - S(t)$  rezultă:

$$f(t) = -\frac{dS(t)}{dt} = \frac{dM(t)}{dt} \quad (25)$$

Rezultă că  $f(t)$  arată viteza de reducere a posibilităților de rămânere în viață a oamenilor, respectiv viteza de creștere a mortalității.

Proprietățile densității de probabilitate a timpului de viață/mortalitate (figura nr. 8) sunt următoarele<sup>25</sup>:

- punctele de pe curba  $f(t)$  arată valoarea limită a frecvenței mortalității în unitatea de timp pe toată durata de viață;
- prin derivarea funcției de securitate se obține funcția densității de probabilitate a timpului de viață/moarte.

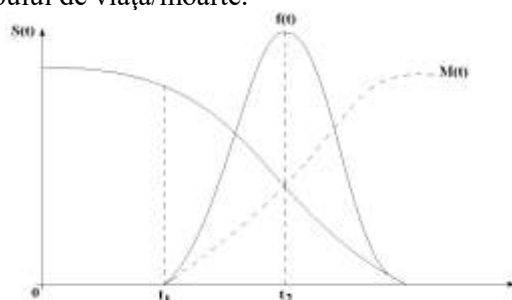


Figura nr. 8. Reprezentarea grafică a funcțiilor securității, mortalității și densității mortalității  $f(t)$

<sup>25</sup> Eugen Siteanu, Bedros Naianu, Gheorghe Ilie, *op. cit.*, p. 48.



Oamenii, și în special conducătorii lor, s-au preocupat de securitatea lor încă din cele mai vechi timpuri astfel în Codul lui Hammurabi din anul 1750 î. Cr. este scris: „Dacă un constructor construiește o casă pentru un om și dacă nu face această construcție solidă și casa pe care a construit-o se surpă și provoacă moartea proprietarului casei – constructorul va fi omorât”. Această problemă a devenit azi mult mai complexă căci securitatea oamenilor depinde de calitatea infrastructurilor, clădirilor, navelor, aeronavelor (în timpul decolării, zborului sau aterizării) etc., adică de calitatea tuturor sistemelor tehnice, dintre care unele sunt sisteme tehnice mari sau complexe, având în compunerea lor milioane de elemente ori subansambluri. Cu cât crește complexitatea acestor sisteme ele devin din ce în ce mai fragile pentru că securitatea lor depinde de absolut toate elementele componente. Astfel, deși unul sau mai multe elemente par minore, lipsite de importanță, unul dintre acestea, sau mai multe, care costă doar câțiva dolari, pot să se defecteze și să conducă la distrugerea întregului sistem. De exemplu: deteriorarea/arderea, ca urmare a unui scurt circuit, unui termostat (care costă câțiva dolari) al unui rezervor de oxigen din compunerea rachetei Apollo – 13 (din programul spațial al SUA) care a explodat, a produs o pagubă enormă (350 milioane \$).

Indicatorul  $z(t)$ , denumit rată de mortalitate, sau intensitate de mortalitate (pericol de mortalitate/vătămare) este foarte important deoarece cu ajutorul lui se poate calcula securitatea sau nivelul de securitate în fiecare moment care ne interesează. El este de fapt probabilitatea ca un organ al unui om să fie vătămat în intervalul de timp  $(t, t + \Delta t)$  sau probabilitatea ca un individ care a trăit până în momentul „ $t$ ”, să sufere un accident sau să fie asasinat de un terorist în intervalul următor de timp  $(t, t + \Delta t)$ . El ne dezvăluie numărul de vătămări sau de morți produse de teroriști în unitatea de timp. Așadar,  $z(t)$  reprezintă indicatorul numit densitatea de repartiție a mortalității (vătămarilor) la momentul  $t$  cu condiția ca individul să nu fie vătămat, sau să nu fie asasinat de teroriști până în acel moment<sup>26</sup>.

$$z(t) = \lim_{\Delta t \rightarrow 0} \frac{P(t < T < t + \Delta t)}{\Delta t}; T > t ;$$

$$z(t) = \frac{n(\Delta t)}{N(t)\Delta t} = \frac{n(\Delta t)}{N_0 S(t)\Delta t}$$

$$z(t) = \frac{f(t)}{S(t)} = -\frac{1}{S(t)} \frac{dS(t)}{dt} \rightarrow z(t)dt = -\frac{ds(t)}{S(t)}$$

<sup>26</sup> Ibidem, p. 49.



După integrare rezultă:  $\ln S(t) = -\int_0^t z(t)dt$ .

La momentul  $t=0$ ,  $S(t)=1$  și astfel rezultă:

$$S(t) = e^{-\int_0^t z(t)dt} \tag{26}$$

Când rata de defectare este constantă ( $z(t) = \lambda$ ) pe un anumit interval de timp:

$$S(t) = e^{-\lambda t} \tag{27}$$

Cu ajutorul relației (26) se calculează probabilitatea ca un om/individ care a trăit până în momentul  $t_1$  să nu sufere un accident sau să nu fie ucis de teroriști nici în intervalul următor de timp ( $t_1, t_2$ ). Probabilitatea de a rămâne în viață în perioada

(0,  $t_2$ ) este:  $S(t_2) = e^{-\left[\int_0^1 z(t)dt + \int_1^{t_2} z(t)dt\right]} = e^{-\int_0^1 z(t)dt} \cdot e^{-\int_1^{t_2} z(t)dt}$ ; deoarece  $e^{-\int_0^1 z(t)dt} = S(t_1)$ ,

rezultă  $S(t_2) = S(t_1) \cdot e^{-\int_{t_1}^{t_2} z(t)dt}$  și cum expresia  $e^{-\int_{t_1}^{t_2} z(t)dt} = S(t_2/t_1)$ , care este

funcția de securitate pe intervalul ( $t_1, t_2$ ) rezultă  $S(t_2/t_1) = S(t_2)/S(t_1)$ .

Când  $z(t)$  este constant și  $z(t) = \lambda$  rezultă:

$$S(t_2/t_1) = e^{-\lambda(t_2-t_1)} \tag{28}$$

Media ( $m$ ) timpilor de viață (speranța matematică de viață) este în fond valoarea medie a timpului de viață, care este media timpului total de viață.

$$m = \int_0^{\infty} t f(t) dt \tag{29}$$

Această integrală se rezolvă prin părți:

$$m = -\int_0^{\infty} t \frac{dS(t)}{dt} \cdot dt = -tS(t) \Big|_0^{\infty} + \int_0^{\infty} S(t) dt \tag{30}$$

Primul termen este egal cu zero și astfel rezultă:

$$m = \int_0^{\infty} S(t) dt \tag{31}$$

Dacă  $z(t)$  este constant



$$m = \int_0^{\infty} e^{-\lambda t} dt = \frac{1}{\lambda} \quad (32)$$

Când sunt cunoscuți timpii de viață pentru toți cei  $N_0$  indivizi/oameni ( $t_1, t_2, t_3, \dots, t_{N_0}$ ), atunci valoarea lui „ $m$ ” este dată de relația:

$$m = \frac{\sum_{i=1}^{N_0} t_i}{N_0} \quad (33)$$

În practică se împarte durata totală a timpului  $t$ . În intervalele de timp  $\Delta t$  și pentru fiecare interval  $\Delta t$  se determină numărul de oameni „ $n_i$ ” morți (vătâmați) ca urmare a atacurilor teroriste și „ $t_i$ ” (media timpilor corespunzatori intervalului

„ $i$ ”) și rezultă  $m = \frac{\sum_{i=1}^{t/\Delta t} n_i t_i}{N_0}$ , unde „ $t$ ” reprezintă momentul în care are loc moartea

(vătămarea) tuturor persoanelor  $N_0$ .

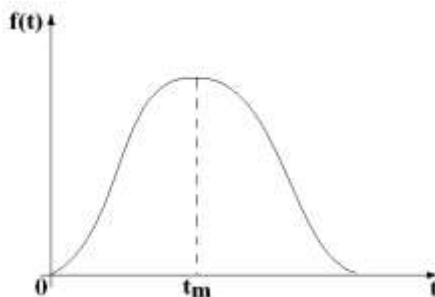


Figura nr. 9. Densitatea mortalității  $f(t)$  și mediana timpului de viață  $t_m$

Mediana timpului de viață „ $t_m$ ” (figura nr.9) reprezintă valoarea timpului de viață care împarte aria de sub curba  $f(t)$  în două părți egale, ceea ce ar însemna că

prin integrarea funcției<sup>27</sup>  $f(t)$  între 0 și  $t_m$  rezultă:  $\int_0^{t_m} f(t)dt = \int_{t_m}^{\infty} f(t)dt = \frac{1}{2}$ .

Dacă, de exemplu, într-un parc există 4 persoane (nr. 1, nr. 2, nr. 3 și nr. 4) care sunt atacate de doi teroriști (a și b) care au fiecare câte un pistol și 3 cartușe și teroristul „a” lovește trei persoane, ceea ce înseamnă producerea evenimentului  $A=\{1, 3, 4\}$ , iar celălalt împușcă doar două persoane, adică evenimentul  $B=\{2,4\}$ ,

<sup>27</sup> Ibidem, p. 54.





atunci apariția evenimentului A sau B este  $A \cup B = \{1, 2, 3, 4\}$ , ceea ce înseamnă o reuniune a evenimentului A și B, iar intersecția celor două evenimente va fi  $A \cap B = \{4\}$ , ceea ce înseamnă că s-au realizat simultan evenimentele A și B (figura nr. 10).

Reuniunea de evenimente se exprimă:  $\bigcup_{i=1}^n A_i$ , iar intersecția de evenimente:

$$\bigcap_{i=1}^n A_i .$$

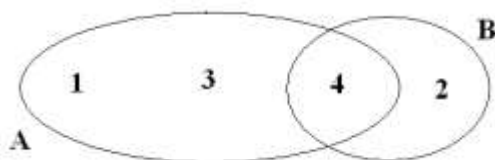


Figura nr. 10. Mulțimea evenimentelor A și a evenimentului B de unde rezultă intersecția și reuniunea lor

Dacă  $X_i$  reprezintă numărul de atacuri teroriste într-un interval „i” (de 1 an, respectiv de 3 ani), iar  $n_i$  reprezintă frecvența absolută care arată de câte ori a apărut valoarea  $X_i$  în cele „n” intervale de timp atunci:

$$X = \begin{pmatrix} x_1 & x_2 & x_3 & \dots & x_n \\ f_1 & f_2 & f_3 & \dots & f_n \end{pmatrix}$$

<b>An</b>	1970	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977	1978	1979
<b>X<sub>i</sub></b>	5	2	6	3	10	5	4	3	4	3
<b>An</b>	1980	1981	1982	1983	1984	1985	1986	1987	1988	1989
<b>X<sub>i</sub></b>	2	3	3	5	4	9	3	3	4	3
<b>An</b>	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999
<b>X<sub>i</sub></b>	2	4	4	6	3	8	22	14	10	12
<b>An</b>	2000	2001	2002	2003						
<b>X<sub>i</sub></b>	13	24	43	46						

Tablul nr. 1. Frecvența absolută a atacurilor teroriste (1970--2003)



<b>Perioada</b>	1971-1973	1974-1976	1977-1979	1980-1982	1983-1985	1986-1988
<b>n<sub>i</sub></b>	11	19	10	8	18	10
<b>f<sub>i</sub></b>	0,0379	0,0655	0,0345	0,0276	0,0621	0,0345
<b>Perioada</b>	1989-1991	1992-1994	1995-1997	1998-2000	2001-2003	
<b>n<sub>i</sub></b>	9	13	44	35	113	
<b>f<sub>i</sub></b>	0,031	0,0448	0,1517	0,1207	0,3897	

Tabelul nr. 2. Frecvențele absolute și relative ale atacurilor teroriste pe intervale de 3 ani

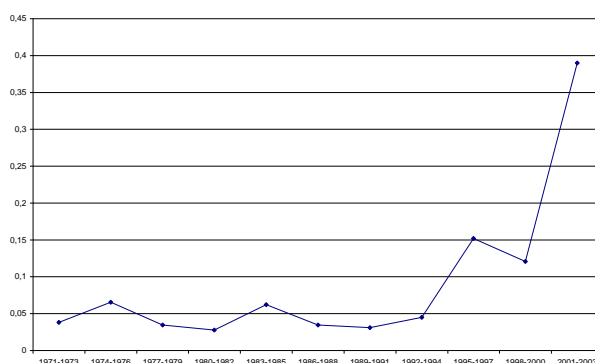


Figura nr. 11. Frecvențele atacurilor teroriste pentru intervalul  $i=3$  ani, între anii 1971-2003

Din figura nr. 11 rezultă că începând cu anul 1995 frecvența atacurilor teroriste, anuale sau pe perioada de 3 ani, a început să crească exponențial spre deosebire de perioada 1971-1995 când frecvența a fost aproape constată (a oscilat în jurul valorii  $f_i=0,045$ ).

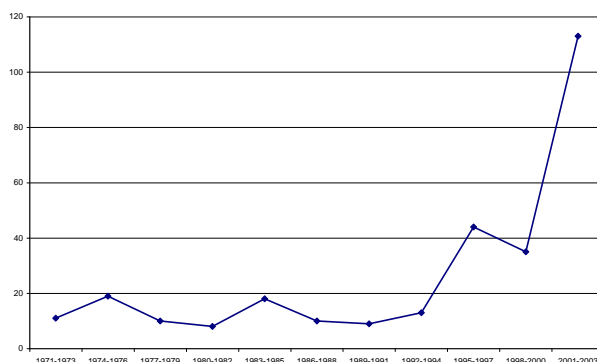


Figura nr. 12. Poligonul frecvențelor absolute ale atacurilor teroriste

Frecvența absolută „n <sub>i</sub> ” și relativă „f <sub>i</sub> ” a evenimentului (ev.) numărului de atacuri pe an								
ev.	2	3	4	5	6	8	9	10
n <sub>i</sub>	3	9	6	3	2	1	1	2
f <sub>i</sub>	3/34	9/34	6/34	3/34	2/34	1/34	1/34	2/34
Frecvența absolută cumulată „n <sub>c</sub> ”								
n <sub>c</sub>	3	12	18	21	23	24	25	27
Frecvența absolută „n <sub>i</sub> ” și relativă „f <sub>i</sub> ” a evenimentului (ev.) numărului de atacuri pe an								
ev.	12	13	14	22	24	43	46	
n <sub>i</sub>	1	1	1	1	1	1	1	
f <sub>i</sub>	1/34	1/34	1/34	1/34	1/34	1/34	1/34	
Frecvența absolută cumulată „n <sub>c</sub> ”								
n <sub>c</sub>	28	29	30	31	32	33	34	

Tabelul nr. 3. Frecvențele absolute, relative și cumulate

Coresunzător valorilor frecvențelor cumulate se trasează graficul poligonului acestor frecvențe (figura nr. 13)



**POLIGONUL FRECVENȚELOR CUMULATE**

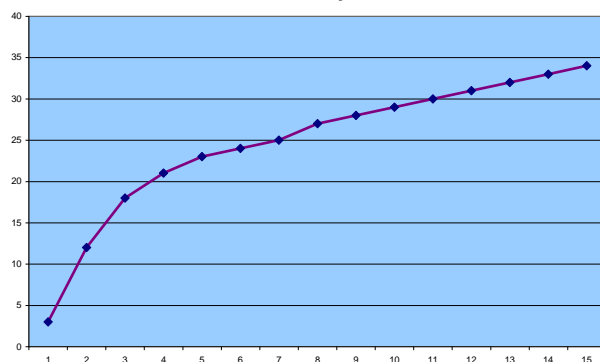


Figura nr. 13. Poligonul frecvențelor cumulate

Poligonul frecvențelor relative se poate trasa în funcție de valorile din tabelul nr. 3 (figura nr. 14)

**POLIGONUL „f<sub>i</sub>” FRECVENȚELOR RELATIVE**

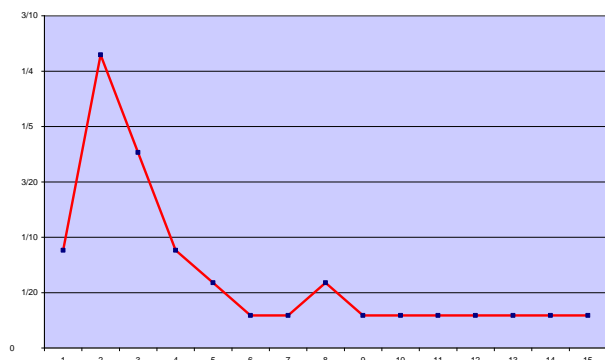


Figura nr. 14. Poligonul „f<sub>i</sub>” frecvențelor relative

Din figuri se observă că cele mai frecvente (f<sub>i</sub>) au fost un număr de 2-5 atacuri teroriste/an, explicat logic prin faptul că un număr mare de atacuri teroriste/an sunt mai costisitoare și mai greu de organizat.



1970		1971		1972		1973		1974		1975	
<i>m</i>	<i>r</i>	<i>m</i>	<i>r</i>	<i>m</i>	<i>r</i>	<i>m</i>	<i>r</i>	<i>m</i>	<i>r</i>	<i>m</i>	<i>r</i>
58	30	15	-	95	209	36	1	237	473	27	185
<u>88</u>		<u>15</u>		<u>304</u>		<u>37</u>		<u>710</u>		<u>212</u>	
1976		1977		1978		1979		1980		1981	
<i>m</i>	<i>r</i>	<i>m</i>	<i>r</i>	<i>m</i>	<i>r</i>	<i>m</i>	<i>r</i>	<i>m</i>	<i>r</i>	<i>m</i>	<i>r</i>
76	-	11	33	54	59	251	600	85	200	5	-
<u>76</u>		<u>44</u>		<u>113</u>		<u>851</u>		<u>285</u>		<u>5</u>	
1982		1983		1984		1985		1986		1987	
<i>m</i>	<i>r</i>	<i>m</i>	<i>r</i>	<i>m</i>	<i>r</i>	<i>m</i>	<i>r</i>	<i>m</i>	<i>r</i>	<i>m</i>	<i>r</i>
48	27	386	168	120	83	382	105	11	108	100	16
<u>75</u>		<u>554</u>		<u>203</u>		<u>487</u>		<u>119</u>		<u>116</u>	
1988		1989		1990		1991		1992		1993	
<i>m</i>	<i>r</i>	<i>m</i>	<i>r</i>	<i>m</i>	<i>r</i>	<i>m</i>	<i>r</i>	<i>m</i>	<i>r</i>	<i>m</i>	<i>r</i>
262	-	174	-	2	-	17	-	29	242	35	1149
<u>262</u>		<u>174</u>		<u>2</u>		<u>17</u>		<u>271</u>		<u>1184</u>	
1994		1995		1996		1997		1998		1999	
<i>m</i>	<i>r</i>	<i>m</i>	<i>r</i>	<i>m</i>	<i>r</i>	<i>m</i>	<i>r</i>	<i>m</i>	<i>r</i>	<i>m</i>	<i>r</i>
121	425	204	5911	168	2500	71	241	404	5556	17	46
<u>546</u>		<u>6115</u>		<u>2668</u>		<u>312</u>		<u>5960</u>		<u>63</u>	
2000		2001		2002		2003					
<i>m</i>	<i>r</i>	<i>m</i>	<i>r</i>	<i>m</i>	<i>r</i>	<i>m</i>	<i>r</i>				
33	118	3293	343	642	1780	752	2711				
<u>151</u>		<u>3636</u>		<u>2422</u>		<u>3463</u>					

Tabelul nr. 4. Frecvențele absolute, relative și cumulate, 1970-2003

În tabelul nr. 4 s-au utilizat următoarele prescurtări: m=numărul de morți; r=numărul de răniți.

Pe baza frecvențelor absolute (tabelul nr. 4) se trasează poligonul frecvențelor absolute a numărului anual de morți și răniți (figura nr. 15).

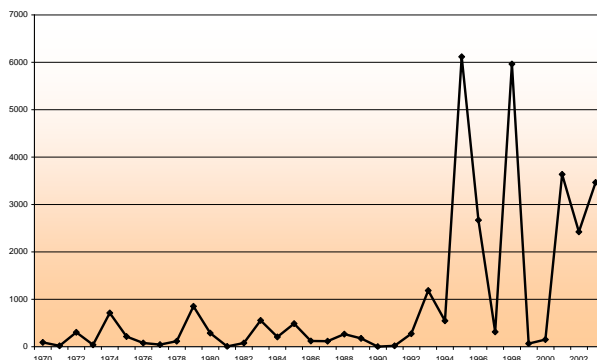


Figura nr. 15. Poligonul frecvențelor absolute a numărului anual de morți și răniți.

1970 - 1971	1972 - 1973	1974 - 1975	1976 - 1977	1978 - 1979	1980 - 1981	1982 - 1983	1984 - 1985	1986 - 1987
<u>103</u>	<u>341</u>	<u>992</u>	<u>120</u>	<u>964</u>	<u>290</u>	<u>629</u>	<u>690</u>	<u>235</u>
1988 - 1989	1990 - 1991	1992 - 1993	1994 - 1995	1996 - 1997	1998 - 1999	2000 - 2001	2002 - 2003	
<u>436</u>	<u>19</u>	<u>1455</u>	<u>6661</u>	<u>2980</u>	<u>6023</u>	<u>3787</u>	<u>5885</u>	

Tabelul nr. 5. Frecvențele absolute bianuale

Pe baza valorilor frecvențelor absolute bianuale (tabelul nr. 5) se trasează poligonul frecvențelor absolute (figura nr. 16).

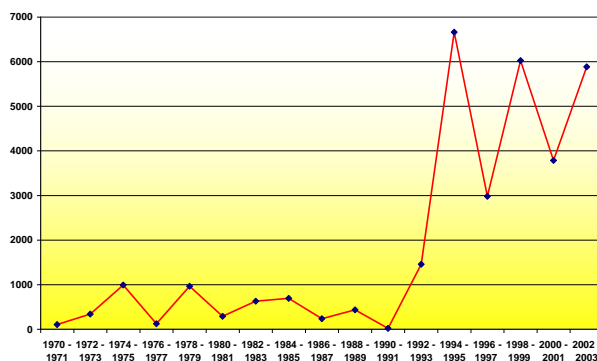


Figura nr. 16. Poligonul frecvențelor absolute a numărului de morți și răniți pe intervalele de doi ani



Din aceste ultime grafice rezultă că frecvența absolută a numărului de morți și răniți pe intervalele de doi ani a început să crească brusc începând cu anul 1992. Rezultă că țările occidentale ar fi putut să prevadă că numărul atacurilor teroriste vor crește considerabil în viitorii ani și ar fi putut în consecință să ia măsuri eficiente și eficiente de contracarare a acestor atacuri, inclusiv a atacurilor din 11 septembrie 2001, și de diminuare a numărului total de victime.

### Concluzii

Securitatea și insecuritatea au însoțit mereu omenirea pe tot parcursul istoriei acesteia, dar în secolul XXI insecuritatea s-a generalizat, s-a globalizat și crește în progresie geometrică.

Din anul 1992 și până în anul 1995 numărul total al morților și răniților din atentatele teroriste a crescut de peste 6 ori, ceea ce trebuia interpretat de către factorii de decizie politico-militari ca un semnal de alarmă; în consecință aceștia ar fi trebuit să mărească de cel puțin 6 ori valoarea cheltuielilor de securitate pentru a crește tot de atâtea ori eficacitatea măsurilor de securitate împotriva atacurilor teroriste.

Măsurile, mecanismele și sistemele de securitate sunt supuse permanent uzurii, îmbătrânirii tehnice sau morale și presiunii infracționale continue care provoacă perisabilitatea acestora. Prin urmare, orice sistem de securitate care nu este verificat, menținut în stare optimă de funcționare și modernizat periodic va fi cu siguranță compromis în timp.



### BIBLIOGRAFIE

- ILIE G., *Risc și securitate*, Vol. I, Editura UTI Press, București, 2015;  
RĂCHIȚAN D., *Elemente de teoria probabilităților și statistică. Aplicații în domeniul militar*, Editura Academiei Trupelor de Uscat, Sibiu, 1998;  
SITEANU E., NĂIANU B., ILIE G., *Fiabilitatea produselor tehnice*, Editura AISTEDA, București, 2000;  
WONG J., *International legal affairs*, in Small Arms Defense Journal, Spring 2010.





## ACȚIUNI HIBRIDE DE DESTRUCTURARE STATALĂ

### HYBRID ACTIONS LEADING TO STATE DISMANTLING

*General de brigadă (r) prof. univ. dr. Mircea UDRESCU\**  
*Colonel (r) prof. univ. dr. Benone ANDRONIC \*\**

**Rezumat:** Este un adevăr istoric faptul că statele se destructurează prin acțiuni hibride, în care interesele externe sunt susținute de entități naționaliste. Buna guvernare poate tempera sau, dimpotrivă, poate deveni părtașă la destrămarea entităților statale. Poate tempera, atunci când creează și impune principii generale de conviețuire pe întregul teritoriu statal, sau poate deveni părtașă la procesul de destrămarea statală atunci când se exagerează pe politici de discriminare pozitivă a minorităților de orice fel. Un stat este supus acțiunilor de destructurare hibridă și în condițiile în care instituțiile sale de drept nu acționează unitar, angajează o luptă mediatică și stradală pentru interese meschine, nesocotesc prin agresivitate minoritară, în numele democrației, activitatea majorității, când în numele forței dreptului se cultivă dreptul forței. Destructurarea statală devine astfel realitate prin supușenie și sărăcire.

**Cuvinte-cheie:** stat; securitate; democrație; drept; acțiuni hibride; destabilizare; corectitudine; minoritate; majoritate.

**Abstract:** It has been proven historically that states can be dismantled through hybrid actions, in which external interests are supported by nationalistic entities. Good governance can mitigate or, on the contrary, become part of the process of dismantling state entities. It can mitigate this process when it creates and imposes general principles of common existence on the whole territory of the state, or it can contribute to state dismantling when positive discrimination policies are exaggerated in relation to minorities, irrespective of the sort. A state is also subject to the actions of hybrid dismantling if its lawful institutions do not act in a unitary manner, but rather engage in a media fight and street manifestations for petty interests and ignore through minority aggressiveness, in the name of democracy, the activity of majority. Thus, the force given by the rule of law turns into laws imposed by the rule of force. As people's will is submitted and people become poorer and poorer, state dismantling turns into reality.

**Keywords:** state; security; democracy; law; hybrid actions; dismantling; correctness; minority; majority

---

\* Prof. Univ. Asoc. la Universitatea Națională de Apărare „Carol I”, membru titular al Academiei Oamenilor de Științe din România, email: mirceaudrescu@yahoo.com,

\*\* Prof. univ. asoc. la Universitatea Națională de Apărare „Carol I”, membru corespondent al Academiei Oamenilor de Științe din România, email: benoneandronic@yahoo.com





În evoluția istorică a civilizațiilor de pe Planeta Albastră acțiunile de destructurare ale unor culturi și entități statale nu sunt fenomene noi. Acestea au dus la dispariția unor culturi și entități, cel mai adesea prin: *Repunerea în discuție a trecutului lor istoric; Destructurarea economiei naționale prin privatizări tenebroase ale unităților economice prin influențe politice și sociale; Proliferarea de intoleranțe sociale primejdioase; Izolare, destabilizare și revanșă; Sărăcirea populației; Amăgiri instituționale de la cel mai înalt nivel.*

Să analizăm, pe rând, cum se exercită aceste acțiuni hibride, acum în preajma Centenarului Marii Uniri a națiunii noastre.

**Repunerea în discuție a trecutului istoric.** Deși poporul român dorește unirea cu Moldova, care a ajuns la fosta URSS în condițiile mult prea cunoscute ale celui de-al doilea război mondial, se pare că această dorință nu este împărtășită de administrația SUA, drept pentru care ni s-au comunicat public asemenea considerente, prin vocea ambasadorului său la Chișinău, astfel: „*Consider că este foarte important și aceasta, desigur, este politica noastră, cred că și politica de aici. Moldova trebuie să rămână un stat suveran și independent în cadrul unor granițe sigure. Alăturarea României de exemplu, ca o cale de a intra în UE sau pentru orice alt motiv, nu este o alegere practică și nu este o alegere care va face lucrurile mai bune aici în Moldova. Ceea ce va face lucrurile mai bune aici în Moldova este cooperarea dintre clasa politică și oamenii din Moldova pentru ca ei toți să contribuie la realizarea unei țări mai bune pentru moldoveni. Moldova nu este România, Moldova își are propria sa istorie și propriile sale provocări, printre care este faptul că Moldova este o țară multiethnică cu oameni care vorbesc limbi diferite și desigur, mai este și problema transnistreană, care nici măcar nu este sub controlul guvernului central, dar care are nevoie de un statut special, dar un statut special în cadrul Republicii Moldova. Potențialul aici este foarte mare, aveți un popor calificat și harnic, sunt multe posibilități în anumite sectoare pe lângă agricultură, și asta include sectorul textil și IT. Este regretabil că atât de mulți cetățeni au plecat din Moldova de la independența ei, nereușind să găsească un serviciu sau să vadă un viitor pentru ei aici. Cred că este foarte important ca să se încerce să facă lucrurile mai bune aici pentru ca cel puțin o parte din cei plecați, să fie atrași înapoi pentru a contribui. Sunt foarte mulți moldoveni care ar dori să se întoarcă, dacă ar simți că pot contribui și dacă ar fi vreo șansă ca lucrurile care sunt atât de problematice acum, ar putea fi rezolvate. Nu este ușor, mulți oameni și-au pierdut încrederea în clasa politică, în guvern, dar este important să nu-ți pierzi încrederea, este important să aibă încredere în ei înșiși ca moldoveni și să se recunoască pe ei înșiși ca moldoveni, ca o naționalitate aparte*



și o țară aparte pentru a face acest loc mai bun<sup>28</sup> O asemenea poziție publică, din partea partenerului național strategic, este menită să influențeze întregul sistem de decizii politice majore. Este, totodată, și un mesaj clar către toate acele structuri politice care au asemenea interese declarate, atât pentru cele din interiorul celor două țări, dar, mai ales, și pentru cele din exteriorul acestora.

Dinspre Rusia vin informații mai mult decât neliniștitoare: se declară răspicat „Granițele Rusiei nu se termină nicăieri...<sup>29</sup>, iar o predicție cinică ce vizează harta Europei în 2035 consacră următoarele modificări statale de graniță, astfel: „Spania va pierde Țara Bascilor și Catalonia, Franța rămâne fără Piemont și Alsacia, Liga Nordului ia jumătate din Italia, apare un stat independent Galiția, Regatul Unit va rămâne doar cu Anglia și Țara Galilor, Belgia va dispărea ca stat, Flandra se va alătura Olandei, Valonia se va uni cu Franța, Bosnia și Herțegovina va fi împărțită între Serbia și Croația, Ungaria revizionistă va reuși să își recupereze o parte din teritoriile pierdute în 1918, în special în dauna României, prin anexarea unei părți din Transilvania și a Voivodinei. În viziunea publicației ruse, Polonia va fi pedepsită pentru alierea cu Vestul și, până în 2035, va fi dezmembrată chiar de către actualii parteneri. Germania va anexa Pomerania și Silezia, dar și Prusia de Est (Rusia retrăgându-se din actuala sa enclavă Kaliningrad). Cât privește Ucraina, o mică parte din Ucraina de vest își va declara independența, dar din noul stat se va desprinde Transcarpatia, care va fi imediat anexată de Ungaria. Până în 2035, Rusia își va extinde dominația asupra tuturor teritoriilor în care există o majoritate etnică rusă. Astfel, Belarus va deveni doar o nouă republică a Federației Ruse, iar statele baltice vor pierde părți din teritoriu în favoarea Moscovei. Ucraina de est va deveni, de asemenea, o provincie a Rusiei. „Experții” citați de Express Gazeta preconizează însă că, pentru a se compensa pierderea unei părți din Transilvania, România se va reuni cu actuala Republică Moldova (fără Transnistria) și cu Bucovina de Nord. În schimb, Bulgaria va fi pedepsită de Turcia, care va ocupa o zonă mare în jurul portului Burgas, acolo unde se va stabili o bună parte din numeroasa minoritate turcă din Bulgaria. În Caucaz, Georgia va plăti scump apropierea actuală față de Vest. Țara va fi practic ruptă în două printr-un coridor care va lega Armenia de aliații ruși. Apoi, Georgia va pierde actuala republică separatistă Abhazia, care va fi anexată de Moscova.<sup>30</sup>

Desigur, cu totul întâmplător și fără nici-o legătură cu demersurile diplomatice actuale și tot mai evidente ruso-ungare, *zece cetățeni români de etnie maghiară au inițiat un proiect de lege pentru autonomia Ținutului Secuiesc.*

<sup>28</sup> Știri pe surse.ro, din 28.08.2016

<sup>29</sup> www.hotnews.ro/știri internaționale, accesat în 24 septembrie 2016

<sup>30</sup> Cum văd rușii harta Europei în 2035, Monitorul de Făgăraș, din 14 octombrie 2014



*Inițiativa legislativă a fost publicată în Monitorul Oficial nr.66 (Partea I), fiind însoțită de avizul negativ al Consiliului Legislativ, inițiativa având nevoie de 100 000 de semnături din minimum zece județe pentru a fi depusă la Parlament și votată. În esență, inițiativa prevede înființarea regiunii politice Ținutul Secuiesc ca și „comunitate autonomă cu personalitate juridică”, ce ar urma să încorporeze județele Harghita și Covasna, precum și o parte din județul Mureș. Desigur, Ținutul Secuiesc ar urma să fie condus de un președinte ales prin vot democratic, să aibă autonomie administrativă și politică în raport cu statul român, iar limba maghiară ar urma să fie limba oficială<sup>31</sup>. Este lesne de înțeles că, UDMR, presa de limbă maghiară, personalități cunoscute ale acestor demersuri politice etc. au salutat această inițiativă cetățenească, angajându-se să o susțină prin toate mijloacele. Un prim pas a fost făcut la Comisia de Monitorizare a Congresului Puterilor Locale și Regionale, în cadrul căreia reprezentanta Ungariei a desfășurat o intensă activitate de influențare a membrilor comisiei de deliberare, formată din reprezentanți ai Franței, Italiei, Finlandei, Portugaliei și Republicii Moldova. Desigur, Ținutul Secuiesc reprezintă un caz ce capătă aspecte de internaționalizare. De data aceasta, cererea a fost respinsă, dar nimic nu garantează același tip de decizie și în alte stări contextuale, mai ales în condițiile în care președintele Consiliului Județean Covasna și primarul localității Sfântul Gheorghe, puternic susținuți de delegația Ungariei, s-au considerat nedreptățiți.*

Această problemă este deosebit de serioasă. Invitat la un post de televiziune, un fost director al SRI a explicat că, din informațiile deținute, de-a lungul timpului s-a urmărit și continuă să se acționeze concertat în direcția „ruperii Transilvaniei ca republică independentă, unirii Basarabiei cu Moldova într-o altă republică și federalizării restului României.” Fostul șef SRI a mai precizat că acest plan este încă actual și că se încearcă periodic punerea sa în aplicare, de aceea impunându-se nevoia de întărire a statului român pentru a evita o astfel de situație mai ales în actualul context regional. Cu deosebită responsabilitate, acesta a adus argumente relevante, astfel: „Pentru cei care, în naivitatea lor, zâmbesc neîncrezători, să le amintesc că două mari țări din fostul bloc comunist – Iugoslavia și Cehoslovacia – au fost rupte în bucăți cu girul NATO și UE, în urmă cu foarte puțini ani. Prin urmare, trebuie să înțelegem că puterile din Europa, mai ales Germania, nu au nevoie de state mari în Imperiul UE pe care îl conduc, și în niciun caz de țări care să se dezvolte accelerat, așa cum ar putea România să o facă, la câte resurse are. Ei își doresc piață de desfacere și țărișoare ascultătoare... Iar pentru a duce la bun sfârșit acest plan despre care vorbește se lucrează din răspuțeri, pe următoarele direcții:

<sup>31</sup> Pe larg HotNews.ro. din 26 ianuarie 2017



• În primul rând se investește din greu în această parte a țării pentru a crea un decalaj economic cât mai mare între Transilvania și restul României și pentru a amplifica astfel nemulțumirea românilor de aici, care vor considera tot mai nedrept să sponsorizeze ei celelalte zone mai sărace ale țării. Astăzi, în Transilvania, sunt deja mai multe posturi de radio și televiziune, conduse de cetățeni români, care militează într-un mod manipulator pentru o „autoguvernare” a Transilvaniei;

• Tensiunile interetnice din zonele majoritar maghiare sunt încurajate, pentru ca maghiarii să se poată pretinde în exterior discriminați de români și astfel să atragă simpatia comunității internaționale. Au mai făcut-o și în 1990 cu cazul Cofariu când lucrurile au fost răstălmăcite de toată presa internațională, prezentându-i pe ungurii agresori drept victime;

• Încercarea de federalizare a țării prin obținerea unei autonomii economice și administrative a Transilvaniei;

• Transformarea Transilvaniei într-un protectorat al UE, așa cum a și cerut Laslo Tokes în urmă cu câțiva ani;

• Peste toate, Ungaria îi promovează intens pe istoricii români ale căror declarații publice mincinoase le sunt de folos. Vezi cazul Lucian Boia, care spune că românii nu au drepturi istorice în Transilvania, sau cazul Marius Diaconescu, care spune că românii transilvăneni nu au fost discriminați de unguri în Evul Mediu. Ambii sunt profesori la Facultatea de Istorie din cadrul Universității București și sunt traduși de unguri cu mare plăcere, pentru a le folosi spusele în propaganda revizionistă<sup>32</sup>.

Și nu întâmplător sunt și declarațiile actualului președinte al Republicii Moldova care a reproșat istoriei faptul că Rusia imperială s-a mulțumit cu Moldova de până la Prut și nu a solicitat întreaga regiune istorică Moldova, până pe Carpați.

***Destructurarea economiei naționale prin privatizări tenebroase ale unităților economice prin influențe politice și sociale.***

Să luăm în discuție doar un exemplu: Privatizarea Petrom. Mai toată lumea cunoaște că OMV a preluat petrolul românesc pe de-a întregul, o parte a gazelor și o bună parte din infrastructura de distribuție a carburanților. Numai că preluarea sub control de către un stat, prin cetățenii săi desigur, a bogățiilor subsolului altui stat constituie faza primitivă a colonialismului. Se spune că acțiunea de privatizare a fost dictată de UE, ca dovadă a bunei credințe românești pentru a fi primiți în acest club de elită numit UE. Astfel, România a devenit singura țară din regiune fără o companie sub control național de distribuție de carburanți, cu toate că era singura țară ce deținea resurse de petrol. Aderarea României la UE a însemnat și

---

<sup>32</sup> <http://www.youtube.com/watch?> Accesat la 20 noiembrie 2016



acceptarea reglementărilor UE din domeniul energetic, în baza cărora rezervele energetice sunt rezerve ale UE nu neapărat ale statului de reședință. Aparatul birocratic al UE stabilește prețurile energetice, fără a avea în proprietate nici-o sursă de energie. Ca atare, OMV a acționat în sensul ca prețul gazelor obținute în intern din România să fie exploatate la prețul din import practicat în UE, de circa trei ori mai mare decât cel național, pe seama consumatorilor români. OMV a reclamat România la UE că nu-i înlesnește transportul de gaze către Austria, și aceasta a fost obligată să suporte costurile racordării la conducta ce lega Bulgaria de Ungaria și Austria. Sunt suficiente voci care solicită creșterea redevențelor, care au rămas aceleași de la momentul privatizării. Numai că OMV a convins deja administrația prezidențială că este nevoie de predictibilitate fiscală și legislativă care să mențină interesul pentru dezvoltare. Pare că oricare companie multinațională ce a prins rădăcini în România se amestecă nejustificat în politica economică a țării și chiar au reprezentanți în parlamentul României.

***Proliferarea de intoleranțe sociale primejdioase.*** Exemplu poate veni de la evenimentele din ianuarie-februarie 2017. Majoritatea guvernamentală a avut proasta inspirație să elaboreze o ordonanță de urgență, cu subiect despre amnistie și grațiere, care au deranjat anumite persoane din administrația publică, din serviciile de forță, ca și din unele entități justițiare, la care s-au angajat cu toate forțele disponibile partidele din opoziție și adevărații luptători ilegaliști din societățile civile. Disjunția socială a ajuns repede la paroxism. Zeci și sute de mii de români au ieșit în piață, protestând împotriva excesului de putere, împotriva penalilor de la putere, pentru o justiție liberă, mai ales pentru ca DNA și DIICOT să fie lăsate în pace să-și facă treaba. Pare straniu că tinerii au făcut eforturi supraomenești pentru a rezista chiar și capriciilor vremii, cu temperaturi cu multe grade cu minus, și nu au făcut nimic când s-au realizat flagrant privatizări frauduloase, când s-au tăiat pădurile, când s-au desființat sute de fabrici și combinate, când s-au vândut la străini mii de hectare de pământ etc. Nu, aceste lucruri nu sunt pe agenda zilei la manifestanți. Sunt însă idei care îndeamnă la continuarea manifestațiilor pentru ca Guvernul să-și dea demisia și pentru asanarea clasei politice. Numai că așa au continuat și manifestațiile din Ucraina, din Libia, mai ales din Siria. O minoritate potențată stradal poate deveni instrument de destructurare statală, din moment ce se neagă cerințele democrației politice. O escaladare a stărilor conflictuale dintre SUA sau UE și Rusia se poate transforma într-un pericol iminent pentru securitatea internă a României, în condițiile în care se exersează intoleranțe politice și sociale.

***Izolare. Destabilizare. Revanșă.*** Pare o înșiruire de cuvinte desprinse dintr-un scenariu de groază. S-a dorit intrarea României în NATO și UE, dar nu puține



sunt vocile care spun că acest lucru s-a făcut forțat, urmărindu-se extinderea urgentă a celor două structuri comunitare. Dorind să facă parte din aceste cluburi selecte, România a sacrificat tot ceea ce era de sacrificat: economie, suveranitate și securitate. Imediat, cetățenii de etnie maghiară au devenit și cetățeni ai Ungariei, unii dintre ei fiind mândri că se găsesc și sub protecția Ungariei. Oficiali ai Ungariei participă la adevărate acțiuni antiromânești, cultivând spiritul revanșard și discreditarea istoriei statului român. Simbolurile statului român sunt ignorate și sfidate în multe localități din Transilvania istorică, în timp ce cele cu trimitere la istoria maghiarilor sunt revigorate. Bisericile catolice și protestante din Transilvania sunt foarte active în susținerea retrocedărilor de pământuri și clădiri cu valoare de patrimoniu. Autorități locale din Transilvania pun sub semnul întrebării autoritatea statului român, iar cetățenii de origine română se simt discriminați în propria lor țară. Mai mult, Parlamentul României este înștiințat printr-un document elaborat de cerința cetățenească, de autonomie administrativă și culturală a unei regiuni locuite preponderent de secui. România, pe fondul intrării în NATO și UE, a renunțat la orice pretenții față de statele învecinate. Ca atare, românii din Moldova, Basarabia, Ungaria, Serbia și Bulgaria s-au simțit trădați. România a susținut intervenția armatelor aliate în Serbia. România a fost foarte vocală în a condamna forma de război hibrid desfășurat de Rusia în Ucraina. Deodată, România se convinge tot mai mult de un adevărat parteneriat strategic ce se naște între Ungaria și Rusia. În același timp, Rusia amenință securitatea României din cauza scutului antirachetă NATO amplasat la Deveselu. Nu întâmplător, președintele ales al Moldovei primește de la Moscova o hartă care prezintă Moldova până pe Carpați, iar Președintele Moldovei declară că Rusia a făcut o greșeală când s-a mulțumit cu Moldova până la Prut. Oare este întâmplător faptul că Bulgaria nu agreează constituirea unei forțe navale comune NATO la Marea Neagră? Serbia și Rusia preconizează să desfășoare manevre militare comune. Noua Administrație a SUA afirmă că NATO este o construcție învechită și cere o contribuție financiară mai mare a țărilor NATO pentru propria lor securitate. Uniunea Europeană se clatină prin părăsirea acesteia de către Marea Britanie. Uniunea europeană dorește să se restructureze, acceptând necesitatea unei construcții cu mai multe viteze. România nu este de acord cu această construcție, dar nimeni nu o ia în seamă. România pare un stat lipsit de direcție. Atașat unor acorduri strategice mult prea îndepărtate și clădite pe interesul extern, statul român ignoră faptul că vecinătățile și coeziunea internă sunt fundamente ale stabilității și prosperității statale.

***Sărăcirea populației.*** După 27 de ani de construcție a noii societăți, cu sfătuitori occidentali, românii simt că au fost trădați, atât de cei care le-au



monitorizat direcțiile de acțiune, cât și de propria elită politică. Cei aproape patru milioane de oameni plecați la muncă în străinătate se mai războiesc cu partidele considerate corupte, cealaltă parte, cea majoritară, se afundă din an în an și mai mult în sărăcie. De curând, Institutul de Cercetare a Calității Vieții a lansat raportul *Calitatea Vieții*: situația actuală și perspective pentru 2038, din care se pot desprinde aprecieri destul de nefavorabile pentru întreaga societate românească, astfel<sup>33</sup>: După 27 de ani, România se plasează pe ultimul loc, împreună cu Bulgaria, la distanță de standardele europene, dar și față de celelalte țări foste socialiste membre UE. O țară subdezvoltată, sărăcită, cu o economie dezindustrializată și cu o agricultură dezorganizată, o economie incapabilă de a oferi locuri de muncă pentru întreaga populație, munci cu valoare scăzută, o comunitate demoralizată, Clasa politică se confruntă vizibil cu o criză profundă. Ea este considerată responsabilă de orientarea greșită a societății și de proasta funcționare a statului. Majoritatea populației era nemulțumită în anul 2015 de modul în care funcționează democrația în România: 84% dintre români nu au încredere în partidele politice, elementul cheie al democrației. Sunt unele variații: în perioadele guvernărilor care au dat speranțe, oamenii au fost mai optimiști, dar întotdeauna cei pesimiști au constituit majoritatea, Grupul social cel mai afectat de sărăcie este cel al copiilor, la mare distanță de celelalte țări europene. Amploarea ei s-a datorat combinării a trei factori: pierderea locurilor de muncă, deteriorarea veniturilor principale, salariile și pensiile, o politică socială de protecție plasată la un nivel foarte scăzut. Datele duc la o concluzie îngrijorătoare: munca nu reprezintă o cale sigură de evitare a sărăciei. Minimul decent de viață era asigurat doar în 1989 pentru tipul de familie de 4 persoane cu 2 salarii minime și 2 alocații pentru copii. În 2015, acestui tip de familie i se asigura doar 75% din venitul minim decent de viață. În 1989 acest tip de familie depășea cu mult minimul de supraviețuire. În perioada tranziției, situația materială se înrăutățește și doar în 2015 reușește să se apropie de nivelul minim de supraviețuire, fără încă a-l depăși. Aceste date duc la o concluzie importantă: în întreaga perioadă, salariul minim nu este un factor de scoatere din sărăcie. El nu asigură un nivel decent de viață, decât în 1989 și 2016. Populația româniei se află cu moralul la pământ, iar democrația este în pericol., vinovați de această situație fiind, desigur, calitatea slabă a politicienilor și politicile greșite implementate de aceștia. Totul atrage atenția asupra faptului că societatea românească riscă să fie scindată politic între populație și instituțiile publice, instituții afectate de corupție și incapabile să ofere speranța unui program credibil de a înscrie țara pe calea dezvoltării. Cele zece direcții de acțiune, care au ca orizont anul 2038, sunt de un

---

<sup>33</sup> Din Petre Zoltan, Raport: Calitatea vieții din România, la coada Uniunii Europene, [www.românialiberă.ro](http://www.românialiberă.ro), 12 martie 2017



cinism lugubru, deoarece într-o sărăcie morbidă este lesne de înțeles că cei chemați să suporte noile suferințe sunt cei ce nu vor mai prinde anul 2038 în viață. Oricum, direcțiile de acțiune sunt general valabile pentru oricare stat, astfel:

- De la o reformă economică cu rezultate mai degrabă negative și sacrificarea stării sociale a populației, la o strategie centrată pe ieșirea din multiplele crize ale societății românești și promovarea modelului unei societăți de calitate care să asigure prosperitatea;

- Compensarea creșterii economice moderate cu promovarea unei societăți echilibrate social, rațional organizată, cu un nivel ridicat al funcționării democrației, centrare pe nevoile populației; creșterea calității vieții, optimism, încredere în instituțiile publice, respect pentru om;

- Înlocuirea viziunii dominată de un mondialism economic gol cu un program de dezvoltare a economiei naționale, orientat spre promovarea bunăstării colective: relansarea economiei românești cu obiectivul creării de noi locuri de muncă de calitate; politica salariului mic înlocuită cu politica salariului la nivel european; reechilibrarea raportului dintre muncă și profit, care este actualmente grav în defavoarea muncii;

- Nouă viziune a poziției și rolului statului: de la un stat minimal, la un stat de dimensiuni europene, orientat activ spre promovarea dezvoltării social-economice;

- Politica socială centrată activ pe suportul pentru copii și familii. Un program național de reabilitare a natalității, și, complementar, combaterea abandonului copilului. Obiectiv pe termen mediu și lung: stabilizarea natalității cel puțin la nivelul reproducerii simple a populației.

- Reforma sistemului public cu priorități: debirocratizarea, simplificarea și eficientizarea, cetățeanul pus ca valoare centrală a sistemului public;

- Promovarea valorilor morale în viața socială, responsabilitatea și coeziunea socială;

- Abordarea cu prioritate a situațiilor sociale extreme: sărăcirea populației, care a tins să se cronicizeze la nivelul a 40% din populație; lichidarea „*pungilor de sărăcie*”, cele mai multe aflate încă într-un proces de creștere; apariția unor noi surse de aruncare în sărăcie, ca de exemplu debransarea de la sistemul de încălzire publică și de la electricitate, pierderea locuinței, crize generate de îndatorirea financiară fără speranțe;

- Promovarea unui stil de viață echilibrat, adaptat la contextul unei societăți moderne, dar și la resursele economice existente;

- Introducerea unui sistem național de monitorizare și evaluare a politicilor, programelor/ proiectelor sociale, a gradului de progres a României. Oamenii de bună credință se pot întreba de ce nu s-au implementat aceste direcții de acțiune





sub auspiciile UE acum mai bine de douăzeci de ani și cum ar putea deveni ele forme de atașament social când societatea nu mai are încredere în partidele politice, în instituțiile statului - care au acționat numai sub binecuvântare UE, în direcția politică, socială și de securitate în care România s-a angajat. Sărăcia, neîncrederea cultivată în partidele politice și în instituțiile statului, degradarea simbolurilor naționale, degradarea coeziunii sociale etc. constituie obiective evidente ale războiului hibrid de destrucție națională. România pare să ignore aceste tendințe care, funcție de context, demonstrează că istoria se poate repeta dacă nu s-a învățat ce trebuia din ea.

Raționamentele istoricului Florin Constantiniu sunt extrem de acuzatoare pentru clasa politică, dar acest lucru pare să nu deranjeze pe nimeni: „Situția catastrofală în care se află astăzi România are, ca să spun așa, doi responsabili, în afara crizei mondiale: clasa politică și masa poporului român. Clasa politică postdecembristă nu a avut – indiferent de partid – nici un proiect național. A avut, în schimb, un unic gând: să se căpătuiască. S-a repezit asupra României cu singurul gând al îmbogățirii. Oamenii politici au acționat ca niște vandali, distrugând și jefuind totul. Mongolii, ungurii, turcii, nemții, rușii nu au făcut românilor atâta rău cât au făcut politicienii postdecembriști în două decenii. Când, peste ani și ani, se va scrie istoria timpurilor de azi, nu vor ajunge blestemele pentru a-i condamna pe cei care au făcut ca România să rateze o mare șansă de afirmare și bunăstare și să fie adusă la sapă de lemn. Dar clasa politică nu și-ar fi putut desfășura „*opera nefastă*” nefastă dacă în calea ei ar fi întâlnit rezistența hotărâtă a opiniei publice, manifestarea riguroasă a spiritului civic.”<sup>34</sup>

Un recunoscut economist al mediului universitar românesc se minuna de ceea ce înțelegea foarte bine: „eu, ca și dumneavoastră, plătesc apa la o companie numită Apa Nova care e o companie franceză dar îmi vinde apă românească pentru că, cu siguranță, nu o aduce din Franța. Deci eu, atunci când fac duș sau când îmi fac un ceai, îl fac cu apă românească, dar banii mei pleacă în Franța. Curentul electric îl plătesc la o companie italiană numită Enel. Deci, cum am aprins un bec, am deschis o supapă prin care banii mei se scurg în Italia. Sînt convins că nici Enelul nu-mi vinde curent italian. Gazul metan îl plătesc la GDF Suez (Gaz de France Suez), firmă tot franceză ce îmi vinde mie și multor altora gaz metan românesc, dar banii noștri pleacă la Paris să se integreze în UE. Telefonul, indiferent că-l plătesc la Romtelecom, Vodafone, Orange sau Cosmote, cum deschid gura să zic ceva la telefon, cum îmi mai zboară din portofel niște bani către zări străine. ...Deci cam astea sînt urmările politicii de privatizare a celor care au condus țara în ultimii 24 de ani. Am fost predați la pachet, pe post de consumatori

---

<sup>34</sup> Florin Constantiniu, *O istorie sinceră a poporului român*, în Lumea, no.5, 2012, p.106.



captivi, unor companii străine care ne calculează prețurile în euro, deși noi sîntem plătiți în lei! Pe facturi prețurile cresc fără să ne întrebe nimeni, deși noi avem un contract cu fiecare din aceste companii de utilități... Toată lumea consumă și nimeni nu mai produce nimic, iar banii românilor se scurg în afară țării. Pagubele sînt uriașe! Au dispărut, în ultimii 24 de ani peste 1200 de întreprinderi productive: fabrici, uzine, combinate, cooperative agricole și meșteșugărești, sisteme de irigații și cîte altele! În România, Primul Război Mondial, Al Doilea Război Mondial și cutremurul din 1977 nu au distrus 1200 de întreprinderi. Politicienii ultimilor 24 de ani au reușit performanța! Nici bomba de la Hiroșima și bomba de la Nagasaky nu au reușit performanță asta, e dovedit statistic.<sup>35</sup> Asemenea comentarii, ce descriu situații percepute ca atare de marea majoritate a românilor au drept consecință cronicizarea neîncrederii în clasa politică. De la stînga la dreapta, cei ce au trtecut pe la putere sunt percepuți ca lipsiți de patriotism, dar lipsiți și de cele mai elementare cerințe ale conviețurii într-un climat de moralitate. De aceea, sunt tot mai des pronunțate expresiile de părăsire a țării, deoarece aceasta, pe fondul unui climat generalizat de hoție, nu mai oferă condiții minime de realizare socială.

**Amăgiri instituționale de la cel mai înalt nivel.** . În 2008, la inițiativa șefului statului Traian Băsescu, s-a semnat Pactul național pentru educație. Reprezentanții partidelor politice parlamentare, ai instituțiilor și organizațiilor semnatare, s-au angajat solemn ca, în toate acțiunile viitoare referitoare la educația națională să se urmărească viziunea, misiunea și următoarele obiective strategice, astfel:

- Modernizarea educației în perioada 2008-2013, astfel încât în 2014, atunci când un nou buget al Uniunii europene va intra în vigoare, școala românească să fie perfect sincronizată cu realitățile școlilor europene;
- Asigurarea în perioada 2008-2013 a unui minim de 6% din PIB pentru educație;
- Transformarea educației timpurii într-un bun public, garantarea unei educații școlare obligatorii de 10 ani și a unui acces neîngrădit la educație gratuită de 13 ani;
- Descentralizarea financiară;
- Adoptarea principiului „finanțarea urmează elevul” în învățămîntul primar, gimnazial și liceal, respectiv a principiului „finanțării multianuale pe cicluri de studii și bazat pe proiecte” în învățămîntul universitar;
- Adoptarea unei carte a drepturilor și libertăților educației;

<sup>35</sup> Ilie Șerbănescu, *Scrisoarea unui fost ministru de Finanțe despre cum au fost furați românii*, HOTINFO.RO



- Definirea unor zone de educație prioritară, pentru a depăși decalajul care separă în mod dramatic mediul rural de cel urban sau diferite categorii de cetățeni români;

- Selectarea celor mai bune programe educative care să corespundă nevoilor de educație ale elevilor;

- Pregătirea profesorilor după ultimele cercetări internaționale în pedagogie;

- Crearea cadrului de educație specifică pentru copii cu nevoi speciale de educație;

- Stimularea „*brain regain*” în universitățile și centrele de cercetări;

- Realizarea criteriilor și clasamentelor școlare pe bază de metodologii internaționale unanim acceptate (de tip Shanghai) stabilite de un corp de experți și evaluatori independenți, cu recunoaștere internațională și națională în domeniul educației, provenind din rândul societății civile;

- Introducerea sistemului de „*policy making*” în educație, în care specialiști cu înalt grad de cunoaștere internațională și națională a problemelor caută optimul de reglementare în urma studiilor și analizelor;

- Realizarea unui tabel de bord „*Score Card*”, transparent publicului, cu obiective și realizări care trebuie livrate conform termenelor limită clar definite. Președintele Traian Băsescu, liderul PSD Mircea Geoană, liderul UDMR Marko Bela, liderul PRM Corneliu Vadim Tudor, liderul PC Daniela Popa, liderul PDL Emil Boc, liderul deputaților minorităților Varujan Pambuccian și ministrul Educației, Cristian Adomniței (PNL), au fost semnatarii Pactului pentru educație. Aproape nimic din ceea ce e scris mai sus nu s-a realizat până acum.

Ignorând tot ceea ce s-a promis, noua formulă prezidențială propune un nou pact pentru educație intitulat „*România educată*”. Acesta este un proiect național inițiat de Președintele României, Klaus Iohannis, care-și propune să susțină reșezarea societății pe valori, dezvoltarea unei culturi a succesului bazată pe performanță, muncă, talent, onestitate și integritate. La intrarea în cel de-al doilea secol de existență ca stat modern și unitar, este important ca educația și cercetarea să dobândească o fundație solidă și predictibilă, pe care să continue drumul către România educată scrie pe site-ul Administrației Prezidențiale. Ca atare, în perioada 2016-2018, Administrația Prezidențială și-a propus să deruleze o amplă dezbatere publică privind educația și cercetarea din România, structurată în trei etape: Prima etapă (2016-2017) a presupus o serie de opt consultări cu privire la viziunea și obiectivele de țară pentru educație și cercetare (dezbateri regionale), dezvoltarea și diseminarea unui chestionar online, 35 de evenimente de consultare organizate de terți etc. A doua etapă (2017-2018) pornește de la elementele de viziune identificate în etapa anterioară, pentru a putea continua consultarea cu privire la strategia pentru educație și cercetare la orizontul 2018-2030. În acest sens,



Administrația Prezidențială va constitui șapte grupuri de lucru cu rolul de a dezvolta concluziile primei etape într-un pachet de strategii detaliate pe temele prioritare: cariera didactică; echitatea sistemului educațional; profesionalizarea managementului educațional; un învățământ profesional și tehnic de calitate; autonomie, calitate și internaționalizare în învățământul superior; educație timpurie accesibilă tuturor; evaluarea elevilor și studenților. A treia etapă (2018) va presupune finalizarea rezultatelor proiectului: o viziune de țară și obiectivele de țară asupra educației și cercetării din România, pentru următorii 12 ani (2018-2030); o strategie pentru sectorul educație și cercetare la orizontul 2018-2030; o serie de propuneri de politici publice pe temele desemnate ca fiind prioritare în cadrul proiectului, care vor include și elemente privind guvernarea sistemului de educație și cercetare. Toate etapele propuse în acest proiect se vor desfășurate conform calendarului, rezultatele obținute fiind publice, iar eficiența acestui demers se apreciază a fi predictibilă.<sup>36</sup> Ca și cum Guvernul nu cunoaște mare lucru de demersul Președinției, noul ministru de resort își propune o nouă lege a învățământului, care să intre în vigoare cel târziu la 1 octombrie 2018. Pentru a demonstra că demersul său este credibil, noul ministru a făcut următoarele precizări la Consiliul Național al Rectorilor. Astfel, în 2017, perioada aprilie-mai, va fi realizată o sinteză a consultărilor anterioare. În perioada iunie-noiembrie are loc evaluarea sistemului național de educație (starea educației), apoi în perioada noiembrie-decembrie trebuie asumate opțiunile majore ale educației. Din 2018, respectiv în perioada ianuarie - februarie, va fi elaborat proiectul legii educației. În perioada martie - mai au loc dezbateri publice și în iunie - septembrie au loc dezbateri în Parlament, astfel încât noul proiect să intre în vigoare la 1 octombrie, odată cu începerea noului an universitar. Un demers asemănător, care vizează educația și învățământul, este și în atenția Academiei Române. În înțelepciunea populară se spune „*un copil cu prea multe moașe rămâne cu buricul nelegat*”. După un proiect național, girat de fostul Președinte, un altul, ce are drept inițiator pe Președintele actual, la care se adaugă inițiative de sine stătătoare fie ale ministrului de resort, fie ale Guvernului, fie ale Academiei Române are toate șansele să se înscrie în rândul marilor promisiuni deșarte, făcând să scadă și mai mult coeziunea socială. Lipsa de coeziune și de comunicare a demersurilor ce se urmăresc face ca fiecare familie din țară, care are cel puțin un membru aflat în sistemul de învățământ, să se simtă vulnerabilă pentru generațiile viitoare, din moment ce cei ce dețin puterea mimează numai responsabilitatea enormă ce le revine. Cu asemenea perspective, este de înțeles exodul celor mai mulți angajați către vestul Europei și putem să găsim explicații la formele de demotivare care caracterizează generațiile

---

<sup>36</sup> Advertising, inRead invented by Teads.



tinere. Acestea încep în copilărie, prin programe școlare neadaptate mediului, se continuă cu multitudinea de comparații tendențioase apărute în mass-media între situația școlilor și a pieței forței de muncă din România și țările vestice, cu politicile publice fără sustenabilitate pe termen mediu și lung, dar și cu acțiuni de genul rezist, noaptea ca hoții, care ascund dezaprobarea și dezamăgirile tinerilor față de sistemul politic din România. Totul apare ca fond social gata oricând să explodeze și să arunce țara într-un haos specific acțiunilor hibride intenționate.

**Concluzii.** Este un adevăr istoric faptul că statele se destructurează prin acțiuni hibride, în care interesele externe sunt susținute de entități naționaliste. Buna guvernare poate tempera sau, dimpotrivă, poate deveni părtașă la destrămarea entităților statale. Poate tempera, atunci când creează și impune principii generale de conviețuire pe întregul teritoriu statal, sau poate deveni părtașă la procesul de destrămarea statală atunci când se exagerează cu politici de discriminare pozitivă a minorităților de orice fel. În asemenea condiții, și marea tăcută, majoritară, își dă seama că buna credință este înlocuită de acțiuni subversive, de genul: privilegiile excesive pentru minoritari și umilire a celor majoritari, principii de acțiune legal structurate pentru cei mulți și concesiile excesive pentru unii, agresivitate exponențială din partea celor puțini și supușenie din partea majorității etc. Desigur, sunt câțiva care, în numele corectitudinii politice, consideră că nu este cazul să ne mirăm cel puțin de cazuri de genul: pentru unii cetățeni care trăiesc în România, limba română este o limbă străină, autonomia culturală trebuie să fie finanțată de statul român, autoritățile locale să fie vorbitoare de limbă minoritară iar cetățenii majoritari să se adreseze acestora în limba minorității, în semn de respect și considerație, simbolurile minoritare au prioritate în fața simbolurilor naționale, ignorarea abuzurilor minoritare asupra reprezentanților majorității, chiar dacă acestea reprezintă încălcări grave ale legilor naționale. Un stat este supus acțiunilor de destructurare hibridă și în condițiile în care instituțiile sale de drept nu acționează unitar, angajează o luptă mediatică și stradală pentru interese meschine, nesocotesc prin agresivitate minoritară, în numele democrației, activitatea majorității, când în numele forței dreptului se cultivă dreptul forței. Destructurarea statală devine astfel realitate prin supușenie și sărăcire.



## BIBLIOGRAFIE

- \*\*\* *Cum văd rușii harta Europei în 2035*, Monitorul de Făgăraș din 14 octombrie 2014;
- CONSTANTINIU F., *O istorie sinceră a poporului român*, în *Lumea*, nr.5, 2012; HotNews.ro, 26 ianuarie 2017;
- ȘERBĂNESCU I., *Scrisoarea unui fost ministru de Finanțe despre cum au fost furați românii*, HOTINFO.RO;
- Știri pe surse.ro, 28 august 2016.
- ZOLTAN P., *Raport: Calitatea vieții din România, la coada Uniunii Europene*, [www.româniliberă.ro](http://www.româniliberă.ro);





**RĂZBOIUL HIBRID, O ETAPĂ DE TRANZIȚIE  
SPRE CONFLICTUL VIITORULUI DIN SECOLUL AL XXI – lea**

**HYBRID WARFARE, A TRANSITION STAGE TOWARDS THE  
CONFLICT OF THE FUTURE IN THE 21st CENTURY**

*Colonel (r.) dr. Ionel HORNEA*

**Rezumat:** Subiectul aflat în discuție este unul actual și asupra căruia, acum, se discută mult și pe marginea căruia se pot face numeroase analize și comentarii.

În articol, autorul prezintă cadrul general al relațiilor internaționale în contextul globalizării, trece în revistă amenințările la adresa securității internaționale prin prisma războiului hibrid și plecând de la cerințele operaționale pentru ducerea unui astfel de război, analizează perspectivele pentru dimensionarea capacităților de apărare ale României, pe baza documentelor programatice elaborate, în acest sens, de organele abilitate ale statului român.

O analiză aparte este făcută asupra modului cum ar trebui să fie astfel structurată și pregătită Armata României, pentru a face față acestui gen de amenințări/cerințe și, în plus față de confruntările militare pentru care a fost proiectată până în prezent, unor provocări noi, cu totul diferite față de accepțiunea actuală a sintagmei „lupta armată”.

**Cuvinte-cheie:** relații internaționale; fenomene atipice; conflicte hibride; internaționalizare; globalizare; cerințe operaționale; dimensionarea capacităților de apărare.

**Abstract:** The topic of this article is quite debated nowadays, generating a lot of analyses and comments. Starting from the general framework of international relations, in the context of globalization, the author refers to the threats to international security through hybrid warfare means. Also, given the operational requirements for conducting such a war, the author analyses the perspectives for building the defense capabilities of Romania, on the basis of specific doctrines issued, to this purpose, by the habilitated bodies of the Romanian state. Particular attention is paid to the manner in which the Romanian Armed Forces should thus be structured and trained in order to be able to handle such threats / requirements and, in addition to the military conflicts for which it had been designed so far, to face new challenges, completely different from the current meaning of the „armed combat” concept.

**Keywords:** international relations; atypical phenomena; hybrid conflicts; internationalization; globalization; operational requirements; building defense capabilities



## Cadrul general al relațiilor internaționale

Analizând cadrul relațiilor internaționale contemporane, analiști politici contemporani au observat că sistemul global de securitate traversează astăzi un interval pe care istoria îl va consemna drept *punct de inflexiune* într-o suită de evenimente ce aparent fac obiectul unui scenariu demn de teoria complexității. O serie de *fenomene atipice*, asociate până mai ieri conceptului *Black Swan*, înregistrează actualmente o dinamică crescândă, adâncind confuzia în raport cu traiectoria imprimată sistemului. Globalizarea și atomizarea conviețuiesc cu o natură bizară, astfel că, în vreme ce religia și etnicitatea catalizează dezagregarea, interdependențele se manifestă robust prin procesul de mondializare, iar România, „*prin poziționarea geografică hărăzită s-a trezit în mijlocul unui vortex geopolitic de care fie va fi înghițită, fie va fi propulsată în sfere nefrecventate în istoria sa contemporană*”).<sup>37</sup>

Implicația regională, și cea geopolitică indiscutabilă a poziției României este subliniată și de faptul că criza din Ucraina a reprezentat pentru București o oportunitate periculoasă, beneficiind, în ultima decadă, în calitate de stat de frontieră al NATO și al Uniunii Europene, de un profil strategic relativ ambiguu. A explicita relevanța zidului în apărarea cetății, este echivalent cu polemizarea pe marginea unui truism. Însă, a fi situat în zona contiguă a unei confruntări cu detentă geopolitică, în care trăsăturile războiului clasic se împletesc, sinistru, cu provocări neconvenționale, creionează un decor în care echivocul nu-și mai găsește loc<sup>38</sup>.

Și totuși, nu putem să fim de acord cu concluziile fataliste, relevate de ultimile studii în domeniul securității și stabilității globale. Raptul Crimeii vine să valideze cele mai sumbre temeri, respectiv întoarcerea la o natură conflictuală, anacronică, de secol XIX, în vreme ce mijloacele de purtare a războiului căpătă valențe extrem de versatile și, de asemenea, cu cele care consideră că omenirea stă pe un butoi de pulbere, iar „dinamica de astăzi a evenimentelor ilustrează un sistem global ce frizează anomia. Spații geopolitice întinse stau să sucumbe sub flăcările conflictelor sectare și religioase, în vreme ce „*supremația pentru resurse și influență-economică contrapun pe linia de front cei mai proeminenți centri de putere*”.<sup>39</sup>

Dezghețarea adusă de terminarea Războiului Rece și evenimentele determinate de declanșarea și desfășurarea Războiului din Golf, din 1991 nu au condus la crearea unei noi ordini mondiale, care să atragă schimbări dramatice în

<sup>37</sup> Narciz Bălăsoiu, *Revenirea la agenda de putere*, Ed. ISPRI, București, 2017, p. 274.

<sup>38</sup> Ibidem.

<sup>39</sup> Ibidem.





strategia de securitate a statelor<sup>40</sup> și au generat nevoia de regândire teoretică și practică a conceptului de securitate, înscriind curente noi, depărtându-se de școlile tradiționale sau clasice. Lărgirea conceptului de securitate a dus, de asemenea, la tratarea extensivă a strategiilor de securitate. Este pus, de asemenea, în discuție rolul tradițional al politicilor de securitate, ca instrument pentru protejarea intereselor naționale ale statelor<sup>41</sup>, care au fost un impuls pentru amenințarea hibridă contemporană care a avut loc.

Consecințele reziduale ale războiului din 1991 au determinat adversarii potențiali ai SUA, și nu numai, să-și regândească modul în care ar angaja o forță militară superioară, manifestată prin metode noi, neregulate. Declanșată de incapacitatea adversarilor de a-și atinge interesele și de a se confrunța cu un adversar militar superior, amenințarea hibridă s-a impus și-a extins gama de opțiuni din necesitate.

Arealul strategic în care este situată România este încă bogat în conflicte locale, inter - și intra-statale, cu puternice implicații pentru pacea și securitatea regională și europeană\*, fiind totodată și *sursa*, zona de tranzit și destinație a unor activități criminale grave\*, precum și spațiul de dispută între Rusia și SUA, mai ales că noua doctrină militară rusă, promovată de președintele Putin la finele anului 2014, prevede *"NATO drept amenințarea numărul 1 la adresa securității naționale a Federației Ruse"*\*. În perioada următoare trebuie ca acesta să răspundă și imperativului *„capacității statelor și a societăților (din regiune - s.m.) de a promova o gestiune eficientă a treburilor publice, de a garanta exercitarea*

<sup>40</sup> Contrar punctului de vedere formulat de Narciz Bălășoiu în *op. cit.*, p. 99.

<sup>41</sup> Preluat din John Baylis, Steve Smith, *The Globalization of World Politics. An Introduction to Internațional Relations* ediția a treia, Oxford University Press, Oxford, 2005, p. 123, (Narciz Bălășoiu, *op. cit.*, p. 99).

\* Produs auxiliar al dezmembrării, mai mult sau mai puțin violente, a unor state multinaționale din zonă, conflictele inter-etnice sau religioase - în fapt, conflicte cu un puternic substrat politic - reprezintă o amenințare gravă la adresa securității regionale, chiar dacă, în urma unor importante eforturi ale comunității internaționale, majoritatea acestora sunt ținute sub control (sursa: Narciz Bălășoiu, *op.cit.*, p.100).

\* Trafic ilegal de armament, muniții și explozivi; trafic de narcotice; migrație ilegală și trafic de ființe umane; trafic de produse contrafăcute; activități despălare a banilor și alte aspecte ale criminalității economico-financiare. (sursa: Narciz Bălășoiu, *op.cit.*, p. 103).

\* La rândul său, NATO respinge cu vehemență această aserțiune, reiterând faptul că *„Moscova nu trebuie să confunde jocul provocator și agresiv pe care îl întreprinde în Europa, la porțile Alianței, cu porniri ostile de altă natură ale Vestului"*. Această nouă doctrină este considerată în mediile de analiză drept *„o gimnastică de revigorare a Moscovei"*, determinată să *„întreprindă acțiuni ferme la adresa Statelor Unite"*, ale cărei acțiuni recente *„au slăbit drastic starea de sănătate a economiei ruse"*, sursa: Narciz Bălășoiu, *op.cit.*, pp. 144-145.



*responsabilă și eficientă a puterii, în deplin acord cu principiile democrației și cerințele respectării drepturilor omului*<sup>42</sup>.

Dar, realitatea în regiune arată altfel. Și asta dacă ne uităm numai la Ungaria și, mai recent și la Cehia. Reflexele trecutului la fostele țări socialiste dispar greu, iar democrația, din câte se vede, la mai bine de un sfert de veac de la căderea sistemului socialist, se naște la fel de greu sau nu se va mai naște curând. Trăim, alături de ceilalți vecini din regiune, această realitate care ne spune că în relațiile internaționale și, mai ales în lupta pentru putere, nimic nu este un dat, totul fiind în continuă mișcare, care, din păcate, de data asta, nu este una progresistă.

### **Considerente specifice**

De-a lungul timpului, comandanții militari și liderii politici au inclus în permanență mijloacele și metodele cele mai noi de luptă pentru a câștiga conflictele în care erau implicați, ceea ce face ca fiecare epocă istorică să aibă conflictele sale „hibride”. De la Sun Tzu până în prezent, strategii militare au combinat tacticile și instrumentele de luptă convenționale cu cele neconvenționale, menite a distruge fizic și mai ales psihic adversarul, pentru a disrupe lanțurile de comandă și control. De fiecare dată, mijloacele folosite au fost cele inventate în perioada respectivă – de la Calul Troian, la bomba atomică, de la propagandă și manipulare, la operațiuni psihologice.

„Victoria poate fi creată” – spunea Sun Tzî, cu o jumătate de mileniu î.e.n., în lucrarea „Arta războiului”. Pentru aceasta, însă, nu e de ajuns numărul sau forța. De aceea, s-a insistat și se insistă permanent pe investiția de inteligență, de pricepere, de abilitate, pe capacitatea de analiză și sinteză, pe inițiativa creatoare<sup>43</sup>, pe găsirea unor soluții de contracarare a superiorității adversarului, în situații de asimetrie, de conflict asimetric, cum am spune noi astăzi.

Dileme similare se manifestă și în cazul conflictelor moderne, fiind identificate, pe rând, războaie neregulate, combinate, nerestricționate, nonlineare, de generația a patra, de insurgență, centrate pe efecte ori pe rețea etc. Dificultatea este potențată de faptul că fiecare dintre tipurile de conflict menționate a fost identificat și individualizat într-o perioadă mult prea scurtă de timp în plan istoric,

<sup>42</sup> Narciz Bălășoiu, *op. cit.*, pp. 144-145.

<sup>43</sup> „Întreaga artă a războiului se bazează pe înșelătorie. De aceea, dacă ești capabil, simulează incapacitatea; dacă ești activ, simulează pasivitatea. Dacă ești aproape, fă să se creadă că ești departe și dacă ești departe, fă să se creadă că ești aproape. Momește inamicul pentru a-l prinde în capcană; simulează neorânduiala și lovește-l; evită-l acolo unde este puternic. Fă să i se pară că ești în situație de inferioritate și încurajează-l la înfumurare. Nu-l slăbi nici o clipă, hărțuiește-l. Atacă-l când și acolo unde nu este pregătit; acționează când el nu se așteaptă la așa ceva”, Sun Tzî, *Arta războiului*, Editura Militară, București, 1976, pp. 24, 33.



uneori chiar simultan, generând dispute publice cu privire la originalitatea, noutatea sau utilitatea conceptelor (cazul Huber versus Hoffman<sup>44</sup>).

Lupta pentru putere este o constantă a vieții societăților din perioada medievală până astăzi. Dacă, în timp, acest ciclul de schimbare a deținătorilor puterii la nivel mondial s-a realizat pe baza confruntărilor armate, să vedem ce va duce la „rotirea” în acest ciclu azi, când confruntarea armată devine un fenomen care este dorit a fi evitat la toate nivelurile. Omenirea, în ultimii aproximativ 100 de ani, și-a creat un număr foarte mare de organisme și instituții internaționale care să îi asigure o pace eternă. Dar a fost doar o iluzie, deoarece zeul război a fost prezent în viața planetei deceniu după deceniu. După cele două războaie mondiale, omenirea n-a avut prea mult răgaz deoarece au venit imediat Coreea și Vietnamul, iar după acestea două, sau concomitent cu ele, s-a desfășurat cel mai mare „război mut” din istoria omenirii, Războiul Rece. Ce a urmat după, este chiar ridicol, deoarece după căderea comunismului (sau dispariția sistemului socialist), lumea a intrat în ceea ce azi numim „haos”. Adică, azi s-a dărâmat o ordine mondială, cea a bipolarității, în locul ei nefiind pus nimic altceva decât o goană după hegemonie, terminată sau caracterizată de expresia „se bate apa în piură”. SUA a vrut să pună ordine în zona Orientului Mijlociu, reușind doar o adâncire în haos a zonei. Rusia, caracterizată de „sindromul scorpionului”, a trecut repede de la o atitudine conciliantă la o atitudine foarte arțăgoasă. Și-a dat repede seama că ea rămăsese fără slugile cu care URSS-ul se obișnuise și, nu nejustificat, suferea - de unde să mai vină ceea ce venea în perioada comunistă: resurse, bani (CAER), supunere?

Rusia care a înțeles că nu poate face față (de fapt nu a putut niciodată) unui conflict cu Vestul, numai dacă acesta ar putea fi declanșat în condițiile în care ea, de secole, se impune în fața diferiților agresori, de la Napoleon încoace și de aceea caută „să exploateze acest aspect printr-un război informațional pe mai multe paliere”, explica Mark Galeotti, care continuă: „acțiunile Rusiei lui Putin le putem schița în patru mari direcții: dezbină, distrage atenția, inspăimantează și descurajează. Față de pericolul unui atac armat, există mereu asigurările pe care NATO le dă unui membru, însă nu mai discutăm despre aceeași solidaritate în cazul unui război informațional. În Praga, Rusia are o ambasada în care activează circa 30 de ofiteri de informații ruși despre care știu serviciile din Cehia. „De ce nu îi expulzati?”, a întrebat Galeotti<sup>45</sup>.

<sup>44</sup> Thomas Huber (2011), *Huber Comments on Hybrid Warfare and Compound Warfare*, CGSC Blog response, 12 February 2009, Fort Leavenworth, KS, apud Fleming, p. 15. (prelată din „Detectarea timpurie a crizelor hibride de securitate”, Udroui, Iuliana, Academia Română - Institutul de Economie Mondială).

<sup>45</sup> Prelată din „Detectarea timpurie a crizelor hibride de securitate”, Udroui, Iuliana, Academia Română - Institutul de Economie Mondială



Rusia s-a perfecționat, pe acest front, în a duce un război fără a fi declarat stare de beligeranță, iar aceasta reprezintă, poate, pentru strategii militari, o nouă ocazie de a argumenta și fundamenta noi concepte de doctrină militară.

Dacă ar fi să explicăm mai simplu ceea ce s-a întâmplat în 1989, asta ar suna cam așa: *lumea se bate pentru piețe de desfacere de secole și asta s-a întâmplat și cu dărâmarea comunismului*. Trebuia dărâmat CAER-ul și asta s-a realizat soft, cu excepția unor zone, printre care și România. Ce a urmat s-a văzut iarăși cu ochiul liber. S-a sfârșit un război fără a fi semnată o pace, iar învingătorul a rămas nenominalizat. Să fi câștigat SUA sau a câștigat democrația, adică un concept care și azi se zbate pentru recunoaștere? Adică cine este ea și ce vrea? Vrea să înlocuiască pe cine? Continuarea a fost hilară. Europa de sud-est și mai ales zona Balcanilor au trăit o dramă. Iugoslavia „*spartă*”, Balcanii cucerți de cei care-i doreau de ceva secole, adică de turci și greci. După, fostele țări socialiste din Europa Centrală au fost luate „*în control*” de către „*puterile emergente europene subrede*”, gen Italia, Spania, Portugalia și, nu în cele din urmă, Scoția, surclasate în lupta lor de „*grii Europei*”, Franța, Germania și de curând „*ieșita*”, Marea Britanie. Și, pentru că se depășise normalul în zona de business, „*învingătorul, care nu a uitat melodia dictonului „Winner take all*”, a venit și a zis stop: și criza financiară s-a produs. Adică, a spus acum lumii: *nu poți să vii să ei ce dorești după terminarea unui război în care nu ai avut nici o participare, unde nu „ți-ai adus obolul”!* Așa că, dă înapoi ce ai luat. Și a început criza. Adică *asimetria* s-a impus și aici. S-au, mai corect, a făcut regula. Grecia kaput, Portugalia vai mama ei, dar a plătit și s-a salvat, la fel ca și Irlanda. Cele care mai trag încă sunt Italia (care se chinuie cu greu, dar va scăpa de, „*moștenirea Berlusconi*” a fost foarte scumpă, ca și la noi „*moștenirea Năstase*” și Spania, care a fost, fără comentarii, cea care a câștigat cel mai mult. Și asta pentru a doua orară în sec. XX. Prima dată după războiul civil, din perioada de dinaintea Războiului Al Doilea Mondial și a doua oară acum, după Războiul Rece (RR). Adică, fără a mai ocoli problema, a fost prima mare încercare, (debutată cu un rateu, se pare) de instaurare a unei *Noi Ordini Internaționale*: cea a *Globalismului*. Tendința continuă. Greu, dar inițiatorii și beneficiarii ei nu se lasă cu una cu două. S-a cheltuit prea mult, pentru ca acest concept să fie adus în practică și de aceea „*the show must go on*”.

Însă nu ne putem opri aici cu urmărirea evenimentelor ce conduc în aceste decenii la asimetrie, deoarece ne confruntăm cu o nouă realitate și anume individualizarea forței care face rău omenirii, fără a putea să se oprească sau să fie oprită: *Politicul*. De la terminarea RR încoace, politicul face tot ce-i stă-n putere ca să obțină controlul absolut în societate, local, regional sau/și global. Cei din Europa au creat UE, cei de peste Atlantic încearcă un acord comercial cu Europa și altul cu Japonia, creind și uniuni comerciale și de liber schimb cu statele Americii de Sud. Iar



în Rusia vrea să se reimpună leadershipul forței brute (că pe celelalte, financiară și economică, nu și le permite) reformându-și icomplet toate strategiile și devenind un "new warrior", capabil să opereze în domeniul cibernetic și al manipulării și dezinformării, domenii pe care le-a ridicat la nivel de „must do”.

Și ca acțiunea globalismului să fie completă, pe scena mondială a „răsărit o nouă stea”, China, animată de ambiția de a se impune economic, financiar, militar și științific, surclasând-o pe „marea Rusie” și devenind egalul marelui adversar și prieten, SUA. E ceva de neimaginat, ceea ce dorește această țară gigantică: *dominația globală prin eficiență în domeniile de bază ale unei societăți globale*: finanțe, producție economică, robotizare, producție militară și, nu în cele din urmă, cercetare științifică. Și ambițiile ei sunt amplificate și de dorința de a domina zone de pe Glob, din vecinătate, fiind, din acest punct de vedere, într-o cursă continuă cu SUA și Japonia pe zona respectivă. Așa s-a ajuns la chestiunea filozofală sau la o răscruce normală: *rezolvarea este o problemă de compromis sau de consens?* Adică, prin rezolvare se înțelege instaurarea în lume a unei noi ordini mondiale, în condițiile în care avem o explozie tehnologică, o trecere a unei părți a lumii în epoca postindustrială, când industria se pregătește de o nouă eră al cărei nume este Industry 4.0 sau Industrial Internet of Things? Este o lume în care procesele deja tehnologizate la nivel local, în fabrici, vor deveni interconectate la nivel global. Riscurile sunt mari într-o lume în care hackerii pot ajunge oriunde, dar dacă procesul este respectat, previziunile economiștilor vorbesc despre profituri importante. Dar, ce se va întâmpla cu societatea dincolo de aceste profituri? Aici, problema devine cu adevărat spinoasă. Ce rol vor juca cei mari - între care n-ar place să vedem și UE - SUA, China, Rusia, Japonia, Germania sau Franța sau Marea Britanie?. Cum văd ei raportul dintre tehnologic și social? Cât și cum va pierde socialul în fața virtualului? Cum va fi primită ideea de a înlocui omul cu soft-uri (inteligența artificială) și roboți? Ce se va întâmpla cu acei oameni care nu vor putea fi „modelați” după noile trenduri și se vor trezi cu meserii lipsite de relevanță?

Și, bineînțeles, ce va mai fi războiul, ca instrument al rezolvării intereselor politice, că de existat, va exista în continuare, fără dar și poate?

Și astfel, se ajuge astăzi la ceea ce se numește *asimetric*, stare ce există în lume de la începuturile ei. Adică, în lume au existat și există disproporții pe care, în istoria ei, omenirea s-a străduit să le rezolve. Asimetric este similar, în domeniul confruntării, cu inegal sau cu diferență vădită în raportul de forțe, problemă care în epoci diferite și-a găsit o compensare. În timp, inducerea în eroare au fost principal instrument de contracarare. Azi, când tehnologia a ajuns „regina vremurilor actuale și viitoare, pe termen mediu și lung”, problema care se pune este cum va înclina ea balanța într-o confruntare? Și ultimele decenii (ultimul din sec. XX și



primele din sec. XXI) au adus semnale contradictorii. Oare confruntarea este marcată de exemplele modelului „Afganistan” sau de modelul „Irak” sau de modelul „ISIS” sau de modelul „Primăveri africane”? Sau confruntarea va fi adjudecată de superioritatea tehnologică a oponentului?

Concluziile actuale\* care apar pe panoplia analiștilor care studiază fenomenul război, ne conduc spre o direcție cunoscută, dar unde raporturile sunt complet răsturnate: serviciile de informații sunt printre instituțiile care anticipează, informează, previn și contracarează crizele de securitate, acestea la rândul lor fiind multidimensionale și având potențialul de a afecta o parte importantă a unui sistem național sau chiar sistemul de securitate însuși, impunând o întrebare firească: „și unde intervin forțele armate ale statului agresat sau ele, astfel, sunt complet anihilate din faza inițială?” Și atunci și un răspuns retoric: „dacă sunt anihilate serviciile de informații ori scopul va fi atins fără recurgerea la forță sau recurgerea la forță va fi doar o formalitate pentru a se statua noua situație de fapt: puterea a fost luată și de acum jocurile le va face ocupantul”<sup>46</sup>. Nimic nou! Ceea ce se întrevide, este o adaptare a conflictului la cerințele noilor concepte economice: eficacitate maximă, cu costuri minime! Rămâne doar să se vadă dacă ele convin și afaceriștilor din industria de apărare, pivotul dintotdeauna al dezvoltărilor economice puternice. Și China certifică trendul.

Alte concluzii, ce derivă din cea anterioară ar fi:

- „Fiecare conflict este un caz unic, necesitând înțelegerea logicii sale particulare. Nexusul între provocările de securitate – terorism, narcotice, contrabandă, rețele criminale internaționale, etc. – nu poate fi gestionat prin programe individuale ale unei agenții, ci integrate în programe guvernamentale comprehensive”<sup>47</sup> (Marks, 2010).

- Noțiunea de amenințare hibridă oferă un cadru pentru descrierea caracterului evolutiv al pericolelor contemporane la adresa securității, pentru

\* Analizând cazuistica, dar și argumentația strategiilor militari, se evidențiază faptul că amenințarea și criza hibridă de securitate nu sunt concepte noi, ci doar modul în care se derulează și actorii implicați au alte caracteristici care comportă o abordare integrată și metode noi de contracarare, în plan militar, dar mai ales în planul luptei invizibile duse de serviciile de informații pentru prevenirea acestora. („Detectarea timpurie a crizelor hibride de securitate”, Udrouiu, Iuliana, Academia Română - Institutul de Economie Mondială).

<sup>46</sup> Sunt relevate „cel puțin două aspecte majore importante: amenințările de tip hibrid se materializează și au succes în condițiile în care adversarul manifestă vulnerabilități de ordin operațional, tactic și strategic; serviciile de intelligence sunt în prima linie de apărare împotriva situațiilor potențial destabilizatoare ce derivă din acestea, iar în cazul de față (ISIS n.m.) acestea au înregistrat un eșec strategic”. („Detectarea timpurie a crizelor hibride de securitate”, Udrouiu, Iuliana, Academia Română - Institutul de Economie Mondială).

<sup>47</sup> Ibidem.



testarea metodologiilor de evaluare a amenințărilor în condițiile unui nou mediu de securitate, pentru înțelegerea anomaliilor ce apar în acest nou cadru de referință și, drept urmare, contribuie la imaginarea viitorului mediu operațional și la conceperea de strategii și politici, la formularea priorităților și la alocarea de resurse pentru gestionarea potențialelor crize „hibride”.

Cum se poziționează într-un conflict asimetric state ca România, care nu reușesc nici măcar să-și cristalizeze obiectivele pe termen mediu sau lung? *Asimetricul este pentru ele o provocare?* Cei care vor să-și impună voința în fața lor prin forță, vor veni cu ceva asimetric? Este asimetricul o cale prin care ei, agresorii, vor rezolva problema mai ieftin, mai facil și o modalitate care îi ajută să ocolească consecințele unor tratate și convenții internaționale legate de război? Răspunsurile sunt afirmative atât dintr-o direcție, cât și din cealaltă.

„*Recurgerea la mijloace asimetrice nu este o ipoteză de lucru, ci o certitudine*”\*. La finele studiului întreprins și în legătură cu evenimentele grave amintite, întrebarea care era la modă până acum: *există riscuri și amenințări asimetrice?, nu se mai justifică*<sup>48</sup>.

Răspunsurile la o asemenea întrebare pot fi grupate într-un set de concluzii ce rezultă în mod logic din studiul citat, astfel:

- Asimetria este o expresie a raporturilor reale existente în natură, în societate, în relațiile umane. Știința modernă studiază, prin mijloace de analiză, raporturile asimetrice, oferind modele și paradigme din ce în ce mai apropiate de realitatea lucrurilor.

- Asimetria își află un spațiu de existență și de manifestare oriunde și dintotdeauna. Conflictele asimetrice nu sunt altceva decât un mod real de manifestare a asimetriei în actul confruntării.

- Toate conflictele sunt, de fapt, asimetrice. Noul concept strategic NATO, gestionarea crizelor, războiul non-contact, războiul disproporționat, conflictul de joasă, medie sau mare intensitate, acțiunile altele decât războiul, terorismul, antiterorismul și contraterorismul, conflictele de sorginte etnică și religioasă, ca și cele din sistemele informaționale, din cyberspațiul acestui început de mileniu etc., sunt repere importante ale unui alt mod, mult mai realist, mult mai pragmatic și mai diversificat de a vedea/analiza situația de fapt și a elabora deciziile corespunzătoare în ceea ce privește construirea noii ordini mondiale.

\* Una din concluziile majore ale conferinței a Army War College (Colegiul de Război al Trupelor de Uscaț al armatei SUA), din iunie 1998, consacrată asimetriei, amenințărilor și conflictelor de natură asimetrică, [https://cssas.unap.ro/ro/pdf\\_studii/confl\\_asimetrice.pdf](https://cssas.unap.ro/ro/pdf_studii/confl_asimetrice.pdf)

<sup>48</sup> Ibidem, p. 74.



Nu consider întemeiată concluzia studiului Centrului de Studii Strategice de Apărare și Securitate (SSAS), dedicat problematicii asimetriei amenințărilor și conflictelor, mediul internațional, care este și un posibil mediu operațional, vizând amenințările și conflictele asimetrice, reprezintă, în prezent, o lume cât se poate de ambiguă, o diversitate culturală, religioasă și istorică de oameni, grupuri și națiuni sau chiar organizații cu scopuri și obiective complexe, în cele mai multe situații divergente, caracterizate de politici extremiste, criminalitate, coerciție și terorism, chiar dacă eforturile națiunilor dezvoltate au fost orientate în ultimii ani, mai mult ca altădată, spre securitate colectivă, integrare și globalizare, mai ales din punctul de vedere al sublinierii finale „eforturile națiunilor dezvoltate în găsirea unei soluții (în rezolvarea problemei), deoarece cred ca cei care au deschis „cutia Pandorei” în această asimetrie sunt tocmai superputerile Lumii contemporane, ceea ce evidențiază în plus că:

- divergențele și complexitatea obiectivelor nu au venit și nu vin de la cei asimetricii în putere (cei mai mici) ci de la superputerile care doresc supremația pe zona resurselor, și de ce nu?, și globală;

- lecția geopolitică a „*globalizării asimetrice*”, scrisă azi în plin conflict, cred că este una care omite multe realități ce vin din istoria unor popoare și neamuri, al căror trecut framântat și prezent, total neglijat în jocul de interese, le aduce în situația de a se transforma în amenințări asimetrice. Și cel mai bine se vede acest lucrul la țările care provin din fosta URSS, puternic încercate și frământate în ultimii ani și obligate să transforme asimetria în realitate curentă;

- democrația impusă lumii islamice și nordului Africii s-a transformat rapid în haos și asta e realitate și nu una asimetrică.

### **Concluzii și perspective pentru dimensionarea capacităților de apărare ale României\***

Specialiștii militari au abordat teza războiului hibrid pentru a încerca să determine dacă acest tip de război este rezultatul unei Revoluții Militare sau al unei Revoluții în Afacerile Militare sau nici una dintre acestea.\*

În capitolul doi, Strategia Militară a României (SMR) statuează precis noul cadru de securitate în care trebuie analizate amenințările prezente și viitoare la

---

\* în condițiile amenințărilor asimetrice sau ale angajării forțelor într-un conflict de asemenea natură.

\* În războiul din Liban din 2006, Israelul s-a confruntat cu un nou tip de inamic, un inamic capabil să conducă un război hibrid. Rezultatul a fost asemănător unei remizări, un rezultat foarte dezamăgitor pentru ceea ce este, fără îndoială, cea mai puternică forță de luptă din regiune, IDF-ul. Succesul lui Hezbollah a fost un rezultat al capacității sale de a neglija forțele israeliene prin desfășurarea unui război hibrid. Prin conducerea războiului hibrid, multe dintre avantajele pe care statul Israel le-a avut în acest caz, nu au avut ca rezultat câștigurile așteptate pe câmpul de luptă.





adresa statului român: „*evoluțiile în planul securității globale atestă revenirea la politica de forță, a amenințărilor și intervențiilor militare asupra unor state independente și suverane.*”, concluzionând: „*Europa se află în fața unor provocări majore, cu implicații greu de prevăzut asupra securității sale.*”. Apare astfel o întrebare firească: SMR naște intenționat o ambiguitate?

Și SMR concluzionează:

- *Pe de o parte, este necesară identificarea unei soluții coerente în fața acțiunilor Federației Ruse și a amenințărilor de natură hibridă;*

- *Războiul hibrid, ca amenințare din partea unui adversar statal sau nonstatal, care utilizează vectorial și într-o manieră conjugată metode și mijloace convenționale și neconvenționale, poate reprezenta un risc major la adresa securității României;*

- *Operațiile informaționale, proliferarea armelor de distrugere în masă, a tehnologiilor și materialelor nucleare, a armamentelor și mijloacelor letale neconvenționale, atacurile cibernetice, continuă să reprezinte o amenințare semnificativă și un risc major la adresa securității României.*

Pornind de la aceste realități, CSSAS al UNAp, într-un studiu dedicat războiului asimetric\*, observa:

- „... puțin probabil ca, ...pe termen apropiat, România să fie atacată ..., în sistemul clasic, eventualitate pentru care ne-am pregătit ani și ani. Atacurile asupra țării noastre, care n-au lipsit niciodată, sunt acum mult mai numeroase și de desfășoară în tot spectrul de confruntări, de la cele informaționale, la cele psihologice, de la agresiunea criminalității și degradării condiției umane, la discreditarea valorilor naționale.

- primul concept – *cel de dominare a întregului spectru de misiuni* – trebuie tradus în Strategia națională de apărare a țării „*prin ceea ce numim capacitate de cunoaștere permanentă a situației și de flexibilitate opțională*”<sup>49</sup>.

- în elaborarea ... Strategiei naționale de apărare a țării, accentul trebuie pus pe strategiile informaționale, pe optimizarea activității de culegere a datelor și informațiilor, pe analiza lor și desprinderea concluziilor necesare pentru prevenirea surprinderii și zădărnicierea acțiunilor de punere a României în fața faptului împlinit.

---

\* Pe care Ea nu le va putea (și n-a putut) niciodată să le contracareze.

<sup>49</sup> „Este foarte greu ca România să cucerească și să mențină inițiativa strategică, mai ales în zona confruntărilor asimetrice, dar este foarte posibil să cunoască și să evalueze în permanență amenințările și riscurile reale și, în funcție de situație, să opteze pentru un sistem de acțiuni și de reacții corespunzătoare posibilităților noastre”, [https://cssas.unap.ro/ro/pdf\\_studii/conflict\\_asimetrice.pdf](https://cssas.unap.ro/ro/pdf_studii/conflict_asimetrice.pdf), p. 58.



Altfel spus: războiul trebuie să poarte amprenta etapei în care este prevăzut a se desfășura azi, amprenta Erei informației.

- conceptul „*protecției sistemelor de valori, ale cetățeanului, ale instituțiilor statului de drept și ale forțelor*”<sup>50</sup> devine deosebit de important, iar „*protecția împotriva lor trebuie să fie activă, permanentă și ofensivă*”<sup>51</sup>

- și concluzionează: elementele prezentate presupun ca și Armata României să fie astfel structurată și pregătită pentru a face față acestui gen de amenințări/cerințe și, în plus față de confruntările militare pentru care a fost proiectată până în prezent, unor provocări noi, cu totul diferite față de accepțiunea actuală a sintagmei „*lupta armată*”.

#### **Cerințe operaționale privind structura Armatei României**

În această problemă, specialiștii militari români, împărtășesc, de comun acord, următoarele principii<sup>52</sup>:

- crearea unor structuri luptătoare, ..., apte să îndeplinească o gamă variată de misiuni;

- realizarea, conceptual și pragmatic, a unui comandament operațional întrunit, de tip CJTF – capabil să conducă acțiuni, inclusiv în cadru multinațional, pe timpul participării la confruntări asimetrice<sup>53</sup>;

- realizarea unui cadru legislativ adecvat, care să permită participarea forțelor armate la confruntări de acest gen.

Pe baza lor, se pot identifica cerințele operaționale pentru viitoarea structură de forțe ce trebuie planificată și realizată pentru a răspunde scopurilor menționate:

- flexibilitate organizațională; trebuie să aibă în vedere câteva repere fundamentale:

---

<sup>50</sup> „în categoria amenințărilor (riscurilor) asimetrice intră cam tot ce nu este convențional, toată gama de agresiuni atipice îndreptate împotriva tuturor societăților, de la cele ale lumii a treia până la cele informaționale, tot arsenalul de mijloace pentru crearea de dependențe, de dezordine favorabile ascunzișurilor lumii interlope, lumii revanșarde și unui mare număr de profitori...”. [https://cssas.unap.ro/ro/pdf\\_studii/ confl\\_ asimetrice.pdf](https://cssas.unap.ro/ro/pdf_studii/ confl_ asimetrice.pdf), p. 58.

<sup>51</sup> [https://cssas.unap.ro/ro/pdf\\_studii/ confl\\_ asimetrice.pdf](https://cssas.unap.ro/ro/pdf_studii/ confl_ asimetrice.pdf), p. 59.

<sup>52</sup> Ibidem.

<sup>53</sup> Desființarea Comandamentului Operațional Întrunit (transformarea, cum mai numesc unii ceea ce s-a întâmplat cu structura de nivel operativ după 2008), creat la Buzău răspundea nevoilor operaționale ale AR, ca urmare a adoptării, după 2004, a structurii de forțe convenită cu NATO, la aderare și nevoii determinate de adoptarea principiului *apărării colective în cadrul NATO*, fiind un exemplu de încălcare a principiilor de către statul român, adoptată ca urmare a obținerii unui nou statut după 1990, atitudine care ne descalifică din punct de vedere al consecvenței noastre într-o alianță și subliniază, totodată, o continuitate nedorită a caracteristicii României, de cel puțin un secol încoace.



- soluțiile adoptate de armatele moderne, posesoare ale unei experiențe și ale unor informații cuprinzătoare asupra evoluțiilor fenomenului politico-militar pe termen mediu și lung, precum și

- condițiile concrete în care ființează statul român, aplicate pentru: stabilirea unei ponderi echilibrate a categoriilor de forțe: forțe terestre, aeriene, navale și, în contextul creșterii amenințărilor asimetrice, forțele speciale - în structura de forțe a Armatei României; crearea unor structuri organizatorice, capabile să coopereze cu armatele statelor membre ale NATO, îndeosebi cele stabilite să participe la operații conduse de NATO și/sau UE sau să facă parte din structurile multinaționale ce vor acționa sub comandă națională sau a altui stat membru NATO sau UE; realizarea unei capacități informaționale și de evaluare a situațiilor tactice, operative și strategice a riscurilor și amenințărilor; crearea unei protecții multidimensionale a forțelor/obiectivelor și asigurarea unui grad ridicat de autonomie în teatrul de operații; un sistem de suport și de sprijin specializat, flexibil și interoperabil, menit a asigura autonomia acțiunilor și complementaritatea eforturilor în câmpul de luptă; realizarea unei infrastructuri naționale adecvate pentru desfășurarea acțiunilor militare;

- modularitate structurală constă în<sup>54</sup>:

- crearea și existența unor structuri militare, de conducere și de execuție care dispun de pregătirea necesară translatării lor dintr-o structură în alta și de abilitățile cerute pentru realizarea interoperabilității și integrării;

- oferirea răspunsului adecvat implicațiilor reducerii efectivelor militare, pe de o parte, iar pe de altă parte, oferirii de soluții în aplicarea noului concept CJTF\*, de creare și dezvoltare a capabilităților de acțiune integrată;

- existența la toate nivelele ierarhice (strategic, operativ și tactic) și pentru fiecare categorie de forțe și gen de armă a unor structuri de comandă și luptătoare în măsură a participa la îndeplinirea unei game variate de misiuni.

- structuri-nuclee apte să le genereze, la nevoie, pe cele necesare susținerii efortului de contracarare specifică, presupune:

- constituirea unor structuri-nuclee capabile să amplifice potențialul cerut într-o situație de criză sau război;

- existența unui element ce va trebui exploatat în consecință, într-o etapă istorică în care diminuarea forțelor armate este o necesitate;

- câte structuri - nuclee și care este mecanismul de operaționalizare a acestora, chestiune ce trebuie asumată de către factorii de decizie politico-militară;

- tehnologii performante;

---

<sup>54</sup> Ibidem, p.62.

\* Combined Joint Task Force



- în scopul realizării graduale a capacităților asumate, politica de apărare trebuie să conducă la asigurarea condițiilor pentru implementarea *Programului privind transformarea, dezvoltarea și înzestrarea Armatei României până în anul 2026*. Din perspectiva resurselor financiare alocate apărării, începând cu anul 2017, România susține asigurarea nivelului de 2% din PIB. Finalizarea strategiei de achiziții 2017 – 2020, privind dotarea Armatei Române, în primul semestru al anului 2017<sup>55</sup> este o materializare a acestei decizii.

- prin Planul de înzestrare a Armatei României 2017 – 2026, aprobat în ședința Consiliului Suprem de Apărare a Țării (CSAT) în 2017, se crează premiza pentru realizarea celor *opt Programe de înzestrare*, cu finanțare multianuală, planificate, în valoare de 9,8 miliarde euro, prin care se are în vedere și implicarea industriei naționale de apărare.

- structuri de conducere de tip CJTF<sup>56</sup>:

- schimbarea structurală esențială, reclamată de epoca confruntărilor militare asimetrice ce se manifestă în prezent, va trebui produsă și în domeniul conducerii;

- mobilitatea conceptuală și acțională poate și trebuie să genereze capacitățile necesare asigurării răspunsului potrivit pentru contracararea acțiunilor asimetrice. Noua filozofie a conducerii acțiunilor militare implică pregătirea și competența corespunzătoare soluționării provocărilor câmpului de luptă modern.

### **În loc de concluzii**

Un studiu<sup>57</sup> citat în acest material, deja, [se] întreba (și nu retoric) dacă nonexistența riscurilor și a amenințărilor de natură asimetrică/teroristă nu se vor mai discuta în viitor, rămâne să fie găsite răspunsuri la întrebarea majoră: suntem în prezent, și în perspectiva imediată, capabili să controlăm/stăpânim amenințările și conflictele asimetrice?

Răspunsurile la o asemenea întrebare, în opinia mea, pot fi grupate într-un set de concluzii ce rezultă, în mod logic:

- Asimetria își află un spațiu de existență și de manifestare oriunde și dintotdeauna; toate conflictele sunt, de fapt, asimetrice;

- Dezvoltarea inegală a lumii, existența unor variabile mari în spațiul de construcție al strategiilor de securitate și diversitatea enormă a intereselor duc la elaborarea unor politici asimetrice de confruntare (informațională, economică, socială, culturală și militară) și, în consecință, a unor strategii pe măsură;

---

<sup>55</sup> Programul de guvernare 2017-2020, Capitolul Politica de Apărare și Securitate Națională, p. 126.

<sup>56</sup> Ibidem, p.65.

<sup>57</sup> Ibidem.



• Forțele Terestre ale Armatei SUA se așteaptă pentru anii 2025-2040 ca inamicii să atace tot mai mult letal în multiple domenii - pe uscat, pe mare, din aer, din spațiu și online - în timp ce se estompează distincția dintre pace și război.<sup>58</sup> Și reacția omenirii și a militarilor a fost pe măsură.<sup>59</sup> Adversarii au încetșat distincția între acțiunile sub conflictele armate și conflictul, care permit realizarea obiectivelor strategice militare, mai puțin decât ceea ce SUA consideră în mod tradițional război.

• În proiecția forței, specialiștii MAPN ar trebui să aibă în vedere că armata nu mai poate lupta cu succes în războaie așa cum se întâmpla în trecut deoarece:

- viteza de dezvoltare a tehnologiei informației crește exponențial\*;

- războiul va fi mult mai urban\*;

- internetul va fi un aspect cheie al câmpului de luptă, nu doar în ceea ce privește traficul de atacuri cibernetice cu hackerii inamicului, dar și din nevoia de a modela în mod constant și cu expertiză opinia globală despre conflict<sup>60</sup>;

- *fiecare tip rău devine Jokerul*. Armata vede o creștere a persoanei super-împuternicite și a celor mici grupuri care pot utiliza accesul în spațiul cibernetic,

---

<sup>58</sup> În luna octombrie 2017 Centrul de instrucție și doctrină al FT ale Armatei SUA a dat publicității proiectul noii strategii de pregătite („Multi-Domain Battle: Evolution of Combined Arms for the 21st Century 2025-2040), care definește noul tip de conflict pe care FT trebuie să fie în măsură să-l ducă în perioada 2025-2040. Conceptul subliniază că „*evoluția armelor combinate pentru secolul XXI, 2025-2040*”, se repetă un punct-cheie permanent: adversarii vor face viața cât mai grea posibil pentru trupele americane, prin faptul că nu se declară a fi inamicul lor, așa cum spune conceptul, prin combinarea forțelor obișnuite și neregulate cu acțiuni criminale și teroriste, pentru a ataca vulnerabilitățile Forței Comune, evitând, în același timp, puterea acestora.

<sup>59</sup> „*Această idee nu este cu totul nouă. Lumea a aruncat o privire minunată asupra a ceea ce pare războiul modern, mixt atunci când mii de omuleți verzi au invadat peninsula Crimeea Ucrainei în 2014*”, (sursa citată Ibidem).

\* Forțele americane nu pot presupune că vor avea cele mai bune rezultate pentru telefoane, dronele sau hardware-urile de calculator pe câmpul de luptă. Pe măsură ce calculatoarele devin mai mici, mai ieftine și mai mult disponibile pe scară largă, avantajele tehnologice ale SUA se vor dezintegra”. (Sursa, Defence One , <http://www.defenseone.com/technology/2017/10/how-us-army-preparing-fight-hybrid-war-2030/141634/>)

\* Multe din orașele de astăzi se vor transforma în megaorașe, cu populații de peste 10 milioane. Aici vor încerca adversarii să angajeze forțele americane, nu în câmpurile deschise sau în deșerturile unde armata de astăzi și vehiculele de luptă serioase au avantajul. (Sursa, Defence One , <http://www.defenseone.com/technology/2017/10/how-us-army-preparing-fight-hybrid-war-2030/141634/>)

<sup>60</sup> Armatele Troll vor răspândi știri false și dezinformare, împreună cu suficient trafic social-media care va copleși analiștii din surse deschise și ar putea complica capacitatea [Armatei] de a câștiga și de a menține o informație corectă, actualizată, precum și controlul mediului de informare – preluare din *How to fight...*, Defence One , <http://www.defenseone.com/technology/2017/10/how-us-army-preparing-fight-hybrid-war-2030/141634/>



spațiu, nuclear, biologic, radiologic și chimic, al armelor cu efecte de masă pentru a schimba calculul bătăliei și pentru a redefini condițiile de rezolvare a conflictelor.<sup>61</sup>

• Noul conflict va presupune:

- deplasarea de formațiuni mai mici, mult mai versatile și mai capabile - asemănătoare forțelor pentru operațiuni speciale de astăzi - care pot fi angajate într-o mare varietate de misiuni.

- capacitatea formațiunilor de a manevra semi-independent, fără flancuri securizate, cu comunicații constante, comandamente superioare și linii continue de comunicații.

- Partea „*semi-independentă este cheia*”. Echipele mici vor trebui să aibă acces la capacități cum ar fi dronele și sprijinul pentru foc de oriunde, însă capacitățile înseși vor fi distribuite similar modului în care oamenii folosesc azi Uber.

Acesta este viitorul conflict pentru care armatele moderne se pregătesc. Timpul forței masive a trecut, iar povestea conflictului asimetric este doar un intermetzo ales de strategii militari pentru pregătirea acestui pas.

Dacă dorim să luptăm cu forțe românești și în structuri întrunite și multinaționale, trebuie să înțelegem acest trend<sup>62</sup> și să nu ne blocăm în povestea fără sens a războiului hibrid sau a conflictului asimetric.



## BIBLIOGRAFIE

- \*\*\* *Planul de înzestrare a Armatei României 2017 – 2026*, aprobat în ședința Consiliului Suprem de Apărare a Țării (CSAT), București, 2017;
- \*\*\* *Programul de guvernare 2017-2020*, Capitolul Politica de Apărare și Securitate Națională, București, 2017;
- \*\*\* *Programul privind transformarea, dezvoltarea și înzestrarea Armatei României până în anul 2026*, București, 2016;

---

<sup>61</sup> Lupi singuratici și echipe minuscule care au puterea de a rivaliza multe dintre națiunile-state actuale. Chiar și răspândirea telefoanelor personale și a internetului lucrurilor vor face trupele americane mai ușor obiective. Semnăturile negestionate vor deveni o vulnerabilitate critică din SUA, deoarece forțele inamicului vor avea o capacitate crescută de a găsi și ataca forțele americane și aliate la distanțe strategice, operaționale și tactice, simultan, consideră noua doctrină (*How to fight...*, Defence One , <http://www.defenseone.com/technology/2017/10/how-us-army-preparing-fight-hybrid-war-2030/141634/>).

<sup>62</sup><http://www.defenseone.com/technology/2017/10/how-us-army-preparing-fight-hybrid-war-2030/141634/>



\*\*\* *Proiectul noii strategii al Centrului de instrucție și doctrină al FT ale Armatei SUA, Multi-Domain Battle: Evolution of Combined Arms for the 21st Century 2025-2040*),

\*\*\* *Strategia Militară a României*, București, 2016;

BAYLIS J., STEVE S., *The Globalization of World Politics. An Introduction to Internațional Relations*, ediția a treia, Oxford University Press, Oxford, 2005;

BĂLĂȘOIU N., *Revenirea la agenda de putere*, Ed. ISPRI, București, 2017;

HUBER T., (2011), *Huber Comments on Hybrid Warfare and Compound Warfare*, CGSC Blog response, 12 February 2009, Fort Leavenworth, KS;

SUN TZÎ, *Arta războiului*, Editura Militară, București, 1976;

<http://www.defenseone.com/technology/2017/10/how-us-army-preparing-fight-hybrid-war-2030/141634/> )

<https://apnews.com/40b530ac84ab4931874e1f7efb4f1a22>,

[https://cssas.unap.ro/ro/pdf\\_studii/confl\\_asimetrice.pdf](https://cssas.unap.ro/ro/pdf_studii/confl_asimetrice.pdf)

[https://cssas.unap.ro/ro/pdf\\_studii/confl\\_asimetrice.pdf](https://cssas.unap.ro/ro/pdf_studii/confl_asimetrice.pdf)

[https://cssas.unap.ro/ro/pdf\\_studii/confl\\_asimetrice.pdf](https://cssas.unap.ro/ro/pdf_studii/confl_asimetrice.pdf)





## ESCALADAREA TERORISMULUI ISLAMIC ÎN FAȚA UNUI OCCIDENT DERUTAT ȘI APROAPE MURIBUND

### THE ESCALATION OF ISLAMIC TERRORISM VERSUS A BAFFLED AND ALMOST DYING OCCIDENT

*General (r) prof. univ. dr. Anghel ANDREESCU\**  
*Lect. univ. dr. Cătălin ENUȚĂ\*\**

**Rezumat:** Lumea se află pe punctul unui război global între civilizații, fără câmpuri de bătălie și frontiere. După anul de referință 2001, s-au comis în lume peste 27 000 de acte teroriste, cu multe pierderi materiale, de vieți omenești și escaladarea continuă mai ales în Europa, Orientul Mijlociu și Apropiat, ori Asia.

**Cuvinte-cheie:** Islam, Califat mondial, escaladare, radicalizare, moschei, imami, Occident, strategii, informații, forțe de ordine, multiculturalism.

**Abstract:** The world is on the verge of a global war between civilizations, without battlefields and borders. Since 2001, over 27,000 terrorist acts have been committed worldwide, with many human lives and material losses, especially in Europe, the Middle and Near East, or Asia.

**Keywords:** Islam, World Caliphate, escalation, radicalization, mosques, imams, West, strategies, information, law enforcement, multiculturalism.

**A**sistăm neputincioși la o escaladare fără precedent a actelor teroriste săvârșite în marile orașe ale Europei, fără a putea riposta cel puțin gradual, conform unei strategii bine puse la punct, începând cu informațiile și continuând cu riposta forțelor specializate în domeniu și nu în ultimul rând cu măsuri, politici riguroase conform momentului, atât în statele UE, dar mai ales împreună cu statele de unde provin teroriștii.

După anul de referință 2001, s-au comis în lume peste 27 000 de acte teroriste și aproape nu există zi în care să nu se comită un act terorist, cu multe pierderi de vieți omenești, pagube însemnate materiale, iar escaladarea fenomenului continuă mai ales în Europa, în Orientul Mijlociu, ori Asia.

\* General (Chestor general de Poliție în rezervă), membru titular al Academiei Oamenilor de Știință din România, E-mail: xwx52@yahoo.com

\*\* Academia de Poliție „Alexandru Ioan Cuza”, E-mail: catalin\_cdt@yahoo.com





Adevărata rană acută care afectează armonia societății moderne este din păcate terorismul, amplificat în ultimii ani de lupta acerbă pe care jihadiștii<sup>63</sup> o poartă în ascuns, prin atentate pline de atrocitate pe continentul european și nu numai.

„Lumea se află pe punctul unui război global între civilizații, fără câmpuri de bătălie și frontiere”<sup>64</sup>. Lumea musulmană își apără identitatea, inclusiv prin recurgerea la terorism, chiar mai mult, doresc înființarea Califatului Mondial, din Vestul Indiei și Chinei, până în Orientul Mijlociu și Apropiat, Nordul și Centrul Africii, Peninsula Iberică, Peninsula Balcanică, inclusiv România.

Islamul este o religie expansionistă, mai ales în Europa, unde creștinismul este slab și pierde continuu adepți în favoarea imamilor musulmani, iar în ultimii ani a ocupat aproape toate marile orașe ale unor state din Europa, precum: Marea Britanie, Franța, Spania, Germania, etc.

Numărul moscheilor crește continuu, în detrimentul lăcașurilor de cult creștine. Multiculturaliștii de pretutindeni alimentează fundamentalismul islamic, iar în Marea Britanie funcționează peste 2000 de noi moschei în locul celor creștine, în timp ce numărul celor convertiți la islam crește mereu.

Același fenomen este pregnant și în Spania, unde funcționează peste 2000 de moschei la care se adaugă cele din Franța, Germania, Albania, Bosnia, etc.

În marile orașe din multe state europene, populația musulmană o va depăși peste câțiva ani pe cea creștină, de fapt nici nu trebuie să se ajungă la această situație pentru a fi majoritari, întrucât spiritul de credință la musulmani este mult mai presus de orice, față de celelalte religii. Chiar mulți cetățeni din statele musulmane, migranți în Occident care au primit cetățenia unor state europene, se declară oficial că sunt tot musulmani.

În multe orașe din Marea Britanie, Belgia, Franța, etc. funcționează deja tribunale conform legii islamice Sharia, ignorând fără reținere legislația și instituțiile naționale.

Destule personalități din UE sprijină continuu legea islamică Sharia și tribunalele acesteia, mai nou se acceptă orice pentru a nu-i supăra pe musulmani și multe reguli specifice islamului se introduc și în învățământul național al unor state din Occident.

---

<sup>63</sup> *Jihad* sau *Djihad* este un cuvânt de origine arabă, din rădăcina *jahada*, care înseamnă „a (se) lupta, a se strădui, a se zbate”. O definiție improprie, care a ajuns însă să înlocuiască semnificația originală, este aceea de „război sfânt”, împrumutată din vocabularul cruciaților. Sensul fundamental al cuvântului este străduința musulmanului în particular și a comunității musulmane în general de a extinde calitativ sau cantitativ religia islamică, modul ei de viață individuală și organizarea socială care decurge din ea.

<sup>64</sup> Barna, Cristian. *Jihad în Europa. În numele califatului terorii*, Editura Top Form, București 2016, p. 31.



Multiculturalismul de care aminteam mai sus este foarte bine precizat de către sociologul cel mai citat la nivel mondial, cel mai influent ideolog al stângii contemporane, Anthony Giddens<sup>65</sup>, care recomanda politica statelor din UE, referitoare la acest subiect:

- accent pe învățarea limbii naționale;
- acceptarea identității naționale;
- recunoașterea obligațiilor ce decurg din cetățenia dorită;
- reformele sociale, economice ample (șomaj mare, piață de muncă divizată, cartiere ghetou);
- Europa nu poate face față volumului de imigranți subcalificați, inclusiv limitarea imigrației ilegale;
- necesitatea integrării sociale a musulmanilor rămâne doar o ipoteză de lucru și nu o realitate, chiar foarte crudă.

Multe studii întreprinse în Occident au demonstrat că musulmanii din generația a II-a și a III-a, din rândul migranților sunt sub așteptări, mult mai puțin integrați decât părinții sau bunicii acestora, deci un eșec total, mai ales că s-au transformat în frustrați, neintegrați, victime sau chiar radicalizați, viitori teroriști.

Izolarea lor în cartiere marginașe a determinat pierderea pentru totdeauna a acestora, atât a indivizilor, cât și a cartierelor, unde, de mai mulți ani, nici măcar forțele de ordine nu mai pot intra, ci eventual cu militari sau jandarmi înarmați corespunzător. Astfel, s-a ajuns la o radicalizare deosebită a musulmanilor, un pericol grav pentru ordinea și liniștea publică, siguranța cetățenilor din statele europene.

Chiar și ultimii trei papi, Ioan Paul al II-lea, Benedict al XVI-lea și Francisk I au cerut reînțoarcerea la rădăcinile creștine, la conciliere, dar fără un efect deosebit.

Forțele de ordine din Marea Britanie au dejucat în anul 2009, de Paști, în Manchester, respectiv zonele comerciale, producerea unor atentate teroriste, fiind arestate 12 persoane din Pakistan. La fel și în anul 2010, în Londra, Cardif și alte două orașe importante, printre care și Manchester, au fost din nou prevenite atentatele teroriste planificate, însă în luna iunie 2017 s-au produs atentatele în orașul Manchester cu urmările cunoscute. În mai multe orașe din Franța, Belgia, Italia, Germania au fost prevenite alte atentate teroriste în decursul ultimilor ani.

După mulți ani de analiză, în sfârșit s-au închis câteva moschei din Paris, Lyon, Berlin, Hamburg, adevărate școli de recrutare și pregătire a viitorilor teroriști islamici.

---

<sup>65</sup> Giddens, Anthony, *Europa în epoca globală*, Editura Ziua, București, 2007, p. 189.



Bandele violente de imigranți au creat mari probleme pe linia ordinii publice în multe orașe ale Europei, cu ocazia sărbătorilor de iarnă din anul 2016, profitând de lipsa de exigență mai ales a factorilor politici.

S-a profitat din plin de efectele negative ale „Primăverii Arabe”, care a deschis Cutia Pandorei pentru jihadiștii din Africa de Nord, Siria, Irak etc., însă încercările de creștinare a arabilor au fost numai eșecuri.

Populația musulmană din Europa este cea mai numeroasă minoritate, cu tendință evidentă de a egala populația majoritară în anii 2040-2050. Analiza populației statelor musulmane reliefează creșterea influenței religiei musulmane în lume, astfel 4 state, respectiv Arabia Saudită, Somalia, Afganistan și Yemen au 100% musulmani, 12 state au peste 90%, 7 state peste 50%, alte 7 state, peste 10%.

La creșterea continuă a populației musulmane în Europa, contribuie foarte mult și migrația din ultimii ani, din zone preponderent locuite de musulmani. Problema migranților va afecta mult Europa, care și-a subminat prestigiul și credibilitatea.

O mare parte din fondurile structurale ale UE vor merge la refugiați însă nu se rezolvă problema acestora, întrucât șansele de control sunt minime.

Ceea ce se întâmplă în Orientul mijlociu este o bombă cu efect întârziat care va detona în coasta Europei, care va deconta cea mai mare parte din consecințele negative ale acestor conflicte.

Nu sunt alte soluții imediate decât stabilirea ordinii din statele eșuate, nu garduri de sârmă ghimpată, dar aplicarea legislației europene, cel puțin cea care există astăzi în propriile state ale UE.

Totul poate afecta serios mersul construcției europene și poate supune Europa nouă unui test, chiar mai sever decât orice criză economică de până acum. Oricum UE traversează o perioadă nefastă, determinată de chiar criza viziunii construcției europene, cu politică confuză de integrare.

Nici previziunile instituțiilor de informații, inclusiv europene, nu sunt optimiste. CIA aprecia în ianuarie 2017 că pentru perioada următoare se va constata: o creștere a tensiunilor între state și în interiorul acestora, amenințarea teroristă va crește, statele tot mai divizate vor întâmpina dificultăți în executarea unor riposte pe măsură, tensiunile vor genera represalii diplomatice, atacuri cibernetice și conflicte regionale (vezi Crimeea).

Multe celule teroriste sunt în adormire în diferite state ale Europei, iar la un semnal prestabilit vor acționa, având listele stabilite cu instituții care vor fi atacate, persoanele care trebuie neutralizate.



Nu există în lume o politică vizibilă de combatere a terorismului universal. Statele au dezvoltat tactici de reacție rapidă, cu echipe de elită, de intervenții, salvare de ostateci<sup>66</sup>, etc.

Se impune ca UE să sporească capacitățile instituțiilor Europol, Eurojust, etc., să adopte o definiție comună a terorismului, misiuni dure pentru oprirea finanțării fenomenului terorist, mandatul european de arestare să fie aplicat cât mai rapid precum și schimbările de date privind pasagerii, controalele în Spațiul Schengen și la frontierele interne, atașatii de interne ale statelor UE să-și aducă rapid aportul, inclusiv analiza periodică a rezultatelor pe domenii, direcții de acțiune.

Terorismul nu poate fi eradicat niciodată complet, însă, poate fi mult diminuat prin eforturi comune.

Transformarea Europei în continent islamic la sfârșitul secolului XXI poate deveni o realitate și nu o ficțiune, avându-se în vedere terenul fertil al zonelor lipsă a statului de drept, laxismul judiciar, lipsa cooperării concrete a instituțiilor statelor pe domeniu, mai ales în UE.

Atentatele teroriste care au avut loc, în special în UE, au demonstrat unele erori în organizarea sistemului statelor, eșecuri de integrare a celor imigrați, falii de securitate și o cooperare neadecvată, violența în creștere a tinerilor fără repere, educația națională a statelor neadecvată, stoparea resurselor de finanțare a teroriștilor, inclusiv de interzicere totală a pregătirilor acestora pe teritoriul UE, guvernarea neperformantă a statelor.

Pregătirea forțelor de ordine publică și ale armatelor statelor cu probleme pe domenii poate fi o soluție, acestea cunoscând foarte bine limba, teritoriul, populația, la care se adaugă utilizarea la maxim a neutralizării șefilor teroriști cu ajutorul dronelor.

Cele mai multe strategii de combatere a terorismului s-au dovedit ineficiente deoarece nu au implicat mai mult pe liderii locali, moderați, cu prestigiu din statele respective, de unde provin teroriștii și nu numai.

De analizat faptul că în aceste momente unii lideri fanatici care conduc lumea musulmană,ucid sistematic creștinii sau grupurile rivale tribale din Africa de Nord și Centru, Orientul Mijlociu, îndeamnă la revolte, îi învață, îi îndoctrinează pe copii, pe adolescenți să ucidă în numele Islamului.

De asemenea cer drepturi deosebite în numele religiei islamice, în defavoarea celei creștine, scot denumirile europene ale unor alimente, reguli aparte de îmbrăcat, comportament, în defavoarea unei majorități care i-a acceptat în țările respective.

---

<sup>66</sup> Academia Română, *Raportul Institutului de Cercetare a calității vieții*, Februarie, 2017.



Francis Fukuyama aprecia că „cea mai bună strategie de anihilare a teroriștilor este lupta pentru cucerirea sufletelor musulmanilor”.

Această problemă o sublinia și Ali Laidi, precizând necesitatea îmbunătățirii condițiilor de trai, de pregătire etc., în țările lor, însă acest lucru durează, iar desfășurarea evenimentelor cere cu stringență soluții viabile mai ales în statele eșuate.

Alvin Toffler atrăgea atenția asupra pericolului migrației din anul 2010, iar James Canton aprecia că „După 11 septembrie cu toții trebuie să privim altfel războiul. Este vorba despre un nou limbaj al ostilităților, în care regulile și delimitările, ba chiar armele acestui nou război asimetric vor defini secolul XXI.”<sup>67</sup>

Așadar modul de abordare al viitorului război va determina chiar viitorul civilizației noastre, aprecia renumitul futurolog.



## BIBLIOGRAFIE

- Academia Română, *Raportul Institutului de Cercetare a calității vieții*, Februarie, 2017;
- BARNA C., *Jihad în Europa în numele califatului terorii*, în Colecția Geopolitica, Editura Top Form, București, 2016;
- GIDDENS A., *Europa în epoca globală*, Editura Ziua, București;
- JAMES C., *Provocările viitorului*, Editura Polirom, Iași, 2010.



---

<sup>67</sup> Canton, James, *Provocările viitorului*, Editura Polirom, Iași, 2010, p. 220.



**MEDICINA MILITARĂ ȘI PROTECȚIA MEDICALĂ ÎMPOTRIVA  
ARMELOR DE DISTRUGERE ÎN MASĂ**

**MILITARY MEDICINE AND MEDICAL PROTECTION AGAINST  
WEAPONS OF MASS DESTRUCTION**

*Colonel (r) prof. univ. dr. Viorel ORDEANU \**  
*Colonel (r) prof. univ. dr. Benoni ANDRONIC \*\**

**Rezumat:** *Articolul este rezultatul unor studii și cercetări științifice privitoare la clasificarea armelor de distrugere în masă și este tratat modul de acordare a sprijinului medical în cazul unui atac cu aceste arme asupra combatanților și populației civile, pentru salvarea vieții acestora.*

*În cuprinsul articolului sunt evidențiate relațiile dintre protecție și contramăsurile medicale, algoritmul contramăsurilor medicale în cazul atacurilor CBRN, precum și principiile de aplicare a acestora.*

**Cuvinte-cheie:** *epoca globalizării; amenințări; situații ipotetice; arme de distrugere în masă; contramăsuri medicale.*

**Abstract:** *The article is the result of studies and scientific research on the classification of weapons of mass destructions and it refers to the manner of providing medical support in case of such an attack against combatants and civilian population, in order to save their lives. The article emphasizes the connections between protection and medical counter-measures, the medical counter-measure proceedings in case of CBRN attacks, as well as the principles of applying them.*

**Keywords:** *globalization age; threats; hypothetical situations; weapons of mass destruction; medical counter-measures.*

---

\* Centrul de Cercetări Științifice Medico-Militare, Doctor în medicină, Cercetător Științific gr.1, Profesor la Universitatea Titu Maiorescu, București, e-mail: ordeanu\_viorel@yahoo.com

\*\* Universitatea Națională de Apărare „Carol I”, membru corespondent al Academiei Oamenilor de Știință din România, e-mail: benoneandronic@yahoo.com



## **C**onsiderații generale

În contextul politico-militar actual amenințarea atacului cu arme de distrugere în masă (ADM) trebuie tratată cu maximă atenție. Modul producerii contaminării, dinamica evoluției efectelor ADM în timp și spațiu, estimarea numărului de contaminați (victime), sunt edificatori pentru eficientizarea măsurilor profilactice ale sprijinului medical. Programele informatice existente acum permit reprezentarea pe hărți electronice a unei situații ipotetice de atac cu arme de distrugere în masă (CBRN), estimarea volumului contaminării asupra trupelor și populației civile, a numărului de bolnavi, răniți, decedați, fiind utile pentru antrenarea personalului medical și a logisticienilor în luarea celor mai eficiente măsuri de protecție medicală. Antrenarea structurilor cu atribuții în acest domeniu, elaborarea unor planuri viabile de intervenție și testarea lor, asigurarea unei logistici medicale adecvate, necesită crearea unui instrument de cercetare care să modeleze aceste atacuri.

*Protecția medicală* în cazul atacului cu arme de nimicire în masă a fost și este considerată de către factorii de decizie ca fiind o activitate specifică în sarcina serviciului medical militar. Problematika intervenției medicale în cazul atacurilor cu ADM asupra trupelor și implicit asupra populației civile trebuie abordată unitar pe baza unor metodologii similare, dar diferențiat de structurile civile față de cele militare.

*Amenințările, vulnerabilitățile și riscurile ADM CBRN* în situații de pace, de criză sau de război sunt multiple, iar una dintre manifestările cele mai importante constă în utilizarea practică a agenților și armelor biologice. Așa cum reiese din literatura de specialitate din Occident și din țară utilizarea ADM CBRN sunt riscuri reale ale epocii globalizării, grupările teroriste fiind tentate, mai mult ca oricând, să le utilizeze datorită numărului mare de victime și a impactului psihologic copleșitor asupra populației civile și trupelor. Iată de ce noi considerăm că trebuie să fim pregătiți, inclusiv pentru luarea celor mai eficiente contramăsuri medicale, în cazul utilizării armelor de distrugere în masă.

În cuprinsul articolului ne vom referi la: clasificarea armelor de distrugere în masă; relația dintre protecție și contramăsurile medicale; algoritmul contramăsurilor medicale în cazul atacurilor CBRN; principii de aplicare a contramăsurilor medicale; protocoale terapeutice pentru boli infecțioase cauzate de arme biologice; sistemul informatic de simulare constructivă pentru apărare contra atacurilor biologice; concluzii.



### **Clasificarea armelor de distrugere în masă**

Armele de distrugere în masă sunt acele arme care au efect major și nediscriminatoriu, afectând simultan combatanți, necombatanți, neutri, populația civilă, animalele, mediul ambiant etc.

*Agentul CBR* este substanța vătămătoare (*hazmat*) care acționează asupra inamicului, iar arma CBR este mijlocul de diseminare a agentului, care poate fi muniție obișnuită încărcată cu agentul respectiv (proiectile de artilerie, bombe de aviație, rachete, fugase, containere) ori un dispozitiv de împrăștiere. Se știe că rachetele Scud (SS-300) pot avea încărcătură de luptă cu exploziv sau cu agenți CBR, după caz.

*Agenți Chimici de Război (ACR)* sunt:

- Armele chimice (foste STL) descrise și clasificate în regulamente, includ și armele incendiare: bombe cu napalm (petrol gelificat), bombe cu fosfor (de iluminare) etc. care prin redenumire scapă de interdicție (de exemplu bombardamentele israeliene în Fâșia Gaza);

- Armele chimice “neletale” pot fi folosite legal împotriva populației în acțiunile poliției ( de exemplu în România la 22 Decembrie 1989, în 1990 etc.) sau pentru apărare individuală;

- Agenții chimici binari permit o păstrare îndelungată a compușilor separați și nu intră sub incidența inspecțiilor internaționale;

- Substanțele toxice industriale (TIM) pot să provoace accidente industriale sau de transport ori să fie utilizate de teroriști, nu intră sub incidența inspecțiilor internaționale (ex. clor, amoniac, acid cianhidric, hidrogen sulfurat, fosgen etc.).

Majoritatea lor au fost interzise prin Convenția privind Armele Chimice din anul 1993.

*Agenți Biologici de Război (ABR)*:<sup>68</sup>

- Armele biologice cu agenți patogeni vii (descrise și clasificate în regulamente) pot fi cu bacterii (sporulate sau nesporulate) sau cu viruși, fiind letale sau incapacitante;

- Agenții biologici pot fi patogeni pentru oameni, pentru animale, pentru oameni și animale sau pentru plante;

- Agenții biologici nevii (toxine, bioregulatori, material genetic infectant) sunt la limita dintre arme biologice și arme chimice;

- Agenții biologici pot fi selecționați, modificați prin inginerie genetică sau hibridizați pentru a fi mai patogeni, mai virulenți, mai rezistenți în mediul ambiant și la tratamentul antiinfecțios;

---

<sup>68</sup> Adrian Baci, Bioterorism, *Arme biologice și structurile de aplicare a legii*, Editura Pro Universitaria, București, 2009, p.27.





• Agenții biologici pot fi și fungi, paraziți, insecte sau vectori vii cu sau fără microorganisme patogene, extinzând utilizarea la bioterorism cu o mare diversitate, de exemplu gândacul de Colorado, care a fost răspândit în România în deceniul 6 al secolului trecut pentru a compromite culturile de legume;

- Arme genetice.<sup>69</sup>

Majoritatea lor au fost interzise prin Convenția privind Armele Biologice și cu Toxine din anul 1972.

*Agenții Radiologici de Război (ARR) :*

• Substanțe radioactive, eventual și toxice, rezultate ca reziduuri după explozii nucleare sau din utilizarea muniției cu uraniu sărăcit ori ca deșeuri din centrale nucleare cu fisiune.

• Accidente nucleare (TIN) la reactoare sau la transport (exemplu SUA, Ucraina, Japonia, Bulgaria);

• Muniția cu uraniu sărăcit nu a fost interzisă, s-a utilizat inclusiv în bombardarea Iugoslaviei din anul 1999.

*Arme nucleare (Nc) :*

• Bombe și rachete nucleare strategice: Atomice, cu Hidrogen, cu Neutroni etc.;

• Muniție nucleară tactică: proiectile de calibru mare, mine, fugase, torpile etc;

- Accidente nucleare tehnice (exemplu provocate (Urali, URSS).

Trebuie menționat că din cele aproape 200 de state suverane ale Planetei Albastre, circa 40 de state dețin centrale nucleare cu fisiune (deci care produc inclusiv muniție nucleară) și niciunul nu are centrală nucleară cu fisiune (care nu produce muniție nucleară).

Din cele 10 state deținătoare de arme nucleare, doar unul singur, Africa de Sud, a renunțat la ele (înainte de predarea puterii către majoritatea neagră).

În plus, peste 30 de alte state, inclusiv România, sunt considerate ca având capacitatea de a fabrica arme nucleare dacă va fi nevoie. (Raport CIA/SUA pe Internet).

*Arme explozive de distrugere în masă de exemplu :*

• Bombe cu explozivi de mare putere (ex. Rusia “Țarul bombelor” cca 15 t și SUA “Mama tuturor bombelor” cca 10 t, folosită în Afganistan, aprilie 2017), echivalente cu o încărcătură nucleară tactică;

• Arme cu submuniții explozive cu întârziere (containere de avion cu “bombițe” explozive) care se răspândesc pe o suprafață de teren foarte mare;

- Bombe termo-barice (nor exploziv);

<sup>69</sup> <http://www.unidir.org>. *The Convention on Biological Weapons (1972)*.



- Bombe cu fragmentare (săgeți, cuie, bile).

Acestea ar trebui să intre sub incidența Convenției de la Geneva privind interzicerea ADM sau a proiectilelor de calibru foarte mic, dar sunt fabricate și utilizate frecvent.

*Arme de distrugere în masă diverse, în curs de experimentare:*

- „tunuri” cu laser, maser, cu infrasonete etc;
- arme meteorologice, care influențează clima sau produc cataclisme;
- arme geofizice, care produc cutremure, alunecări de teren, tsunami etc;
- operațiuni speciale psihologice: zvonuri, știri false, crearea de psihoze în masă (nemulțumiri, demonstrații, nesupunere civică);
- atacuri cibernetice pentru dezorganizarea activității sociale și militare;
- subminarea economiei și finanțelor;
- reducerea nivelului cultural al maselor și a calității învățământului, pentru a crea generații obediente, cu “creerul spălat” care să poată fi manipulate în diferite scopuri (ex. “Primăvara arabă”).

#### **Relația dintre protecție și contramăsurile medicale**

Multitudinea de arme și muniții convenționale și neconvenționale face ca protecția forței vii contra lor să fie complexă și dificilă.

*Protecția împotriva armelor convenționale* este clasică, presupune o latură militară operațională și una medico-militară, și constă în principal din:

- instruirea și antrenamentul militarilor de toate gradele;
- dotarea cu echipament de protecție individual, după caz: cască, vesta antiglonț, bocanci speciali, mănuși, genunchere, ochelari, mască și costum CBRN etc.
- conducerea preventivă a operațiilor pentru a evita pierderea nejustificată de vieți din rândul luptătorilor (exemplu șarja cavaleriei poloneze contra tancurilor germane din 1939, trecerea Prutului din 1940, contraatacul japonezilor din 1945);
- existența unui Serviciu sanitar bine încadrat, dotat și organizat unitar, interoperabil NATO, care să intervină rapid și eficient, de la linia I până la Formațiunile Medicale ROL 1, ROL 2, ROL 3, în etape și/sau direct, după caz;
- o colaborare CIMIC eficientă cu aliații (NATO, UE etc.), cu ONG (exemplu Crucea Roșie), cu autoritățile locale, cu comunitățile locale, cu instituțiile (inclusiv religioase) și cu cetățenii.

*Protecția împotriva armelor neconvenționale*<sup>70</sup> este o mare problemă, atât teoretic cât mai ales practic. Se consideră că nicio țară și nicio armată nu este complet pregătită să facă față unui atac masiv ADM CBRN și nici nu își poate

---

<sup>70</sup> Vorel Ordeanu și colab., *Protecția medicală contra armelor biologice - vademecum*, Centrul de Cercetări Științifice Medico- Militare, București, 2012, p. 12.



permite alocarea de forțe și mijloace pentru un risc teoretic. Dar atunci când au apărut situații de risc biologic, chimic, radiologic, iar acum nuclear (episodul Coreea de Nord) responsabilitatea revine practic Sistemelor naționale de apărare și implicit serviciului sanitar militar. Militarii cunosc riscurile CBRN, au personalul și dotarea necesare, iar în caz de aflux masiv de lezați pot să coordoneze Sistemul național de sănătate pentru contramăsuri medicale de masă.

Protecția împotriva ADM CBRN începe cu factori politici și militari și se termină cu contramăsurile medicale, având în principiu următoarele etape:<sup>71</sup>

- Activități politice și diplomatice: legislație, interzicere, supraveghere;
- Activități de poliție internațională: inspecții ONU, OMS, Interpol etc. și propunerea de măsuri adecvate (ex. Inspecții ONU în Irak 2000);
- Atacarea unor state suspecte de activități interzise de legea internațională (exemplu SUA în Afganistan, 2001 și în Irak 2003);
- Acțiuni militare preventive asupra facilităților sau concentrărilor de arme CBRN (ex. Israelul a bombardat reactorul nuclear din Siria și a virusat sistemul informatic al reactorului nuclear din Iran)
- Supravegherea și apărarea CBRN prin SMG, unități și mari unități de apărare CBRN;
- Acțiuni preventive ale comandanților în caz de atac: alarmarea și adăpostirea trupei, folosirea oportună a echipamentului de protecție individual și/sau colectiv, evitarea zonelor de risc;
- Acțiuni de lichidare a urmărilor atacului CBRN: decontaminare, tratare sanitară parțială și totală;
- Contramăsuri medicale imediate, cu forțele și mijloacele disponibile.

#### **Algoritmul contramăsurilor medicale în cazul atacurilor CBRN**

*Profilaxia preexpunere* (la grupele de risc):

- vaccinare (ex. antibacteriană, antivirală, toxoizi);
- antidoturi (ex. piridostigmină contra neuromuscularilor);
- iodura de potasiu (pentru încărcarea tiroidei contra radionuclizilor).

*Profilaxia intraexpunere* (la personalul expus) poate fi făcută de comandanți prin:

- organizarea, supravegherea și alarmarea eficientă a unităților;
- ordonarea echipării cu mijloacele de protecție individuală;
- ordonarea folosirii mijloacelor de protecție colectivă sau părăsirea zonei de risc.

*Profilaxia postexpunere* (traj și carantinarea suspecților):

<sup>71</sup> Viorel Ordeanu, Aurel Andrieș, Liviu Hîncu, *Microbiologie și protecție medicală contra armelor biologice*, Editura universitară „Carol Davila”, București, 2008, p. 45.



- medicul propune comandantului și acesta ordonă folosirea trusei de supraviețuire (PAI);
  - antibioterapie profilactică;
  - imunomodulatoare;
  - anticolinesterazice;
  - iodura de potasiu;
  - recoltare de prelevate pentru analize de mediu, în colaborare cu unitatea (subunitatea) de apărare CBRN;
  - recoltare de prelevate pentru analize biologice cu tampoane igienico-sanitare (TIS), sânge, urină, fecale, voma etc., în colaborare cu Laboratoarele de Medicină Preventivă (LMP);
  - decontaminare personal, cu trusele existente în dotare;
  - decontaminarea tehnicii, în colaborare cu unitatea (subunitatea) de apărare CBRN;
  - tratare sanitară parțială, în colaborare cu unitatea (subunitatea) de apărare CBRN;
  - tratare sanitară totală, în colaborare cu unitatea (subunitatea) de apărare CBRN;
  - supravegherea sanitară continuă a personalului expus.
- Tratament curativ* (triaj pentru bolnavi infecto-contagioși, intoxicați, iradiați):
- bolnavii ușor se tratează conform protocoalelor terapeutice la Formațiunea Medicală ROL 1;
  - bolnavii mediu se internează în spitale de campanie specializate ROL 2, protocolul se completează după caz cu oxigenoterapie, transfuzii etc.;
  - bolnavii grav se evacuează și se internează în spitale specializate ROL 3 sau în zona interioară pentru tratament susținut cu terapie intensivă (ATI) sau altele după caz.
- Tratament de recuperare* (pentru convalescenți):
- convalescenții sunt supravegheați medical pentru ameliorare, însănătoșire deplină, recăderi și reîmbolnăviri;
  - tratament igienico-dietetic și adjuvant;
  - expertiza de recuperare pentru luptă, muncă sau viață;
  - trimiterea la alte unități sanitare specializate, din țară sau din străinătate.
- Decedații:*
- Decedații ca urmare a atacului CBRN eventual răniți se expertizează medico-legal pentru confirmarea diagnosticului și/sau a decesului;



• Cadavrele se decontaminează și se predau compartimentului logistic pentru repatriere sau înhumare ori incinerare (aceasta nu se recomandă când există un aflux masiv de cadavre).

#### **Principii de aplicare a contramăsurilor medicale**

Succesul lichidării urmărilor unui atac CBRN, militar sau terorist, constă în colaborarea și cooperarea tuturor eșaloanelor implicate, sub o comandă unică. O bună profilaxie medicală și/sau nemedicală reduce numărul cazurilor de boală și implicit de decese, în caz contrar apar epidemii și epizootii (boli infecțioase, intoxicații, iradiere).

Apariția de cazuri numeroase de boală cu simptome asemănătoare, în același timp și același loc denotă un atac CBRN. Acestea necesită aceleași măsuri medicale: decontaminare, tratament de urgență (de exemplu folosirea seringii de autoinjectare cu atropină pentru neuoparalitice) analize, medicamente pentru profilaxie, izolare, tratare sanitară, echipament, cazare, hrănire, tratament specific, evacuare, internare, după caz. În condiții de aflux masiv de lezați forțele și mijloacele medicale și paramedicale se epuizează rapid și va trebui să ne adaptăm pe loc situației.

În principiu unitățile aflate în dispozitiv sau pe linia frontului nu pot fi retrase imediat, pentru că s-ar forma o breșă de care ar profita inamicul. Funcție de natura patologiei se vor transforma imediat spitale de campanie (care în majoritate au profil de chirurgie generală de urgență) în spitale de boli infecțioase sau de boli infecțioase deosebit de periculoase, de toxicologie, de iradiati, de arși, de boli interne, de oftalmologie, de ORL, de neuro-psihiatrie, prin aducerea specialiștilor respectivi și a echipamentelor medicale adecvate.

Medicamentele se vor epuiza rapid, deoarece aproape toți bolnavii au nevoie de același tip de tratament, deci se va apela și la medicamente alternative (linia a doua sau a treia) astfel ca niciun bolnav să nu rămână netratat.

Logistica sanitară trebuie să fie specifică, să răspundă rapid, adecvat, și masiv pentru tratamente prelungite, de exemplu tratamentul cu antibiotice în antrax durează 60 de zile fără întrerupere, iar pentru altele 1, 2 sau 3 săptămâni, după caz.<sup>72</sup> Sprijinul logistic trebuie să asigure prompt aprovizionarea și reaprovizionarea cu materiale sanitar-farmaceutice, cazarea, hrănirea, echiparea, evacuarea și carantinarea bolnavilor și a personalului medical. Tot sprijinul logistic trebuie să fie în măsură să asigure și transportul multimodal și securizat de la sursele de aprovizionare și reaprovizionare: Unitate, Marea Unitate, Centrul Farmaceutic Zonal, farmacii, depozite farmaceutice, spitale, producători, importatori, ajutoare internaționale.

---

<sup>72</sup> <http://emergency.cdc.gov>. *Emergency Preparedness & Response Specific Hazards Bioterrorism*.



Serviciul financiar trebuie să fie în măsură să suporte cheltuielile suplimentare pe care le va face sprijinul logistic la cererea serviciului medical, inclusiv achiziții, rechiziții și transport.

#### **Protocoale terapeutice pentru boli infecțioase cauzate de arme biologice**

Noi am redactat un „Ghid de proceduri terapeutice pentru protecție medicală împotriva agenților biologici” (ABR-Med 2/2015, neclasificat), care cuprinde principalele recomandări terapeutice pentru bolile respective, conform UE (EMA), NATO și USArmy și poate fi consultat la Compartimentul de Documente Clasificate de la Centrul de Cercetări Științifice Medico-Militare din București.

#### **Sistemul informatic de simulare constructivă pentru apărare contra atacurilor biologice**

Atacul biologic, militar sau terorist, reprezintă o amenințare permanentă pentru comunitatea internațională. Evaluarea vulnerabilităților, amenințărilor și riscurilor bioteroriste presupune culegerea unei cantități imense de date multidisciplinare, din domeniul medicinei umane, veterinare, fitosanitare și de mediu ambiant, de apărare și securitate națională. Pe baza datelor retrospective și a informațiilor la zi, se poate estima prospectiv riscul pentru sănătatea publică, respectiv pentru trupe și populația civilă din zona acțiunilor de luptă.

Programele informatice pentru reprezentarea pe hărți electronice a situației epidemiologice, pentru a ține sub observație epidemiile și a raporta situația în cel mai scurt timp, pot fi coroborate cu programele de raportare și simulare ADM (WMD NATO al JCATS),<sup>73</sup> pentru a obține supravegherea CBRN în timp real. Noi am conceput și realizat un Sistem informatic pentru simularea constructivă de apărare împotriva atacurilor biologice, destinat pentru învățământ și antrenament, dar și pentru contramăsuri medicale în caz de nevoie. Programul JCATS poate fi adaptat pentru simularea atacului și estimarea efectelor lui. Modelul experimental de sistem informatic BIOAG-15, realizat și utilizat de noi, este fiabil, flexibil și poate fi dezvoltat în continuare pentru aplicare practică în diferite situații de pericol biologic. Scenariul Antrax a fost prezentat ca un „joc de război” deoarece este cel mai probabil, mai grav și necesită cel mai lung tratament (60 zile de antibioterapie). Pentru aspecte de sprijin logistic am continuat cu exercițiul BIOAG – 17.

#### **Concluzii**

Pentru tipul de evenimente catastrofice prezentate aici, nu se pune problema „dacă”, ci „când”. Este vorba de o mare diversitate de riscuri și amenințări, cu o mare diversitate de consecințe, inclusiv medicale.

---

<sup>73</sup> Manuel Dogaru., *Planificarea și conducerea activităților de cercetare și evaluare a structurilor tactice interarme folosind simularea*, -Raport de cercetare științifică nr 2, Biblioteca Universității Naționale de Apărare „Carol I”, București, 2014.



Trebuie să fim pregătiți dinainte, dar cum precaritatea mijloacelor financiare duce la insuficiența forțelor și a mijloacelor specifice, este necesar să fim pregătiți măcar la nivel conceptual pentru ca în situația de criză să putem acționa cât mai bine cu ceea ce avem la dispoziția noastră și a colaboratorilor, inclusiv CIMIC.

Speranța noastră este să nu ajungem vreodată în situația de a aplica în practică cele prezentate în acest articol.

## BIBLIOGRAFIE

- BACIU, A., *Bioterorism, arme biologice și structurile de aplicare a legii*, Editura Pro Universitaria, București, 2009;
- DOGARU M., *Planificarea și conducerea activităților de cercetare și evaluare a structurilor tactice interarme folosind simularea*, - Raport de cercetare științifică nr 2, Biblioteca Universității Naționale de Apărare „Carol I”, București, 2014;
- ORDEANU V. și colab., *Protecția medicală contra armelor biologice - vademecum*, Centrul de Cercetări Științifice Medico- Militare, București, 2012;
- ORDEANU V., ANDRIEȘ A., HÎNCU L., *Microbiologie și protecție medicală contra armelor biologice*”, Editura universitară „Carol Davila”, București, 2008;
- <http://emergency.cdc.gov>. *Emergency Preparedness & Response Specific Hazards Bioterrorism*;
- <http://www.unidir.org>. *The Convention on Biological Weapons* (1972).



## POLITICI ȘI STRATEGII INTERNAȚIONALE DE COMBATERE A CRIMINALITĂȚII ORGANIZATE TRANSFRONTALIERE

### INTERNATIONAL POLICIES AND STRATEGIES OF COMBATING TRANSNATIONAL ORGANIZED CRIME

**Drd. Eduard Paul PETRESCUL\***

**Rezumat:** Autorul articolului analizează politicile și strategiile internaționale ale UE și ONU de combatere a criminalității organizate transfrontaliere în cadrul procesului de globalizare a lumii. Acest articol clarifică esențiala chestiune a criminalității organizate transfrontaliere care este de importanță crucială pentru statele Europene.

În analiza efectuată autorul arată care sunt instrumentele juridice (tratate, convenții etc.) prevăzute în documentele oficiale elaborate de cele două organizații internaționale pentru combaterea criminalității organizate transfrontaliere și modalitățile de sancționare a infracțiunilor cu caracter transnațional. România este hotărâtă să elaboreze un bun și solid pachet de legi cu privire la politicile de combatere a crimei organizate transfrontaliere.

**Cuvinte-cheie:** era globalizării; crima organizată transfrontalieră; politici și strategii și instrumente juridice.

**Abstract:** The author of the article analyzes EU and UN international strategies of combating transnational organized crime within the process of globalization. This paper make it clear that the important question of transnational organized crime is of crucial importance for the European states.

In the analysis performed, the author shows the legal instruments (treaties, conventions etc.) stipulated in the official documents issued by these international organizations for combating transnational organized crime and the ways of sanctioning transnational criminal activities. Romania is fully committed to preparing a good and solid legislative package on the policies of combating transnational organized crime.

**Keywords:** globalization age; transnational organized crime; policies and strategies and legal instruments

**C**rima organizată transfrontalieră (COT) a apărut în ultimele secole în diferite locuri de pe glob (China, Statele Unite ale Americii, Japonia și Italia), sub diferite denumiri: yakuza, triade, mafia etc. Organizațiile criminale din întreaga lume desfășoară activități de criminalitate organizată pentru a realiza profituri

\* Doctorand la Universitatea Națională de Apărare Carol I, email: eduard.petrescul@yahoo.com





uriaeșe (traficul de droguri, arme, mașini, ființe umane, articole de contrabandă și jocuri de noroc etc.).

Procesul de globalizare a lumii, în secolul trecut, a determinat, pe lângă unele realizări pozitive, perfecționarea și internaționalizarea crimei organizate, precum și alte amenințări la adresa securității internaționale.

Acțiunile rețelelor criminale transfrontaliere nu sunt oprite de frontiere, traficul ilicit de arme, droguri, persoane etc. reprezintă un izvor nesecat de îmbogățire pentru corupți, infractori, grupuri teroriste etc. În acest cadru complex au apărut politici și strategii regionale, continentale și internaționale de prevenire și combatere a COT și în special a crimei organizate, corupției, spălării banilor, traficului de droguri, traficului de persoane și fraudării fiscale.

În acest context, și Consiliul Europei a adoptat o serie de convenții prin intermediul cărora statele membre s-au obligat să ia măsuri neîntârziate pentru combaterea infracțiunilor economico-financiare care favorizează actele de COT, acțiunile de COT (traficul de stupefiante, traficul de ființe umane etc.) și a unor forme de terorism.<sup>74</sup> Aceste convenții (recomandări) au reprezentat un început pentru unele instrumente juridice adoptate apoi de ONU, Uniunea Europeană, Consiliul Europei, precum și de statele membre în vederea asigurării cadrului juridic adecvat pentru prevenirea și pentru combaterea diverselor forme de criminalitate transfrontaliere.

Prin strategie se înțelege ansamblul de operațiuni pentru stabilirea obiectivelor, instrumentelor și mijloacelor necesare atingerii obiectivelor fixate. Sintagma strategie penală se referă la mijlocul de definire a politicii penale de combatere a COT. În Uniunea Europeană, elaborarea strategiei de combatere a COT este un proces, aflat în continuă evoluție, în funcție de dezvoltarea organizațiilor criminalității organizate.

Conform Tratatului de la Maastricht prin Pilonul al III-lea - Cooperarea în domeniul Justiției și Afaceri Interne (JAI) - se oferă cetățenilor UE o protecție în cadrul unui spațiu de libertate, securitate și justiție (SLSJ) pe baza cooperării judiciare în materie penală. Prin Tratatul de la Lisabona se autorizează instituțiile europene să adopte „norme minime în materie de drept penal privind definițiile infracțiunilor și sancțiunile, în cazul în care normele Uniunii Europene nu sunt

---

<sup>74</sup> Convenția unică asupra stupefiantelor din 13 mai 1961; Convenția ONU privind substanțele psihotrope, adoptată la data de 21 februarie 1971; Convenția ONU pentru reprimarea capturării ilicite de aeronave, semnată la Haga la 16 decembrie 1970; Convenția ONU pentru reprimarea de acte ilicite îndreptate contra siguranței aviației civile, semnată la Montreal la 23 septembrie 1971.



*aplicate în mod efectiv, precum și să intervină în definirea unor reguli comune în ceea ce privește derularea procedurilor penale*<sup>75</sup>.

Elaborarea unei strategii penale cu privire la prevenirea și combaterea COT necesită definirea incriminărilor și a sancțiunilor, precum și crearea cadrului instituțional de urmărire a aplicării normelor europene, stabilirea modului de realizare a schimbului de informații privind evoluția fenomenului criminalității organizate, respectiv a modului de realizare a cooperării între organismele judiciare naționale.

Printre obiectivele strategiei Uniunii Europene cu privire la prevenirea și combaterea criminalității organizate se remarcă armonizarea legislațiilor naționale privind incriminarea participării la constituirea grupărilor infracționale, privind procedeele probatorii de dovedire a infracțiunilor săvârșite de grupările criminale și confiscarea extinsă a produselor infracțiunii.

În acest secol s-au dezvoltat instituții și politici semnificative în Uniunea Europeană în scopul prevenirii și contracarării unor amenințări la adresa securității UE, inclusiv a amenințărilor COT.

Cooperarea juridică (civilă și penală) în cadrul Uniunii Europene se impune pentru contracararea COT, dar și pentru un management eficient al frontierelor Uniunii.

În acest context a apărut o Strategie de Securitate a UE adoptată în Consiliul European, în decembrie 2003, după ce a fost propusă la Tessaalonica (iunie 2003) combaterea terorismului și a criminalității organizate transfrontaliere.

Obiectivul strategic al Strategiei de securitate europene este „reacția la amenințări și combaterea acestora”, amenințările nefiind doar pur militare, dar „lăsate să se dezvolte, ele vor deveni și mai primejdioase”.

Acest obiectiv strategic trebuie să urmărească inclusiv „dezvoltarea colaborării în domeniul informațiilor secrete; contracararea amenințărilor prin realizarea de parteneriate strategice cu alte organizații de securitate și apărare”<sup>76</sup>.

Astăzi, în condițiile lumii globalizate, prevenirea și combaterea COT la nivelul statelor naționale nu este suficientă și se impune imperios dezvoltarea instrumentelor juridice pe baza cărora să se realizeze cooperarea internațională, dar și o coordonare oportună a eforturilor tuturor statelor în vederea prevenirii și combaterii acestui flagel.

---

<sup>75</sup> Ioana-Celina Pașca, *Criminalitatea organizată în perspectiva legislațiilor europene*, Editura Universul Juridic, Colecția Monografii, București, 2015, p. 13.

<sup>76</sup> Cristina Ștefan, *Strategii ale Uniunii Europene pentru combaterea crimei organizate transfrontaliere și pentru realizarea unui spațiu al libertății, securității și justiției*, Buletinul Universității Naționale de Apărare „Carol I”, iunie 2015, pp. 219-220.



În acest scop benefic pentru umanitate, statele membre atât ale ONU, cât și cele ale UE și-au unit forțele în scopul elaborării acelor instrumente juridice menite să faciliteze cooperarea internațională pentru combaterea COT și pentru armonizarea tuturor legislațiilor naționale.

### **Instrumente juridice elaborate de ONU în scopul prevenirii și combaterii COT**

Primul instrument juridic al ONU (Convenția de la Palermo) care este destinat combaterii COT s-a adoptat printr-o rezoluție (nr. A/RES/A/55/25 din anul 2000), în cadrul celei de-a 55-a sesiuni a Adunării Generale. Conform art. 36, Convenția Națiunilor Unite împotriva COT s-a deschis pentru semnare până în decembrie 2002 la sediul ONU (New York). Convenția a intrat în vigoare după ce s-au depus 40 de instrumente de ratificare sau acceptare (aprobare/aderare) de către statele semnatare.

La Convenție s-au adăugat trei Protocoale cu privire la traficul de persoane, cu precădere femei și copii, traficul nelegal de migranți și traficul nelegal cu arme de foc și piese din compunerea acestora și de muniții.<sup>77</sup>

Convenția are scopul de a pune bazele juridice internaționale pentru investigarea, dar și sancționarea infracțiunilor cu caracter transnațional din domeniul de aplicare a Convenției, dacă la comiterea lor a participat un grup infracțional organizat. Faptele care sunt incriminate prin Convenție de către toate statele-părți sunt următoarele: constituirea și participarea la un grup infracțional organizat; spălarea produsului infracțiunii; corupția; obstrucționarea bunei funcționări a justiției; infracțiunile grave (infracțiuni pentru care se dau pedepse privative de libertate, al căror maxim să nu fie mai mic de 4 ani sau o pedeapsă mai grea), dacă aceste infracțiuni sunt transnaționale și la care participă un grup infracțional organizat.

Conform Convenției, se consideră că o infracțiune este transnațională dacă: este săvârșită în mai mult de un stat; sau dacă este săvârșită într-un stat, dar:

- o parte substanțială a pregătirii, planificării, conducerii infracțiunii sau a controlului ei are loc într-un alt stat;
- implică un grup infracțional organizat care desfășoară activități infracționale în mai mult de un stat; sau are efecte substanțiale într-un alt stat.

Pentru armonizarea legislațiilor naționale, statele au obligația de a incrimina faptele enunțate anterior dacă acestea s-au comis cu intenție, dar și de a urmări penal, de a judeca și sancționa acele fapte. Totuși, definirea infracțiunilor din

---

<sup>77</sup> Alina Lefter, *Rolul organizațiilor internaționale de securitate pentru prevenirea și combaterea criminalității organizate*. <https://www.juridice.ro/506532/rolul-organizatiilor-internationale-de-securitate-pentru-prevenirea-si-combaterea-criminalitatii-organizate.html>.



Convenție, incriminarea, urmărirea și pedepsirea acestora aparțin dreptului intern al fiecărui stat-parte semnatar.

Statele semnatare au obligația, conform Convenției, să adopte măsurile prin care să se confişte produsele infracțiunii (provenite din infracțiunile care intră în sfera Convenției), precum și a acelor bunuri, materiale și instrumente care au fost folosite pentru acele infracțiuni.

Conform Convenției, Cooperarea internațională se realizează prin: extrădare, transfer de persoane condamnate, cooperarea în scopul confiscării produselor infracțiunii (bunurile confiscate). De asemenea, cooperarea răspunde (se face în scopul) asistenței judiciare, anchetelor comune, tehnicilor de anchetare speciale, transferului procedurilor penale, stabilirii antecedentelor, acordării asistenței și protecției victimelor, protecției martorilor (cooperării dintre serviciile de investigații și reprimare).

Convenția promovează cele mai bune politici pentru asigurarea prevenirii COT. În acest scop, statelor semnatare trebuie să elaboreze măsurile legislative, administrative etc. în scopul prevenției pe câteva direcții principale: strânsa cooperare dintre serviciile pentru investigare sau reprimare, precum și dintre procurori și părțile private interesate; elaborarea unor norme, dar și unor proceduri sau coduri deontologice prin care să se asigure integritatea și buna funcționare atât a entităților publice, cât și a celor private, precum și profesiilor liberale (de jurist, notar, consilier fiscal și contabil); să se prevină folosirea într-un sens impropriu de către grupurile infracționale organizate a:

- procedurilor de achiziție publică organizate de autoritățile publice, precum și a subvențiilor și licențelor acordate de către acestea;

- „*persoanelor juridice, sens în care se instituie obligația de asigurare a transparenței și integrității persoanelor fizice și juridice care asigură administrarea și/sau gestionarea persoanelor juridice*”<sup>78</sup>.

Diferențele datorită interpretării sau aplicării Convenției se vor soluționa, prin negocieri sau prin arbitraj. Dacă în termen de șase luni arbitrajul nu este soluționat, diferențele se vor soluționa de către Curtea Internațională de Justiție.

Biroul ONU pentru Droguri și Criminalitate reprezintă și Secretariatul la Conferința părților la Convenția de la Palermo și este de asemenea liderul global în lupta contra traficului de droguri și a crimei organizate transnaționale.

Biroul Națiunilor Unite pentru Droguri și Criminalitate (UNODC) a fost mandatat să ajute guvernele în crearea unui cadru legal național pentru investigarea acelor infracțiuni din domeniul Convenției de la Palermo și să faciliteze realizarea extrădării, asistenței judiciare și cooperării pentru ca statele să dispună de o

---

<sup>78</sup> Alina Lefter, *Op. cit.*



capacitate crescută în lupta contra crimei organizate, pentru urmărirea, judecarea și pedepsirea infractorilor și pentru asistarea și protejarea victimelor sau martorilor.

UNODC are obligația să publice anual raportul în care trece în revistă tendințele formelor specifice de crimă organizată și enumeră acele demersuri, măsuri și acțiuni întreprinse în anul respectiv.

### **Instrumente juridice ale UE pentru combaterea COT**

În UE s-au stabilit în timp diferite forme de cooperare în domeniul penal, iar ca urmare a atentatelor din 11 septembrie 2001, acestea s-au implementat în ritm alert în mecanisme comune menite să asigure menținerea unui spațiu de libertate, securitate și justiție (SLSJ).

În evoluția în timp a acestui mecanism o primă etapă a fost înființarea grupului Trevi (la Consiliul European de la Roma din 1 decembrie 1975), care avea rolul de a găsi modalități de cooperare pentru combaterea terorismului. Apoi (în 1985), s-au înființat încă două grupuri (Grupul Trevi II și Grupul Trevi III), pentru a elabora unele strategii de combatere a imigrației ilegale și de menținere a ordinii publice, precum și pentru combaterea COT.

La 14.06.1985 s-a semnat Acordul Schengen de către Franța, Luxemburg, Germania, Belgia și Olanda pentru crearea unui spațiu fără frontiere externe. Apoi, spațiul Schengen s-a extins, incluzând majoritatea statelor membre ale Uniunii Europene. Acordul Schengen a eliminat controalele la frontierele europene interne, a implementat un sistem de cooperare judiciară în materia extrădării și a înființat și dezvoltat Sistemul de Informații Schengen (SIS).

Atât Acordul Schengen, cât și Convenția de implementare (19 iunie 1990), au intrat în cadrul legislativ și instituțional al Uniunii Europene (în 1997), ca urmare a semnării Tratatului de la Amsterdam.

Conform Tratatului de la Maastricht (1992) Uniunea are la bază trei piloni: Pilonul I: Comunitățile Europene; Pilonul II: Politica externă și de securitate comună (PESC); Pilonul III: Cooperarea în domeniul justiției și al afacerilor interne (JAI). Grupul Trevi III a avut un rol esențial în implementarea celui de-al III-a pilon al Uniunii Europene.

Ca urmare a politicii JAI s-a înființat Oficiul Europol (Oficiul de Poliție al Uniunii Europene), care gestionează informațiile din sfera criminalității internaționale și îmbunătățește cooperarea pentru combaterea criminalității organizate în UE.

Tratatul de la Maastricht s-a modificat după semnarea celor trei Tratamente (Tratatul de la Amsterdam din 1997, Tratatul de la Nisa din 2003 și Tratatul de la Lisabona din 2007).



Conform Tratatului de la Amsterdam, ratificat la 1 mai 1999, câteva sectoare de activitate ale pilonului III s-au transferat primului pilon, în vederea concentrării tuturor forțelor pentru cooperarea în domeniul combaterii criminalității. Așadar, noul obiectiv al celui de-al treilea pilon nu mai este denumit *Justiție și Afaceri Interne*, ci „*Cooperarea judiciară și polițienească în materie penală*”.

Prin Decizia Consiliului 2002/187/JAI, s-a înființat Eurojust, (unitate judiciară a UE cu caracter permanent), care asigură coordonarea dintre autoritățile statelor membre UE, în lupta împotriva COT. Eurojust a fost creat în scopul consolidării luptei împotriva COT fiind un organism complementar Europol și are procurori, judecători sau ofițeri de poliție, reprezentanți ai statelor membre, pentru sporirea eficienței autorităților statelor membre în cercetarea și urmărirea penală a infracțiunilor de crimă organizată transfrontalieră.

Pentru simplificarea procedurilor de extrădare s-a adoptat Decizia-cadru 2002/584/JAI cu privire la mandatul european de arestare<sup>79</sup> și procedurile de predare între statele membre UE. Toate statele membre au obligația, conform procedurii judiciare pentru verificarea condițiilor de extrădare, să răspundă unui alt stat membru care a solicitat predarea unei persoane.

Pentru combaterea criminalității transfrontaliere organizare în UE s-a trecut la cooperarea în domeniul JAI prin adoptarea unor decizii-cadru (Decizia-cadru 2006/783/JAI a Consiliului din anul 2006 cu privire la aplicarea regulii de recunoaștere reciprocă a hotărârilor de confiscare, Decizia-cadru 2005/212/JAI a Consiliului din anul 2005 cu privire la confiscarea acelor produse, instrumente și bunuri care au legătură cu infracțiunea, Decizia-cadru 2008/909/JAI a Consiliului din anul 2008 cu privire la aplicarea regulii recunoașterii reciproce a hotărârilor judecătorești penale care prevăd pedepse cu privire de libertate în cazul executării lor în UE și Decizia-cadru 2008/841/JAI a Consiliului din anul 2008 cu privire la lupta împotriva crimei organizate) care au fost transpuse în dreptul intern.

După atentatele din anul 2001 din SUA, în 2004 s-a reunit Consiliul de la Tampere și s-a aprobat Programul de la Haga<sup>80</sup>. Programul are 10 obiective de sporire a libertății, securității și justiției în UE care sunt implementate (realizate) de către statele membre în domeniul JAI încă din anii 2005-2010<sup>81</sup>.

<sup>79</sup> Această decizie-cadru a Consiliului din luna iunie 2002, a fost transpusă în legislația noastră prin Legea nr. 302/28 iunie 2004 cu privire la cooperarea juridică penală internațională, republicată în M. Of. nr. 377/31 mai 2011.

<sup>80</sup> Acest program a stabilit consolidarea libertății, securității și justiției în UE și a fost publicat în Jurnalul Of. nr. C 236/24 septembrie 2005.

<sup>81</sup> Cele 10 obiective sunt: întărirea drepturilor fundamentale și cetățenești; lupta împotriva terorismului; definirea unei abordări echilibrate a migrației; stabilirea unei proceduri comune în domeniul azilului; maximizarea impactului pozitiv al migrației; dezvoltarea unui management integrat al frontierelor externe ale Uniunii; realizarea unui echilibru în domeniul schimbului de informații;



Programul de la Haga are ca scop îmbunătățirea capacităților comune ale UE și ale statelor membre în combaterea COT. Acest scop se realizează prin armonizarea legislației și printr-o strânsă cooperare între statele membre ale UE pentru contracararea pericolelor și extinderii organizațiilor criminale și pentru garantarea respectului libertăților și drepturilor fundamentale ale cetățenilor, precum și prin combaterea eficientă și eficace a COT.

După modificarea Tratatului privind Uniunea Europeană (prin adoptarea Tratatului de la Lisabona), în organismele UE în loc de decizii-cadru și convenții, se vor adopta regulamente, decizii și directive.

Prin Tratatul de la Lisabona se modifică Tratatul UE (TUE) și Tratatul de instituire a Comunității Europene, publicat în Jurnalul Of. nr. C 306 din 17 decembrie 2007 (în vigoare din data de 1 decembrie 2009). Tratatul încheiat la Lisabona prevede o clasificare nouă a actelor juridice din UE. Instituțiile UE au cinci categorii de acte normative (regulamentul, directiva, decizia, recomandarea și avizul), dintre care doar 3 (regulamente, directive și decizii) sunt acte care au caracter juridic obligatoriu, iar recomandarea și avizul nu au acest caracter.

Decizia a fost un act cu caracter individual și care acum cunoaște o modificare deoarece Tratatul de la Lisabona introduce și decizii cu caracter general. Aceasta permite integrarea în nomenclatura prevăzută de art. 288 a actelor corespunzătoare pilonului de politică externă și de securitate comună, cărora le asigură o forță obligatorie.

Datorită Tratatului de la Lisabona se întărește rolul UE în privința cooperării judiciare penale. Pe baza art. 83 din TUE, Parlamentul European și Consiliul, prin directive, *„pot stabili norme minime cu privire la definirea infracțiunilor și a sancțiunilor în domenii ale criminalității de o gravitate deosebită, de dimensiune transfrontalieră, ce rezultă din natura sau impactul acestor infracțiuni ori din nevoia specială de a le combate pornind de la o bază comună”*.

Totodată, conform aceluiași art. alin. (2) *„în cazul în care apropierea actelor cu putere de lege și a normelor administrative ale statelor membre în materie penală se dovedește indispensabilă pentru a asigura punerea în aplicare eficientă a unei politici a Uniunii într-un domeniu care a făcut obiectul unor măsuri de armonizare, prin directive se pot stabili norme minime referitoare la definirea infracțiunilor și a sancțiunilor în domeniul în cauză”*.

Totuși, dreptul penal al UE nu are puterea de a incrimina unele fapte și a impune unele sancțiuni penale, decât dacă dispozițiile europene sunt transpuse în legislația națională, căci statele membre sunt suverane, în materie penală.

---

dezvoltarea unei strategii în abordarea problematicii crimei organizate; stabilirea unei arii europene de justiție; împărțirea responsabilității.



Consiliul UE a definit în anul 1998 pentru prima oară organizația criminală pentru ca statele să ia măsuri de sancționare a unor manifestări/comportamente enumerate în Acțiunea Comună<sup>82</sup>, conform art. 6 din TUE pentru a se aplica sancțiunile penale corespunzătoare.

Consiliul Uniunii Europene a propus astfel o primă definiție pentru organizația criminală în art.1: *„organizație criminală înseamnă o asociere structurată a mai mult de două persoane, stabilă în timp, care acționează concertat în vederea comiterii de infracțiuni pasibile de o pedeapsă privativă de libertate sau de aplicarea unei măsuri de siguranță privative de libertate al cărei maxim este de cel puțin patru ani sau de o pedeapsă mai severă, indiferent dacă aceste infracțiuni reprezintă un scop în sine sau un mijloc de obținere a unor avantaje materiale și, după caz, de influențare ilegală a funcționării autorităților publice”*.

Conținutul Acțiunii Comune are scopul de a determina statele membre UE, conform art. 6 din TUE, să incrimineze participarea unor persoane la organizații criminale, chiar dacă persoana respectivă n-a participat la săvârșirea infracțiunilor în cauză.

În art. 2, la pct. 1 se specifică: *„incriminarea ar trebui să vizeze și activitatea de încheiere a unui acord cu privire la exercitarea unei activități care, în cazul în care ar fi pusă în aplicare, ar echivala cu comiterea infracțiunilor menționate la articolul 1, chiar atunci când persoana respectivă nu participă la executarea propriu-zisă a respectivei activități”*.

Așadar, Acțiunea Comună prevede o incriminare nu numai alternativă, ci și simultană a participării conștiente (intenționate) la activitățile organizației criminale, chiar dacă nu a existat o participare la săvârșirea infracțiunii scop, precum și incriminarea oricărui acord încheiat pentru a executa acțiuni criminale.

Obiectivul principal al Programului de la Haga, adoptat de Consiliul UE în octombrie 2008 prin Decizia-cadru 2008/841/JAI cu privire la lupta contra crimei organizate, este de îmbunătățire a capacităților comune ale UE și statelor membre de combatere și sancționare a COT, prin armonizarea legislației.

Art. 2 din Decizia-cadru specifică explicit că lupta împotriva COT din UE trebuie consolidată și de aceea a fost elaborată această Decizie care înlocuiește Acțiunea Comună din 1998, care incriminează participarea la organizațiile criminale în statele membre ale UE.

În conformitate cu rolul ONU, tot în Decizia-cadru, la art. 6, se prevede că UE trebuie să folosească realizările organizațiilor internaționale, în special a Convenției ONU împotriva COT din anul 2000 de la Palermo. La art 7, se specifică următoarele: *„de vreme ce obiectivele prezentei Decizii-cadru nu pot fi realizate în*

---

<sup>82</sup> Acțiunea Comună 98/733/JAI





*mod satisfăcător de către statele membre, la nivelul Comunității se pot adopta măsuri, în conformitate cu principiul subsidiarității*<sup>83</sup>.

Conform Deciziei-cadru 2008/841/JAI prin definiția organizației criminale și a asociației structurate nu se impune un model de conduită care să fie incriminat sau incriminarea simultană a acestora. În conformitate cu art. 1 organizația criminală este „o asociație structurată, stabilă în timp, de mai mult de două persoane, care acționează concertat în vederea comiterii de infracțiuni pasibile de o pedeapsă privativă de libertate sau de aplicarea unei măsuri de siguranță privative de libertate cu o durată maximă de cel puțin patru ani sau de o pedeapsă mai severă, pentru a obține, direct sau indirect, un beneficiu financiar sau de altă natură materială”.

Totodată, prin asociație structurată se înțelege „o asociație care nu este formată la întâmplare pentru comiterea imediată a unei infracțiuni și care nu prezintă în mod necesar roluri definite formal pentru membrii săi sau o structură dezvoltată”<sup>84</sup>.

Așadar, Decizia-cadru prezintă două modele pentru incriminări, unul corespunzător sistemului continental, adică organizația criminală și altul corespunzător unui sistem „common-law”, adică asociație structurată sau conspiracy.

Singura diferență față de Convenția de la Palermo este reducerea numărului de membri ai grupării criminale la cel puțin două persoane. În plus se circumscrie infracțiunea scop exclusiv în funcție de cuantumul pedepsei privative de libertate prevăzut sau de cel al măsurii de siguranță privative de libertate. Ca noutate, Decizia-cadru prevede obligația statelor UE de incriminare a oricăror forme de participare la orice organizație criminală.

În art. 2, se stipulează că participarea la o organizație criminală înseamnă „comportamentul oricărei persoane care, în mod intenționat și în cunoștință de cauză privind fie scopul și activitatea generală a organizației criminale, fie intenția sa de a comite infracțiunile respective, participă în mod activ la activitățile criminale ale organizației, inclusiv prin furnizarea de informații și mijloace materiale, recrutarea de noi membri, precum și toate formele de finanțare ale activităților acesteia, cunoscând că această participare va contribui la realizarea activităților infracționale ale organizației”. De asemenea, art. 2 prevede incriminarea „încheierii unui acord cu una sau mai multe persoane cu privire la exercitarea unei activități care, în cazul în care ar fi pusă în aplicare, ar echivala

<sup>83</sup> Ioana Pașca, *Op. cit.*, p. 20.

<sup>84</sup> Art. 1 Decizia-cadru 2008/841/JAI.



*cu comiterea infracțiunilor menționate la articolul 1, chiar dacă persoana respectivă nu participă la executarea propriu-zisă a respectivei activități”.*

Decizia-cadru precizează (art. 3) pentru participarea la crima organizată o pedeapsă privativă de libertate între doi și cinci ani, iar pentru infracțiunile prevăzute la art. 2 aceeași pedeapsă ca al infracțiunii pentru care este încheiat acordul, ori un termen de pedeapsă de 2-5 ani.

Se recomandă statelor să prevadă circumstanțe atenuante ori nepedepsirea membrilor organizației criminale ce colaborează cu autoritățile în scopul divulgării unor informații necesare autorităților statului care nu sunt în măsură să le procure și care pot contribui la stoparea, prevenirea sau limitarea unor efecte ale infracțiunii și la incriminarea altor membri ai grupării.

Decizia-cadru propune și tragerea la răspundere a persoanelor juridice responsabile pentru infracțiunile menționate în articolul 2, chiar și în situația în care fapta a fost comisă de un terț, dar acest lucru s-a datorat lipsei de supraveghere sau control, fapt care a permis, de altfel, comiterea infracțiunii.

De remarcat, în acest context că opțiunea legiuitorului român de includere a textului de lege privitor la incriminarea grupului infracțional organizat în noul Cod penal, precum și renunțarea la incriminarea distinctă a asocierii în vederea săvârșirii de infracțiuni, reprezintă consecința transpunerii în dreptul intern a Deciziei-cadru 2008/841/JAI.

În luna octombrie 2013, Parlamentul European a emis Rezoluția privind crima organizată, corupție și spălare de bani, invitând Comisia la conceperea unui plan de acțiune pe anii 2014-2019, pentru eradicarea crimei organizate în care să fie incluse măsuri legislative cu scopul combaterii crimei organizate.

Planul european de acțiune (2014-2019) vizează aspectele prevăzute în art. 131 din Rezoluție (definiție a crimei organizate, a corupției și a spălării banilor, înlăturarea secretului bancar și paradisurilor fiscale din Uniunea Europeană, curmarea evaziunii fiscale și ocolirii impozitării prin implementarea principiului originii bogăției, propus de OCDE; accesul total la informațiile cu privire la titularii de societăți, fundații și trusturi (beneficiarii reali), utilizarea instrumentelor privind sechestrarea și confiscarea activelor ilicite, promovarea metodelor privind confiscarea suplimentară și de drept civil, reutilizarea tuturor bunurilor confiscate pentru scopuri sociale conform principiului subsidiarității.



## BIBLIOGRAFIE

- \*\*\* *Acțiunea Comună 98/733/JAI;*
  - \*\*\* *Convenția ONU împotriva COT din 15.11.2000;*
  - \*\*\* *Convenția ONU pentru reprimarea capturării ilicite de aeronave, semnată la Haga la 16 decembrie 1970;*
  - \*\*\* *Convenția ONU pentru reprimarea de acte ilicite îndreptate contra siguranței aviației civile, semnată la Montreal la 23 septembrie 1971;*
  - \*\*\* *Convenția ONU privind substanțele psihotrope, adoptată la data de 21 februarie 1971. Recomandarea nr. R(2000) 11 a Comitetului Miniștrilor către statele membre privind lupta împotriva traficului de ființe umane în scopul exploatării sexuale;*
  - \*\*\* *Convenția unică asupra stupefiantelor din 13 mai 1961, care a fost modificată și completată prin Protocolul din 1972;*
  - \*\*\* *Decizia-cadru 2008/841/JAI;*
  - \*\*\* *Recomandarea nr. R(2001) 16 a Comitetului Miniștrilor către statele membre privind protecția copiilor împotriva exploatării sexuale;*
  - \*\*\* *Tratatul de aderare al României la Uniunea Europeană s-a semnat în Luxemburg la 25 aprilie 2005;*
  - \*\*\* *Tratatul Uniunii Europene (TUE);*
- LEFTER A., *Rolul organizațiilor internaționale de securitate pentru prevenirea și combaterea criminalității organizate.* <https://www.juridice.ro/506532-/rolul-organizatiilor-internationale-de-securitate-pentru-prevenirea-si-combaterea-criminalitatii-organizate.html>;
- PAȘCA I. C., *Criminalitatea organizată în perspectiva legislațiilor europene,* Editura Universul Juridic, Colecția Monografii, București, 2015;
- ȘTEFAN C., *Strategii ale Uniunii Europene pentru combaterea crimei organizate transfrontaliere și pentru realizarea unui spațiu al libertății, securității și justiției,* Buletinul Universității Naționale de Apărare „Carol I”, iunie 2015.





**MODELUL MATEMATIC  
AL PROBLEMELOR DE TRANSPORT MILITAR**

**MATHEMATICAL MODEL  
OF MILITARY TRANSPORTATION PROBLEMS**

*Lect. dr. Florentina-Loredana DRAGOMIR\**

**Rezumat:** Problema transportului este una din activitățile importante ce stau la baza organizării și desfășurării acțiunilor militare, transportul ocupând un timp important din totalul activităților desfășurate de trupe.

**Cuvinte-cheie:** programare liniară; model matematic.

**Abstract:** The transportation issue is one of the important activities underlying the organization and conduct of military actions, as transportation actually takes up a significant amount of time within the activities of the troops.

**Keywords:** linear programming; mathematical model

## **I**ntroducere

În cazul problemelor de transport militar cu capacități limitate, modelul matematic prezintă o condiționare și anume cantitatea  $x_{ij}$  ce se repartizează trebuie să fie mai mică decât cantitatea maximă, care se va nota cu  $z_{ij}$ , ce poate fi expediată pe un anumit itinerar  $(i,j)$  de transport rutier, naval sau aerian.

Modelul matematic al unei probleme de transport militar cu capacități limitate<sup>85</sup>, în cazul existenței a  $m$  depozite (centre)  $A_i$ ,  $i = \overline{1,m}$ , în care se află cantitățile  $a_i$ ,  $i = \overline{1,m}$  și  $n$  beneficiari  $B_j$ ,  $j = \overline{1,n}$ , fiecare având nevoie de cantitățile  $b_j$ ,  $j = \overline{1,n}$ , în condițiile în care există limitări  $z_{ij}$  impuse de beneficiari sau datorită itinerarului de deplasare, implică determinarea *minimumului* unei funcții liniare de forma:

$$f = \sum_{i=1}^m \sum_{j=1}^n c_{ij} x_{ij} \quad (1)$$

\* Lect. Univ. dr. la Universitatea Națională de Apărare „CAROL”, E-mail [dragomir.florentina@myunap.net](mailto:dragomir.florentina@myunap.net)

<sup>85</sup> Gherghe Vrănceanu, Șt. Mititelu, *Probleme de cercetare operațională*, Editura Tehnică, București, 1998, pp.123-128.



pe mulțimea soluțiilor nenegative ale sistemului:

$$\sum_{j=1}^n x_{ij} = a_i, \quad i = \overline{1, 2, \dots, m} \quad (2)$$

$$\sum_{i=1}^m x_{ij} = b_j, \quad j = \overline{1, 2, \dots, n} \quad (3)$$

$$x_{ij} \geq 0, \quad i = \overline{1, 2, \dots, m}; \quad j = \overline{1, 2, \dots, n} \quad (4)$$

$x_{ij} \leq z_{ij}$ , pentru anumiți  $i$  și  $j$ , în care:  $a_i > 0$ ;  $b_j > 0$ ;  $c_{ij} \geq 0$ . S-a

considerat că  $\sum_{i=1}^m a_i = \sum_{j=1}^n b_j$ . Valorile  $x_{ij}$ ,  $i = \overline{1, m}$ ;  $j = \overline{1, n}$  reprezintă cantitățile

ce trebuie transportate de la depozitul  $A_i$ ,  $i = \overline{1, m}$  la beneficiarul  $B_j$ ,  $j = \overline{1, n}$ , în condițiile limitărilor  $z_{ij}$  iar  $c_{ij}$ ,  $i = \overline{1, m}$ ,  $j = \overline{1, n}$  reprezintă coeficienții criteriului

de eficacitate (km, cost, timp etc.) dintre depozitul  $A_i$ ,  $i = \overline{1, m}$  și beneficiarul  $B_j$ ,  $j = \overline{1, n}$ . Condiția (4) poate fi considerată ca având loc pentru toate itinerarele  $(i, j)$ . Dacă anumite itinerare trebuie excluse atunci se poate că  $z_{ij} = 0$ ; pentru

itinerare care nu au nici o restricție se poate lua  $z_{ij} = M$ , unde  $M$  este un număr foarte mare care nu va influența cu nimic soluția problemei. Soluționarea problemelor de transport în cazul limitării capacității de transport se face cu metodele cunoscute, dar ținând cont de condiționarea capacității de transport pe anumite itinerare. Aceasta impune ca înainte de a trece la soluționarea propriu-zisă să se verifice dacă datele nu prezintă aspecte contradictorii. Pentru ca problema să fie soluționată este necesar ca sumele cantităților  $z_{ij}$  luate separat pentru fiecare linie și fiecare coloană să fie mai mari sau cel puțin egale cu  $a_i$  sau  $b_j$  corespunzători. Astfel, dacă pentru o anumită linie  $i$  toate celulele sunt supuse la limitări și avem:

$$z_{i1} + z_{i2} + \dots + z_{in} < a_i \quad (5)$$

atunci problema nu se poate soluționa, pentru că în acest caz va rămâne obligatoriu

la depozitul  $A_i$  o anumită cantitate egală cu diferența:  $a_i - \sum_{j=1}^n z_{ij}$  chiar dacă în



fiecare celulă a liniei  $i$  se va repartiza cantitatea  $z_{ij}$  maximă, deoarece  $\sum_{j=1}^n z_{ij} < a_i$ .

În cazul când toate celulele unei linii sunt supuse la limitări, iar:  $\sum_{j=1}^n z_{ij} = a_i$  (6)

linia respectivă trebuie să fie *exclusă* din calcule întrucât în această situație există o singură posibilitate și anume să se atribuie în fiecare celulă a liniei  $i$  cantitatea maximă  $z_{ij}$ . Aspectele prezentate pentru linii sunt valabile și pentru coloane.

*I. Exemplet de calcul*

Se consideră că din localitățile  $A_i, i = \overline{1,4}$ , trebuie expediate în raioanele  $B_j, j = \overline{1,6}$  tehnică de luptă de același tip. Cantitățile existente în localitățile  $A_i, i = \overline{1,4}$ , cele necesare în raioanele  $B_j, j = \overline{1,6}$  evaluate în eșaloane de transport de valoarea unui tren, precum și timpul necesar deplasării pe calea ferată și limitările exprimate în trenuri, pe diferite itinerare de transport, sunt prezentate în tabelul 1. Se cere să se organizeze astfel transportul prin repartizarea garniturilor pe beneficiari încât consumul total de *ore · tren* să fie *minim*.

Tabelul nr.1

$A_i \backslash B_j$	$B_1$	$B_2$	$B_3$	$B_4$	$B_5$	$B_6$	$a_i$
$A_1$	2* 4	3* 6	2* 8	5* 3	1* 5	2* 7	<b>15</b>
$A_2$	6* 2	5	4	7	4* 3	6	<b>16</b>
$A_3$	4* 4	5	2	6* 9	8	2* 3	<b>18</b>
$A_4$	3* 3	6	5* 7	2	8* 9	5	<b>19</b>
$b_j$	<b>15</b>	<b>11</b>	<b>9</b>	<b>10</b>	<b>13</b>	<b>10</b>	<b>68</b>

Din tabelul nr. 1 rezultă că un număr de 14 itinerare sunt limitate în privința capacității de transport (valorile  $z_{ij}$  sunt marcate cu steluță). Se observă că toate itinerarele care încep cu  $A_1$  precum și cele ce se termină cu  $B_1$  au limitări ale capacității de transport, limitări a căror sumă este egală cu 15 pentru  $A_1$  și cu 15 pentru  $B_1$ . Deci cantitățile ce vor fi expediate de la  $A_1$  și cele ce urmează a fi primite de  $B_1$  sunt determinate în mod *unic*. Ca urmare, linia corespunzătoare lui  $A_1$



și coloana corespunzătoare lui  $B_1$  se vor exclude din calculele următoare; în fiecare coloană se vor scădea din valorile lui  $b_j$ , valorile date de limitările cuprinse în linia  $A_1$ , iar în fiecare linie se vor scădea din valorile lui  $a_i$ , valorile limitărilor cuprinse în coloana  $B_1$ . Se obține tabelul nr.2 care conține numai 3 linii și 5 coloane în care sunt limitări pentru 5 itinerare (cele marcate cu steluță).

Dacă se fac sumele  $z_{ij}$  pe linii și pe coloane se constată că ele sunt mai mari decât  $a_i$  respectiv  $b_j$ , deoarece în celulele unde nu sunt limitări se poate lua o valoare oricât de mare.

Tabelul nr.2

$A_i \backslash B_j$	$B_2$	$B_3$	$B_4$	$B_5$	$B_6$	$a_i$
$A_2$	5	4	7	3 <sup>4*</sup>	6	<b>10</b>
$A_3$	5	2	9 <sup>6*</sup>	8	3 <sup>2*</sup>	<b>14</b>
$A_4$	6	7 <sup>5*</sup>	2	9 <sup>8*</sup>	5	<b>16</b>
$b_j$	<b>8</b>	<b>7</b>	<b>5</b>	<b>12</b>	<b>8</b>	<b>40</b>

Se va aplica pentru determinarea unei soluții inițiale de bază, de exemplu, metoda elementului minim pe linie, cu specificul corespunzător datelor problemei de transport cu capacități limitate. În tabelul nr. 2 cel mai mic timp de transport din linia  $A_2$  este 3, aflat în celula (2,5). Beneficiarului  $B_5$  trebuie să i se expedieze 12 garnituri. Dacă nu ar fi nici o limitare, în celula (2,5) s-ar fi repartizat de la  $A_2$  la  $B_5$  cele 10 garnituri existente. Dar cum în celula (2,5) este o limitare de 4 garnituri, din cele 10 garnituri ale lui  $A_2$  se vor repartiza numai 4 garnituri pentru  $B_5$ . Deci mai rămân în  $A_2$  încă 6 garnituri de expediat iar  $B_5$  mai urmează să primească 8 garnituri de la alte depozite. În linia  $A_2$ , valoarea imediat superioară este 4 care se află în celula (2,3), căruia i se va repartiza  $x_{23} = \min\{6,7\} = 6$  garnituri. Aplicând și celorlalte linii procedeul expus, se vor obține datele din tabelul nr.3.



Tabelul nr.3

$A_i \backslash B_j$	$B_1$	$B_2$	$B_3$	$B_4$	$B_5$	$B_6$	$a_i$
$A_1$							
$A_2$		5	6 4	7	4 3	4* 6	10
$A_3$	8 5		1 2	6* 9	3 8	2 3	14
$A_4$	6		5* 7	5 2	5 9	8* 6 5	16
$b_j$	8	8	7	5	12	8	40

Soluția din tabelul nr.3 conduce pentru funcția obiectiv la valoarea:

$$f = 6 \cdot 4 + 4 \cdot 3 + 8 \cdot 5 + 1 \cdot 2 + 3 \cdot 8 + 2 \cdot 3 + 5 \cdot 2 + 5 \cdot 9 + 6 \cdot 5 = 193$$

Funcția obiectiv are valoarea 193 ore tren.

Verificarea optimalității soluției obținute se va executa cu ajutorul metodei distributiv-modificată.

În problemele de transport cu capacități limitate pentru soluția de bază se consideră necesar să se realizeze tot  $m+n-1$  necunoscute mai mari decât zero  $x_{ij} > 0$ , dar acestea să se găsească în celulele ocupate, fără celulele satisfăcute la maximum. Celulele satisfăcute la maximum ca și celulele libere pot fi luate în calcul în cazul unei soluții de bază degenerată pentru completarea necesarului de  $m+n-1$  necunoscute mai mari strict decât zero. Deci celulele satisfăcute la maximum pot avea în rezolvarea problemei - după caz - atât rol de celulă ocupată cât și de celulă liberă.

Repartiția obținută în tabelul nr. 3 este nedegenerată deoarece numărul de restricții liniar independente  $m+n-1=7$  este egal cu numărul de valori obținute pentru necunoscutele  $x_{ij} > 0$  (în afară de celulele ocupate la maximum). Se întocmește o nouă matrice (tabelul nr.4) în care se trec valorile coeficienților  $c_{ij}$  din datele inițiale și în care se marchează celulele cu valorile  $x_{ij}$  mai mari ca zero obținute prin metoda elementului minim pe linie (celulele satisfăcute la maximum nu se iau în calcul).





Tabelul nr.4

$v_j \backslash u_i$	$v_2$	$v_3$	$v_4$	$v_5$	$v_6$
$u_2$	5	4	7	3	6
$u_3$	5	2	9	8	3
$u_4$	6	7	2	9	5

Se formează sistemul de ecuații pentru determinarea valorilor  $u_i$  și  $v_j$  ținând cont de coeficienții corespunzători repartiției existente ( $x_{ij} > 0$ ) și de relația  $c_{ij} = u_i + v_j, i = \overline{2,4}, j = \overline{2,6}$ .

$$\begin{aligned}
 u_2 + v_3 &= 4 \\
 u_3 + v_2 &= 5 \\
 u_3 + v_3 &= 2 \\
 u_3 + v_5 &= 8 \\
 u_4 + v_4 &= 2 \\
 u_4 + v_5 &= 9 \\
 u_4 + v_6 &= 5
 \end{aligned} \tag{7}$$

Sistemul are 7 ecuații liniare și 8 necunoscute ( $u_2, u_3, u_4, v_2, v_3, v_4, v_5, v_6$ ). Pentru rezolvarea sistemului (7) i se atribuie arbitrar necunoscutei  $u_2$  valoarea zero ( $u_2=0$ ) și se obține următoarea soluție:  $u_2=0, u_3=-2, u_4=-1, v_2=7, v_3=4, v_4=3, v_5=10, v_6=6$ . Se construiește matricea din tabelul nr. 5 în care pe lângă valorile  $u_i$  și  $v_j$  obținute din sistemul (7) se vor trece și sumele  $\overline{c_{ij}} = u_i + v_j, i = \overline{2,4}, j = \overline{2,6}$ .

Tabelul nr. 5

$v_j \backslash u_i$	7	4	3	10	6
0	7	4	3	10	6
-2	5	2	1	8	4
-1	6	3	2	9	5

Se construiește matricea din tabelul nr. 6 cu diferențele  $s_{ij} = c_{ij} - \overline{c_{ij}}, i = \overline{1,m}, j = \overline{1,n}$ .



Tabelul nr. 6

$v_j$	7	4	3	10	6
$u_i$					
0	-2	0	4	-7*	0
-2	0	0	8	0	-1*
-1	0	34	0	0	0

Pentru ca soluția să fie finală și optimă datele trebuie să îndeplinească simultan următoarele condiții:- în celulele ocupate la maximum să se obțină diferențe negative sau zero;- în celulele libere trebuie să apară diferențe pozitive sau zero. Se constată că într-o celulă liberă s-a obținut o valoare negativă (-2), ceea ce înseamnă că soluția trebuie optimizată. Se ia dintre diferențele negative ale celulelor libere, diferența cea mai mare în valoare absolută. În problema analizată există o singură valoare negativă (-2) ce corespunde celulei (2,2). Se caută în ciclu valoarea minimă din colțurile *pare* ale ciclului:

$$x_{22} = \max \alpha = \min \{x_{32}, x_{23}\} = \min \{8, 6\} = 6.$$

Se obține o nouă repartitie a cărei funcție scop are valoarea:

$$f = 193 + s_{22} \cdot x_{22} = 193 - 2 \cdot 6 = 193 - 12 = 181 \text{ ore} \cdot \text{tren}$$

Tabelul nr. 7

$B_j$	$B_2$	$B_3$	$B_4$	$B_5$	$B_6$	$A_i$
$A_1$						
$A_2$	6					10
$A_3$	2	7		3		14
$A_4$			5	5	6	16
$b_j$	8	7	5	12	8	40

Se verifică prin aplicarea algoritmului metodei distributiv-modificată dacă repartitia din tabelul nr. 7 este optimă. Se întocmește tabelul nr. 8.



Tabelul nr.8

$v_j$	$v_2$	$v_3$	$v_4$	$v_5$	$v_6$
$u_i$					
$u_2$	5	4	7	3	6
$u_3$	5	2	9	8	3
$u_4$	6	7	2	9	5

Se formează sistemul de ecuații:

$$\begin{aligned}
 u_2 + v_2 &= 5 \\
 u_3 + v_2 &= 5 \\
 u_3 + v_3 &= 2 \\
 u_3 + v_5 &= 8 \\
 u_4 + v_4 &= 2 \\
 u_4 + v_5 &= 9 \\
 u_4 + v_6 &= 5
 \end{aligned} \tag{8}$$

cu soluția:  $u_2=0, u_3=0, u_4=1, v_2=5, v_3=2, v_4=1, v_5=8, v_6=4$  (s-a ales  $u_2=0$ ).

Se întocmește tabelul nr. 9 ( $\overline{c_{ij}} = u_i + v_j, i = \overline{2,4}, j = \overline{2,6}$ ).

Tabelul nr. 9

$v_j$	5	2	1	8	4
$u_i$					
0	5	2	1	8	4
0	5	2	1	8	4
1	6	3	2	9	5

Se construiește o nouă matrice (tabelul nr. 10) cu diferențele

$$s_{ij} = \overline{c_{ij}} - c_{ij}, i = \overline{1,m}, j = \overline{1,n}.$$

Tabelul nr.10

$v_j$	5	2	1	8	4
$u_i$					
0	0	2	6	-5*	2
0	0	0	8	0	-1*
1	0	4	0	0	0



Dacă se analizează datele se constată că sunt îndeplinite condițiile pentru obținerea soluției finale și optime și se trece la reconstituirea matricei cu datele inițiale, unde este prezentată soluția finală și *optimă* pe ansamblu activității (tabelul nr.11).

Tabelul nr.11

	B <sub>1</sub>	B <sub>2</sub>	B <sub>3</sub>	B <sub>4</sub>	B <sub>5</sub>	B <sub>6</sub>	a <sub>i</sub>
A <sub>1</sub>	2 4	3 6	2 8	5 3	1 5	2 7	15
A <sub>2</sub>	6 2	6 5	4	7	4 3	6	16
A <sub>3</sub>	4 4	2 5	7 2	9	3 8	2 3	18
A <sub>4</sub>	3 3	6	7	5 2	5 9	6 5	19
b <sub>j</sub>	15	11	9	10	13	10	68

Valoarea funcției obiectiv pentru întreaga activitate desfășurată devine:

$$f_{\min} = 181 + 2 \cdot 4 + 3 \cdot 6 + 2 \cdot 8 + 5 \cdot 3 + 1 \cdot 5 + 2 \cdot 7 + 6 \cdot 2 + 4 \cdot 4 + 3 \cdot 3 = 294 \text{ ore} \cdot \text{tren}$$

### Concluzii

În cadrul unor astfel de activități pot să apară cazuri când trebuie să se țină cont de capacitatea de tranzit a diferitelor itinerare și de timpul de parcurs pe fiecare itinerar. De exemplu, sunt situații când pe anumite tronsoane de cale ferată într-un anumit sens de circulație, se limitează posibilitățile de transport pentru nevoile militare la un anumit număr de trenuri sau garnituri pentru un anumit interval de timp. Pe șosele, pe drumuri pot fi situații când datorită unor condiții tehnice, economice, tactice trebuie să se limiteze numărul mijloacelor de transport la un anumit număr pentru o anumită perioadă de timp.



### BIBLIOGRAFIE

VRĂNCEANU Gh., MITITELU Șt., *Probleme de cercetare operațională*, Editura Tehnică, București, 1998.





## ÎN ATENȚIA COLABORATORILOR !

Pentru o mai bună procesare a articolelor și pentru introducerea revistei în baza de date internațională CEEOL, dorim respectarea următoarelor cerințe **obligatorii**:

- ✓ **titlul articolului – română și engleză;**
- ✓ **abstractul – română și engleză;**
- ✓ **cuvinte-cheie (5-6) – română și engleză;**
- ✓ **instituția din care provine autorul;**
- ✓ **e-mail, telefon, fax (o adresă de contact);**
- ✓ **bibliografie.**

1. *Textul.* Se introduce în Microsoft Word, folosind fontul Times New Roman și tastatura standard românească. Nu sunt acceptate fonturile care au mapări neobișnuite (în care caracterele diacritice – ș, ț, ă, î, â și Ș, Ț, Ă, Î, Â – înlocuiesc alte caractere - [, ], @, ~, \ ș.a.m.d.). Textul în limba română trebuie să aibă în mod obligatoriu diacritice. Articolul trebuie cules, pur și simplu, fără nicio altă formatare în afara sublinierilor, acolo unde este cazul folosind bold și italic. Paragrafele vor fi delimitate de un Enter, părțile articolului fiind separate între ele prin două-trei paragrafe goale.

2. *Ecuatiile.* Indiferent de locul pe care îl ocupă în cadrul articolului, ecuațiile se introduc numai în Microsoft Equation Editor. La limită, se acceptă ecuații scrise de mână, numerotate și trimise separat de restul articolului).

3. *Figurile.* Sunt acceptate formatele vectoriale standard. În cazul figurilor produse cu o altă aplicație decât Microsoft Word (de exemplu, Corel Draw sau AutoCAD), fișierele respectivelor aplicații vor fi trimise împreună cu restul articolului. Figurile trimise în format electronic vor fi desenate la dimensiunile la care pot fi tipărite, iar dimensiunea textului trebuie să fie între 8 și 12 puncte tipografice. Sunt acceptate și figuri desenate de mână, pe foi separate de restul articolului, cu condiția ca desenele să fie clare și să poată fi ușor identificat locul din cadrul articolului în care trebuie să se regăsească.

4. *Imaginile.* Imaginile scanate trebuie incluse atât în documentul Microsoft Word, cât și trimise separat. Nu se recomandă folosirea imaginilor preluate de pe Internet, deoarece acestea nu satisfac cerințele necesare pentru tipărirea lor (având o rezoluție mult inferioară celei necesare pentru un tipar de calitate). Imaginile de calitate au o rezoluție de minimum 200 dpi. Pentru formatele JPEG și GIF aveți în vedere ca, în urma compresiei, calitatea imaginii să devină rezonabilă.

5. *Numerotarea.* Ecuatiile, figurile, tablele, titlurile din bibliografie vor fi numerotate cu cifre arabe, astfel:

- între paranteze pătrate pentru bibliografie;
- între paranteze rotunde pentru formule;
- prin exponent, în cazul notelor de subsol;
- precedate de denumire, în cazul observațiilor, figurilor, tabelor etc.

Rugăm autorii să redacteze articolele atât în limba română, cât și în limba engleză.

Mulțumim sponsorilor acestui număr al revistei: General-maior (r) Constantin MINCU, Chestor General (r) Anghel ANDREESCU, Colonel (r) Dorel BAHRAIN.

Vă mulțumim!

Colegiul de Redacție